

**STRATEŠKI PLAN
RAZVOJA OPŠTINE BIJELO POLJE
2017-2021.godine**

Bijelo Polje, 2017. godine

SADRŽAJ		
	UVOD	4
	REZIME	7
1.	ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA	10
1.1.	Geografske karakteristike	10
1.1.1.	Položaj	10
1.1.2.	Reljef	10
1.1.3.	Geološki sastav	11
1.1.4.	Klima	11
1.1.5.	Hidrologija	11
1.1.6.	Biodiverzitet	12
1.2.	Demografija, rad i socijalno staranje	12
1.2.1.	Demografski trend	12
1.2.2.	Starosna struktura stanovništva	14
1.2.3.	Polna i starosna struktura	15
1.2.4.	Obrazovna struktura stanovništva	15
1.2.5.	Struktura stanovništva prema ekonomskoj aktivnosti	17
1.3.	Analiza ekonomske situacije	18
1.3.1.	Ukupan prihod i dobitak-gubitak	18
1.3.2.	Uvoz i izvoz	21
1.3.3.	Privredna društva i preduzetnici	22
1.3.4.	Prioritetni sektori privređivanja	25
1.3.4.1.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	25
1.3.4.2.	Industrija i usluge	30
1.3.4.3.	Turizam	32
1.4.	Analiza tržišta rada i radne snage, socijalno staranje i standard stanovništva	35
1.4.1.	Zaposlenost	35
1.4.2.	Nezaposlenost	37
1.4.3.	Socijalno staranje	43
1.4.4.	Stanovanje	45
1.4.5.	Standard stanovništva	45
1.5.	Društvene djelatnosti	46
1.5.1.	Obrazovni sistem	46
1.5.1.1.	Predškolsko vaspitanje	46
1.5.1.2.	Osnovno obrazovanje	46
1.5.1.3.	Srednje obrazovanje	47
1.5.1.4.	Visoko obrazovanje	48

1.5.2	Zdravstveni sistem	48
1.5.3	Kultura	50
1.5.4	Sport	51
1.6.	Tehnička infrastruktura	52
1.6.1.	Saobraćajna infrastruktura	52
1.6.2.	Elektroenergetski sistem	53
1.6.3	Telekomunikacije i ICG	54
1.7	Životna sredina	57
1.7.1	Upravljanje otpadom	57
1.7.2	Upravljanje vodama	57
1.7.3	Kvalitet vazduha	58
1.7.4	Upravljanje resursima i njihovo očuvanje	58
1.8	Administrativni kapaciteti	60
1.9	Planska strateška dokumenta	65
1.10	Potencijali za privlačenje starnih investicija	65
1.11	Budžetsko finansiranje	66
1.12	Analiza realizacije Strateškog plana razvoja opštine za prethodni srednjoročni period	66
1.13	Usaglašenost nacionalnom strategijom	72
2	SWOT ANALIZA	74
2.1	Swot analiza radne snage	74
2.2	Swot analiza ekonomskog razvoja	76
2.3	Swot analiza socijalnih pitanja	78
2.4	Swot analiza životne sredine	80
	CILJEVI RAZVOJA U PERIODU 2017-2021	82
	Opšti cilj	83
	Specifični cilj 1	84
	Specifični cilj 2	86
	Specifični cilj 3	92
	Specifični cilj 4	97
	Specifični cilj 5	121
	Akcioni plan za sprovođenje starteškog plana razvoja 2017-2021 u 2017 god	124
	Projekti za realizaciju Akcionog plana razvoja Opštine Bijelo Polje	129
	Akcioni plan za sprovođenje starteškog plana razvoja 2017-2021 u 2018 god	148
	Praćenje i kontrola sprovođenja strateškog plana razvoja 2017-2021 god	155

I POGLAVLJE

UVOD

Period od 2012-2016 godine za koji je donesen Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje je istekao. Stoga je potrebno donijeti Strateški plan razvoja za naredni period 2017-2021 godine.

Strateški planovi opština se donose za period do 7 godina, uz obaveznu saglasnost Ministarstva ekonomije. Na osnovu ovakvog, zakonski određenog, vremenskog okvira u kojem se može donijeti Strateški plan, ocjenjuje se, radi uporedivosti i stečenih iskustava, da je za opštinu Bijelo Polje najcjelishodnije donijeti ga za period od 5 godina, odnosno za period 2017-2021. godine.

Strateški plan razvoja, kao regulacioni instrument, usmjeren je na uspostavljanje ravnoteže između razvojnih potencijala i mogućnosti njihove valorizacije u svim sferama društvenog života. Svrha donošenja Plana nije samo identifikacija ključnih problema, već i iznalaženje mogućnosti za njihovo prevazilaženje.

Strateški plan razvoja Opštine sadrži opis trenutnog stanja, analizu potencijalnih razvojnih mogućnosti, njihovu valorizaciju i davanje smjernica za njihovo što kvalitetnije korišćenje, u cilju podizanja standarda života stanovništva. Svrha izrade Strateškog plana razvoja je sveobuhvatna petogodišnja vizija lokalnog razvoja opštine Bijelo Polje i stvaranje institucionalnog okvira za njenu kvalitetniju implementaciju.

U procesu planiranja primijenjen je participativni pristup, u kojem su sve zainteresovane strane, prije svega, predstavnici opštine Bijelo Polje, Vlade Crne Gore i drugih relevantnih institucija, sa lokalnog i državnog nivoa, uzeli aktivno učešće, dajući predloge i smjernice za definisanje ovog strateškog dokumenta.

Obzirom da izvjestan dio planiranih zadataka koji nije izvršen u prethodnom planskom periodu a još uvijek je aktuelan, biće prenesen u naredni planski period. Istovremeno, predmet narednog planskog perioda biće i nove mogućnosti korišćenje privrednih, prirodnih i ljudskih resursa, naročito u oblastima poljoprivrede, turizma, energetike, malih i srednjih proizvodnih preduzeća kojima se povećava zaposlenost, štiti životna sredina i dr. S tim u vezi: rješenjem predsjednika Opštine Aleksandra Žurića br. 01-9691 od 08.11.2016 godine formirana je Konsultativna grupa, koju čine predstavnici lokalne samouprave, javnih i privatnih institucija i organizacija, predstavnici NVO sektora, kao i eksperti iz pojedinih oblasti čime su mobilisani svi relevantni faktori i interesne grupe, koji svojim radom, iskustvom i uticajem mogu doprinijeti identifikovanju problema, potencijala, razvojnih šansi, razvojnih ciljeva, razvojnih prioriteta i mjera za njihovo ostvarivanje, za pojedine oblasti života i rada. Njen sastav je:

1. Petar Smolović, potpredsjednik Opštine, koordinator;
2. Nemša Omerhodžić, potpredsjednica Opštine, član;
3. Prof.dr Ana Lalević Filipović, profesor Ekonomskog fakulteta u Podgorici, član;
4. Prof.dr Velimir Rakočević, dekan Pravnog fakulteta u Podgorici, član;
5. Prof.dr Milivoje Radović, profesor Ekonomskog fakulteta u Podgorici, član;
6. Rešad Nuhodžić, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, član;
7. Fahrudin Begović, menadžer Opštine Bijelo Polje, član;
8. Slobodan Jelić, rukovodilac Službe menadžera biznis zona, član;

9. Džafer Gusinjac, sekretar Sekretarijata za preduzetništvo i ekonomski razvoj, član;
10. Dejan Luković, sekretar Sekretarijata za stam.komunalne poslove i saobraćaj, član;
11. Milanko Minić, direktor Direkcije za izgradnju i investicije, član;
12. Alida Nuhodžić, sekretarka Sekretarijata za finansije, član;
13. Saida Čikić, sekretarka Sekretarijata za lokalnu samoupravu, član;
14. Aleksandra Bošković, sekretarka Sekretarijata za uređenje prostora, član;
15. Jasmin Ćorović, sekretar Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj, član;
16. Violeta Obradović, direktorka Turističke organizacije Bijelo Polje, član;
17. Miloš Konatar, direktor Elektrodistribucije Bijelo Polje, član;
18. Milan Bulatović, direktor Doo Vodovod »Bistrica« Bijelo Polje, član;
19. Radenko Vujošević, direktor Doo Komunalno preduzeće »Lim« Bijelo Polje, član;
20. Abaz Dizdarević, vd direktora Centra za djelatnosti kulture Bijelo Polje, član;
21. Damjan Knežević, direktor Centra za sport i rekreaciju Bijelo Polje, član;
22. Dragić Rabrenović, direktor JU »Radio B.Polje«, član,
23. Hilmiya Franca, direktor Doo » Meso – promet« Bijelo Polje, član;
24. Jezdimir Vujičić, direktor Doo »Eko Meduza« Bijelo Polje, član;
25. Ljubiša Bošković, direktor Doo »Sistem MNE« Bijelo Polje, član;
26. Hasan Ramović, direktor Doo »Put – Gross« Bijelo Polje, član;
27. Dejan Zejak, koordinator NVO« Centar za razvoj agrara«, član;
28. Željko Đukić, direktor NVO »Multimedijal Montenegro«, član;
29. Miloš Marić, direktor Elektro ekonomske srednje škole Bijelo Polje, član;
30. Sadik Šahman, direktor OŠ«R.B.Tršo« Lozna i predsjednik aktiva direktora škola, član;
31. Ida Ćetković, direktorica JU Dječiji vrtić »Dušo Basekić«, član,
32. Majda Dobardžić, direktorica JU Dom zdravlja Bijelo Polje, član;
33. Biserka Bulatović, direktorica JU Opšta bolnica Bijelo Polje, član;
34. Žarko Šebek, direktor ZZZCG PJ Bijelo Polje, član;
35. Admir Mustajbašić, direktor JU Centar za socijalni rad Bijelo Polje, član;
36. Edin Ćeranić, NLB banka, član;
37. Nusret Džogović, član Sindikata Opštine Bijelo Polje, član.

Sa zadatkom da

- Nakon prikupljanja podataka u vezi sa postojećim stanjem razvoja opštine Bijelo Polje izanalizira i ocijeni prikupljene podatke;
- Nakon izrade Nacrta SWOT analize, ocijeni kvalitet izvršene analize i da prijedlog za njenu konačnu verziju;
- Utvrdi opšti cilj razvoja i strateške ciljeve sa prioritetima, mjerama i smjernicama za ostvarivanje Prijedloga strateškog plana;
- Odredi orijentaciona sredstva za sprovođenje Prijedloga strateškog plana, način njihovog obezbjeđivanja i druga pitanja od značaja za razvoj;
- Odobri Prijedlog strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje, nakon diskusija i sastanaka;
- Prati implementaciju Strateškog plana razvoja Opštine nakon usvajanja istog na sjednici Skupštine opštine Bijelo Polje.

I rješenjem br.01-9692 od 08.11.2016. godine radna grupa za izradu Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje za period 2017-2021 godine u sledećem sastavu:

1. Petar Smolović, potpredsjednik Opštine, koordinator,
2. Rešad Nuhodžić, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, član;
3. Milorad Rmandić, član Socijalnog savjeta Opštine Bijelo Polje, član,
4. Slobodan Jelić, rukovodilac Službe menadžera biznis zona, član
5. Dejan Luković, sekretar Sekretarijata za stam. – komun. poslove i saobraćaj, član,
6. Milanko Minić, direktor Direkcije za izgradnju i investicije, član,
7. Saida Čikić, sekretarka Sekretarijata za lokalnu samoupravu, član,
8. Marija Raičević, sam.savjetnik u Službi menadžera, član,
9. Fazila Polumenta, sam.savjetnik u Sekretarijatu za preduz. i ekonomski razvoj, član,
10. Violeta Obradović, direktorica Turističke organizacije Bijelo Polje, član,
11. Abaz Dizdarević, vd direktora JU Centar za djelatnosti kulture Bijelo Polje, član,
12. Damjan Knežević, direktor Centra za sport i rekreaciju Bijelo Polje, član,
13. Majda Dobardžić, direktorica JU Dom zdravlja Bijelo Polje, član,
14. Biserka Bulatović, direktorica JU Opšta bolnica Bijelo Polje, član,
15. Miloš Marić, direktor Elektro ekonomske srednje škole Bijelo Polje, član,
16. Žarko Šebek, direktor ZZZCG PJ Bijelo Polje, član;
17. Admir Mustajbašić, direktor JU Centar za socijalni rad Bijelo Polje, član.

Sa zadatkom da:

- Prikuplja podatke i informacije u vezi sa postojećim stanjem razvoja opštine Bijelo Polje i ostale potrebne podatke i dostavlja iste Konsultativnoj grupi za izradu Prijedloga strateškog plana;
- Prikuplja podatke za izradu Nacrta SWOT analize i dostavlja iste Konsultativnoj grupi za izradu Prijedloga strateškog plana;
- Priprema inicijalne verzije poglavlja Strateškog plana razvoja;
- Prikuplja i analizira komentare od strane Konsultativne grupe i unosi izmjene;
- Obavlja stručno – administrativne poslove i druge poslove za Konsultativnu grupu.

II POGLAVLJE

REZIME

Predlog strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje za period 2017-2021 pripreman je na osnovu Pravilnika o metodologiji za izradu Strateškog plana razvoja jedinice Lokalne samouprave koji je donijelo Ministarstvo ekonomije 11.10.2016. godine.

Prema Pravilniku Plan treba da bude strukturiran tako da sadrži uvod koji treba da pruži opšte informacije o potrebi i svrsi Strateškog plana za period za koji se donosi, informacije o očekivanim rezultatima koji će se ostvariti sprovođenjem plana, zatim kratak prikaz (siže) Strateškog plana, opštem cilju i specifičnim strateškim ciljevima i prioritetima i najznačajnijim očekivanim rezultatima radi lakšeg predstavljanja Strateškog plana, zatim analizu postojećeg stanja i Swot analizu, razvojne ciljeve opštine, godišnji Akcioni plan sa projekcijom i za sledeću godinu uz opis planiranih projekata i način praćenja izvršenja Plana.

U pripremi ovog akta radna grupa formirana rješenjem predsjednika Opštine Aleksandra Žurića br.01-9692 od 08.11.2016. godine održala je 3 sastanka a konsultativna grupa formirana rješenjem Predsjednika br.01-9691 od 08.11.2016. godine takođe 3 sastanka.

Kao strateški ciljevi razvoja Opštine formulisani su:

Opšti cilj: Obezbeđenje uslova za kvalitetniji život lokalnog stanovništva.

Specifični ciljevi:

1. Povećanje zaposlenosti nezaposlenog radnospospnog stanovništva i lica sa invaliditetom preko 15 %;
2. Razvoj prioritetnih privrednih djelatnosti (poljoprivreda, turizam, industrija i usluge);
3. Unapređenje društvenih djelatnosti;
4. Unapređenje tehničke infrastrukture;
5. Dalji razvoj demokratskih odnosa dijaloga, tolerancije, multikulturalnih i međulljudskih, komšinskih odnosa.

Opšti cilj je jasan svakom stanovniku i tom cilju teži svaki naš građanin.

Specifični ciljevi definišu koje sve aktivnosti je potrebno obaviti da bi se ostvario osnovni cilj. Prvo, to je povećanje zaposlenosti, za rad najspremnije kategorije stanovništva preko 15 % odnosno preko 1200 evidentirano nezaposlenih. Pritom se pristupa prethodnom utvrđivanju broja evidentirano nezaposlenih koji žele zaposlenje, koji su zato prijavljeni za razliku od onih koji samo žele da koriste benefite nezaposlenih.

Ako je u prethodnom srednjoročnom periodu zaposlenost povećana 9,8 % (675 lica) onda je planski zadatak od 15 % (1200 lica) realan i očekivano izražen.

Drugo, što treba da doprinese stvaranju mogućnosti za nova zapošljavanja je i dinamičniji razvoj prioriteta privrednih djelatnosti: poljoprivrede, turizma, industrije i usluga. Ukupan prihod privrede treba da poraste sa 249 mil € u 2015-oj na 300 mil € (3 % prosječno godišnje) a akumulacija sa 5,6 mil € na 8,9 mil € godišnje.

Broj privrednih subjekata će porasti za 25 % (235) računajući i privredna društva i preduzetnike.

Treće što treba da poboljša uslove života stanovništva je unapređenje društvenih djelatnosti. Redosled prioriteta određen je planom: unapređenje zdravstvene i socijalne zaštite i zaštite životne sredine, unapređenje vaspitanja i obrazovanja, poboljšanje uslova za razvoj kulturne i sportske djelatnosti.

Četvrto što treba da poboljša uslove života stanovništva je unapređenje tehničke infrastrukture. Redosled prioriteta određen je planom: rekonstrukcija električne mreže, rekonstrukcija vodovodne mreže i izgradnja novih vodovoda na ruralnom području, rekonstrukcija lokalne putne mreže, rekonstrukcija i izgradnja stambeno komunalnih objekata i adaptacija, rekonstrukcija i izgradnja objekata za društveni život na selu i u gradu.

Za ostvarivanje drugog, trećeg i četvrtog specifičnog cilja planirana su investiciona ulaganja u ukupnom iznosu 105,0 mil €.

Struktura planiranih ulaganja na osnovu Spiska projekata je :

Poljoprivreda (po projektima privatnih investitora)	
Turizam	32.081.000
Industrija i usluge (stvaranje uslova)	2.400.000
Obrazovanje	9.833.000
Kultura i sport	6.893.000
Zaštita životne sredine	26.702.000
Rekonstrukcija električne mreže	4.861.875
Rekonstrukcija vodovodne mreže i izgradnja novih vodovoda	6.995.000
Rekonstrukcija putne mreže	9.094.000
Rekonstrukcija i izgradnja stambeno komunalnih objekata	5.352.700
Adaptacija, rekonstrukcija i izgradnja objekata za društveni život na selu i u gradu i jačanje administrativnih kapaciteta	840.000
Ukupno	105.022.575

Izvor: Spisak projekata

Rekonstruisaće se svi školski objekti u dijelu kojim se poboljšavaju uslovi rada. Izgradiće se: Nova školska zgrada za osnovno i muzičko obrazovanje "Dušan Korac" i zgrade za 3 područna odjeljenja, dječiji vrtići na Zaimovića Livadama, Rasovu i Ravnoj rijeci, asvaltirati

100 km lokalnih puteva, rekonstruisati i izgraditi 31 vodovod, rekonstruisati dotrajala električna mreža i izgraditi 13 trafostanica, izgraditi infrastruktura planirana Lokalnim planom upravljanja otpadom kao i I faza kolektora sa uređajem za prečišćavanje otpadnih voda, izgraditi šetalište od vatrogasne jedinice do Doma Zdravlja, sportski tereni na seoskim područjima, bazen za plivanje, urediti centralni trg, rekonstruisati dotrajala rasvjeta i izgraditi tamo gdje je mnogo nedostajala, zamijeniti osvetljenje štedljivim led sijalicama, rekonstruisati muzej, bioskop i galerija, izgradiće se još jedan stambeni objekat za socijalne slučajeve i objekat za useljavanje Roma iz naselja Rakonje u stanove za kolektivno stanovanje, rekonstruisaće se objekti za društveni život na selu i u gradu i dr.

Izvori sredstava za planirane investicije (osnovni) treba da budu:

Izvori sredstava	Iznos u €	%
Budžet Crne Gore	50.074.200	47,7
Budžet Opštine	16.571.000	15,8
Donacije	2.623.500	2,5
Fondovi EU	890.000	0,8
Privatni kapital	6.361.875	6,1
Kredit	28.532.000	27,1
Svega:	105.052.575	100,0

Izvor: Spisak projekata

Dinamika investicionih ulaganja zavisi će od započetih a nedovršenih investicija na početku perioda, aktuelnosti u zadovoljavanju određenih potreba, pripremljenosti projekata za realizaciju kao i težnje da se teret investiranja što ravnomjernije rasporedi.

Dinamika investiranja uslovljena i finansijskim mogućnostima pojedinih izvora finansiranja u određenim periodima kao i od usklađenosti pripreme projekata sa procedurama donošenja Odluka o finansiranju izvođenja projekata.

Dinamika će se određivati godišnjim akcionim planovima.

Dalji razvoj demokratskih odnosa, dijaloga i tolerancije multikulturalnih i međuljudskih, komšijskih odnosa kao specifičan cilj, treba da stvara ambijent u kojem je jedino moguće ostvarivati sve prethodno pomenute ciljeve. Bjelopoljska sredina je šire poznata kao zdrava i napredna po ovim pitanjima. Međutim na ovom planu treba neprestano raditi i djelovati preventivno jer greške u ovom poslu je veoma teško ispravljati.

Namjera da se izlaganje kroz sva poglavlja potkrijepi podacima u samom tekstu a ne posebnim priložima učinjena je iz ubeđenja da će se tako očuvati koncentracija čitaoca i brže doći do željenog saznanja.

III POGLAVLJE

1. Analiza postojećeg stanja

1.1. Geografske karakteristike

1.1.1. Položaj

Opština Bijelo Polje se nalazi na sjeveru Crne Gore, između 42° 55' i 43°10' sjeverne geografske širine i 19°30' i 20°05' istočne geografske dužine.

Prostire se na 924 km², pokrivajući 6,7% teritorije Crne Gore, što je čini četvrtom opštinom po površini u Crnoj Gori.

Pripada brdsko – planinskom dijelu sjeverne Crne Gore, okružena visokim planinama. Nalazi se između planina Bjelasice, Lise i Pešterske visoravni.

Graniči se crnogorskim opštinama Pljevlja, Mojkovac i Berane i opštinama Srbije: Prijepolje i Sjenica.

1.1.2. Reljef

Područje Opštine pripada brdsko-planinskom području sjeverne Crne Gore. Oko 95% njene teritorije nalazi se iznad 650 m nadmorske visine. Središnjim dijelom, uz rijeku Lim, prostire se dolina dužine 12 km i širine 3 km, čija je najniža nadmorska visina 531m.

Gradsko jezgro Opštine nalazi se na dvije terase, nadmorske visine 575 i 620 m. Okolne planine, Bjelasica sa najvišim vrhom Crna Glava (2.137 m), Lisa (1.509 m) i Stožer (1.576 m), čine reljef Opštine veoma zanimljivim.

1.1.3. Geološki sastav

Područje Opštine sastoji se od stijena paleozojske i kvartalne starosti. Obod njene kotline sastoji se od stijena paleozojske starosti. Od stijenskih masa najčešći su škriljci sive i crne boje. Dno kotline sastavljeno je od stijena kvartalne starosti.

Gornja terasa Lima zasuta je poluvijalnim i deluvijalnim sastojcima, a čine je pjeskovita i prašnasta glina i šljunak, čiji su slojevi slabo vezani i paleozojske su starosti.

Srednja terasa Lima je najrasprostranjenija, i na njoj je Opština najvećim dijelom pozicionirana. Sastoji se od pijeska, malo prašnastog i zaglinjenog, i šljunka slabo sortiranog razne granulacije. Donja terasa ima iste sedimente kao srednja.

Prema stabilnosti, tereni su svrstani u stabilne, uslovno stabilne i nestabilne. Stabilni tereni su oni koji imaju postojana svojstva stijenskih masa pri izvodjenju radova na njima. To su poluvezani i nevezani sedimenti koji čine ravničarski dio terena. Uslovno stabilni tereni su oni gdje svako zasijecanje, kvašenje i novo opterećivanje može izazvati deformacije reljefa.

U pogledu seizmičnosti, područje Opštine se svrstava u 7-8 stepeni seizmičnosti, pri čemu koeficijent ubrzanja, za period od 100 godina, iznosi $0,063 \text{ cm/s}^2$. Nestabilne padine, strmi odsjeci, tereni sa visokim nivoom podzemnih voda su seizmički više ugroženi.

1.1.4. Klima

Opština ima umjereno kontinentalnu klimu sa jasno izraženim godišnjim dobima, pri čemu je jesen toplija od proljeća, što pogoduje sazrijevanju biljnih kultura.

Bjelopoljska kotlina je okružena planinskim masivima koji utiču na klimu, pojavu temperaturnih razlika, tišinu, atmosferske padavine i magle u jesenjim, zimskim i prolječnim mjesecima. Prosječna temperatura u proljeće je $8,7^{\circ}\text{C}$, u toku ljetnjih mjeseci $16,9^{\circ}\text{C}$, na jesen $9,4^{\circ}\text{C}$ i u zimskom periodu $0,1^{\circ}\text{C}$.

U vrijeme duvanja zapadnih i sjeverozapadnih vjetrova ima dosta padavina, sa godišnjim prosjekom 940 litara po m^2 , bez većih kolebanja u pojedinim godinama. Padavine su ravnomjerno rasporedjene u toku godine, tako da nema izrazito sušnih ili izrazito vlažnih perioda. Najviše padavina ima u novembru, a najmanje u maju. Sa povećanjem nadmorske visine raste i količina padavina, tako da ogranci Bjelasice dobijaju oko 1.500 mm padavina godišnje. Godišnji prosjek je 109 kišnih, 21 sniježnih, 23 vedrih i 135 oblačnih dana.

1.1.5. Hidrologija

Najznačajniji hidrografski potencijal u Bijelom Polju je rijeka Lim, koja kroz Opštinu protiče srednjim tokom, dužine 40 km, sa prosječnim proticajem $70,2 \text{ m}^3/\text{sek}$.

Najveće pritoke Lima su Ljubovidja dužine 35 km i Bjelopoljska Bistrica dužine 23 km. Od manjih pritoka, na urbanom području, najznačajnije su: Lješnica, Lipnica, Sljepašnica i Boljanska rijeka.

Jedan od većih izvora nalazi se na ušću Boljanske rijeke u Lim ($5,51 \text{ lit/sec}$), koji je kaptiran i koristi se za vodosnabdijevanje. Ostali izvori su manje izdašnosti, najčešće $0,1 \text{ lit/sec}$. Najveći izvor nalazi se u podnožju Bjelasice sa kojeg se snabdijeva grad, prigradska i druga naselja kroz koja prolazi cjevovod do grada, čiji je kapacitet 400 lit/sec .

Mineralni i termalni izvori su registrovani u Nedakusima, u dolini rijeke Sljepašnice, u gornjim Nedakusima, Rajkovićima, Dobrom Dolu, Dubravi, Papama i Bučju. Iako male izdašnosti, značajniji izvor nalazi se u Čeoču sa 0,1 lit/sec, koji je kaptiran za industrijsku preradu u fabrici „Bjelasica Rada“. Pored mineralnih, u Nedakusima su registrovani i značajni termalni izvori. Takođe, u krugu fabrike za preradu voća i povrća Doo „Eko-meduza“ i Doo „Imperijal“ nalaze se kaptirani izvori mineralne vode izdašnosti 0,8 lit/s.

1.1.6. Biodiverzitet

Tipovi i kvalitet zemljišta, geološki sastav terena, klima, reljef, erozivni uticaji, determinišu brojnost i strukturu biljnog i životinjskog svijeta. Na fluvijalnim terasama oko Lima najzastupljeniji su voćnjaci i njive, a na padinama voćnjaci, šume i livade. Najznačajnije asocijacije čine listopadne šume. Na pojasu hrasta nadovezuje se pojas bukve, a na visini od 1.000 m jela.

Na okolnim planinama su prisutni divokoze, medvjedi, vukovi, lisice, srne, jeleni i mufloni, a od ptica: orlovi, sove, gavranovi i dr. Od stoke se najviše uzgajaju goveda, a u višim predjelima ovce.

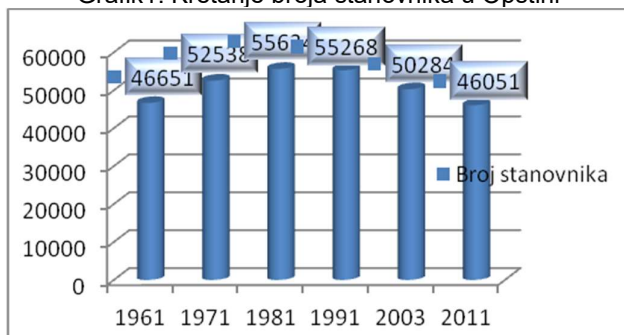
U rijekama Limu, Bistrici i Ljubovidji zavidan je riblji fond plemenitih vrsta, i to pastrmke, lipljena i skobalja.

1.2. Demografija, rad i socijalno staranje

1.2.1. Demografski trend

Stanovništvo, odnosno njegov broj i struktura, predstavlja najznačajniji faktor društvenog razvoja na svim nivoima. Nepovoljne demografske procese, koji se ogledaju u migraciji iz ruralnih ka urbanim sredinama i pražnjenju nedovoljno razvijenih područja, što potkrepljuju i podaci iz popisa stanovništva 2003. i 2011. godine, uslovlila je nedovoljna valorizacija značajnih prirodnih, privrednih i humanih potencijala opština sjevernog regiona pa i Bijelog Polja. Naime, broj stanovnika u Opštini je konstantno rastao do 1981. godine, da bi nakon toga uslijedio pad.

Grafik1: Kretanje broja stanovnika u Opštini

Izvor: Zavod za statistiku CG-MONSTAT, 2011. Godina

Do kraja 2016 godine, ukupan broj stanovnika na teritoriji opštine Bijelo Polje iznosi 44.155, što čini 7,43 % ukupne crnogorske populacije. Gustina naseljenosti je 47,8 stanovnika/km², što je više od crnogorskog prosjeka (45,15 st/km²).

Trend smanjivanja broja stanovnika nastavljen je i nakon popisa 2011 godine tako da je za sledećih 5 godina broj smanjen za 4,1 % ili za 1900 odnosno godišnje 0,82 % ili 380.

Opadanje broja stanovnika i nakon popisa 2011 godine uzrokovano je padom vitalnog indeksa sa 141 na 1,03 odnosno prirodnog priraštaja sa 207 na 115. Uz to veći uzročnik, opadanja broja stanovnika je nepovoljan odnos između broja odseljenih i doseljenih. Naime, odseljeno je za 5 godina 2978 ali je doseljeno svega 963, odnosno 2015 manje nego što je odseljeno. I tako dok je broj živorođenih i doseljenih porastao za 3807 stanovnika broj umrlih i odseljenih je takođe porastao ali za 5707 pa se broj stanovnika na kraju perioda u odnosu na popis 2011 godine smanjio za 1900. Daje se pregled kretanja broja stanovnika:

Tabela 1: Promjene broja stanovnika po godinama

Godina	Živo rođeni			Umrli			Vitalni indeks	Prirodni priraštaj	Doseljeni	Odseljeni
	Muški	Ženski	Svega	Muški	Ženski	Svega				
V-XII										
2011	191	178	369	153	151	304	1,21	65	104	334
2012	256	248	504	227	208	435	1,16	69	216	536
2013	247	242	489	268	237	505	0,97	-16	125	521
2014	280	229	509	248	215	463	1,10	46	162	494
2015	247	230	477	267	257	524	0,91	-47	147	460
2016	250	246	496	263	235	498	1,00	-2	209	633
E	1471	1373	2844	1426	1303	2729	1,03	115	963	2978

Izvor: Monstat 2011-2016 godine

Posmatrano po opštinskim područjima, još je jače izražen problem depopulacije, a u pojedinim naseljima ovih područja poprima zabrinjavajuće dimenzije. Ni nakon popisa stanovništva 2011 godine taj problem nije manje izražen, naprotiv.

Tabela 2. Broj stanovnika 2011 u odnosu na popis 2003 (%).

Područje	%	Naselje	%
Cerovo	69,4	Radojeva Glava	9,5
Pavino Polje	72,2	Džafića Brdo	16,6
Goduša	75,3	Kovren	22,7
Brzava	74,9	Mioče	26,0
Tomaševo	75,3	Ostrelj	29,5
Ravna Rijeka	79,7	Crhalj	31,0
Godijevo	80,3	Crniš	34,5
Ivanje	82,6	Barice	35,0
Kanje	83,4	Pali	46,6
Crhlje	86,0	Pavino Polje	47,8
Zaton	87,7		
Lozna	88,7		
Bistrica	91,0		

Izvor: Zavod za statistiku CG-MONSTAT, 2011. godina

Ako se analizira tendencija odseljavanja stanovnika za proteklih 5 godina ono je bilo u izvesnom opadanju skoro do kraja perioda, sve do 2016 godine, kada je lansirana informacija o spektakularnim mogućnostima boljeg života i zapošljavanja u Njemačkoj. Tada je došlo do značajnijeg odliva stanovništva 36,7 % većeg nego prethodne godine. Međutim ispostavilo se da to nije bilo baš tako pa se jedan broj odseljenih vratio. Savremena migraciona dinamika stanovništva uslovljena je kompleksom društveno ekonomskih, kulturnih, bioloških, vjerskih i drugih faktora. Novija kretanja stanovništva imaju druge motive, tokove i kvalitativne strukture migranata u odnosu na migracije izazvane ratovima i njihovim poslasticama. Riječ je o migracijama pojedinaca i porodica u druge regione ili mjesta radi zapošljavanja, školovanja djece i boljih uslova za život i rad. Pomjeranja stanovništva u okviru bjelopoljskog kraja motivisano je približavanjem i naseljavanjem u grad koji je ekonomski, kulturni, saobraćajni i politički centar ovog kraja.

Po popisu 2011. godine, u Bijelom Polju ima 137 naselja, od kojih je 18 u urbanom, a 119 na seoskom području. Na kraju proteklog srednjoročnog perioda u urbanim naseljima živi 55,45%, a u ruralnim 44,55% stanovnika.

1.2.2 Starosna struktura stanovništva

Jedna od najvažnijih struktura stanovništva je starosna struktura, budući da ima snažan uticaj na društveno-ekonomski razvoj određene populacije. Starenje stanovništva ima negativne implikacije na dalji demografski i privredni razvoj. U demografskom pogledu, proces starenja stanovništva negativno utiče kako na ukupno kretanje, tako i na strukturu stanovništva. U ekonomskom smislu, starenje stanovništva utiče na kretanje broja radno sposobnog stanovništva, odnosno na stepen aktivnosti ukupnog stanovništva.

Prema popisu iz 2011. godine, prosječna starost stanovništva u opštini Bijelo Polje iznosi 36,1 godinu.

Tabela 3. Uporedna analiza starosne strukture stanovništva

God.starosti	Br.stan. u B.Polju	%	Br.stan.u C.Gori	%
0-19	12644	28,6	163820	26,3
20-64	26061	59,0	345494	55,4
65 i više	5450	12,4	114433	18,3
Ukupno:	44155	100,0	623747	100,0

Izvor: Monstat, 2011. godina

U odnosu na starosnu strukturu stanovništva Crne Gore, starosna struktura stanovništva Opštine ima neznatna pozitivna odstupanja: +2,3; +3,6 i +5,9 procentnih poena po prikazanim starosnim grupama. Međutim, bez obzira na ovu činjenicu, stanovništvo Opštine spada u kategoriju starijeg stanovništva, što zahtijeva ozbiljan pristup ovom problemu, u smislu vođenja adekvatne populacione politike.

U prilog gore navedene konstatacije je i indeks starenja populacije, koji iznosi 61,0 ukazujući da se i u narednom periodu može očekivati nepovoljan trend, usljed negativnih promjena u broju populacije. Posmatrajući po polu, negativna komponentna starosne strukture je izraženija kod ženske populacije sa prosječnom starošću 37,1 godinu, u odnosu na mušku populaciju, gdje je prosjek 35,1 godinu.

Ujedno, starosna struktura je nepovoljnija u ruralim područjima, sa prosječnom starošću 37,1 u odnosu na gradsko područje, gdje je prosjek 35,1 godina starosti.

1.2.3 Polna i starosna struktura stanovništva

U strukturi stanovništva prema polu u Opštini nešto veće učešće ima muška populacija, koja čini 52 % ukupne populacije. Ovo je pozitivan pokazatelj, imajući u vidu da razlika nije značajna i da je struktura dosta ujednačena. Posmatrano po starosnim grupama, najmanja razlika je zastupljena u populaciji od 55 do 59 godina (0,2 u korist muškaraca), a najveća u populaciji preko 65 godina, i iznosi 0,35 u korist žena.

Tabela br. 4: Polna i starosna struktura stanovništva

	0-19	%	20-64	%	65 +	%
Muški	6514	51,5	13532	51,9	2215	40,6
Ženski	6130	48,5	12529	48,1	3235	59,4
Svega	12644	100,00	26,061	100,0	5450	100,0

Izvor: Monstat 2011 godine

1.2.4. Obrazovna struktura stanovništva

Potreba za analizom obrazovne strukture stanovništva proizlazi iz činjenice da postoji veoma visok stepen korelacije između obrazovnog nivoa stanovništva i stepena društveno-ekonomskog razvoja.

U obrazovnoj strukturi stanovništva, najveće učešće ima stanovništvo srednjeg obrazovanja (47,5 %) a zatim osnovnog (28,5 %). Stepen pismenosti, ako se i stanovništvo sa nepotpunom osnovnom školom računa kao pismeno, je 97 %, a stepen akademskog obrazovanja je 6,7 %.

U odnosu na obrazovanu strukturu stanovništva u Crnoj Gori i obrazovna struktura stanovništva je nepovoljnija jer je broj stanovnika svih stepena stručnosti od srednjeg do postdiplomskih studija veći u Crnoj Gori a svih stepena ispod srednjeg manji.

Tabela br.5 Obrazovna struktura stanovništva (starosti 15 i više godina)

Rb	Stepen obrazovanja	Bijelo Polje	%	Crna Gora	%
1	Bez školske spreme	1110	3,0	11324	2,3
2	Nepotpuna osnovna škola	3714	10,2	36783	7,3
3	Osnovno obrazovanje	10344	28,4	104415	20,0
4	Srednje obrazovanje	17227	47,3	260277	51,9
5	Više obrazovanje	1475	4,0	26170	5,2
6	Visoko obrazovanje	2051	5,6	49469	9,9
7	Postdiplomske studije	66	0,2	3000	0,6
8	Doktorat	18	0,1	964	0,2
9	Osnovne akademske studije	133	0,4	2756	0,5
10	Osnovne primijenjene studije	67	0,2	1343	0,3
11	Postdiplomske specijalističke studije	55	0,1	1528	0,3
12	Postdiplomske magistarske studije	22	0,1	713	0,1
13	Ostalo (bez izjašnjenja)	170	0,4	2536	0,4
14	Svega	36452	100,00	501278	100,00

Izvor: Monstat 2011 godine

Napomena: Izvjestan (nepoznat) broj lica moguće da pripada u više kategorija pa se podaci moraju rezervisano posmatrati

Grafik 5: Obrazovna struktura stanovništva

Izvor: Monstat 2011 godine

1.2.5 Struktura stanovništva prema ekonomskoj aktivnosti

Pod aktivnim stanovništvom se, prema međunarodnoj teoriji i praksi, tretira populacija u granicama starosti od 15-65 godina. U Bijelom Polju tu starost ima 28278 stanovnika.

Radno aktivno stanovništvo, se smatra stanovništvo koje doprinosi ili je raspoloživo da doprinese proizvodnji roba i usluga.

Prema procjeni na kraju proteklog planskog perioda radno aktivno stanovništvo čini 12116 ili 27,4 % ukupnog stanovništva.

U radno aktivno stanovništvo obuhvaćeni su zaposleni prema evidenciji Monstata i nezaposleni prema evidenciji Zavoda za zapošljavanje. Struktura stanovništva prema ekonomskoj aktivnosti prikazana je sledećom tabelom:

Tabela br.6 Struktura stanovništva prema ekonomskoj aktivnosti prema 3 zadnja popisa

Rb	Kategorija	2003	%	2011	%	2016 (p)	%
1	Djeca do 15 godina	11139	22,2	9608	20,9	9211	20,9
2	Aktivno stanovništvo 15-65	20607	41,0	14733	32,0	12116	27,4
3	Neaktivno stanovništvo	18538	36,8	21710	47,1	22828	51,7
	-Domaćice i ostali neaktivni	9682	19,2	11339	24,6	12884	29,2
	-Penzioneri sa prihodima od imovne	5430	10,8	6359	13,8	6097	13,8
	-Studenti i učenici	3426	6,8	4012	8,7	3847	8,7
4.	Svega (1+2+3)	50284	100,0	46051	100,0	44155	100,0

Izvor: Monstat 2003,2011,2016 godine

Evidentan je rast neaktivnog stanovništva koje sačinjavaju 3 kategorije: studenti i učenici, penzioneri sa prihodima od imovine kao i domaćice i ostala neaktivna lica.

Broj neaktivnog stanovništva porastao je za prethodnih 5 godina 5,1 %. Iako je broj zaposlenih porastao za 9,7 % rast broja nezaposlenih je za isto vrijeme iskazan u visini od 13,0 % uglavnom usled većeg prijavljivanja nezaposlenih radi ostvarivanja određenih socijalnih prava.

Ranjive grupe stanovništva opštine obuhvataju: lica preko 50 godina, lica sa invaliditetom, lica bez obrazovanja, nezaposlena lica preko 2 godine, Romi i osipnici.

Narednom tabelom prikazuje se broj stanovnika po pomenutim ranjivim grupama :

Tabela br.7 Uporedni pregled ranjivih grupa stanovništva Bijelo Polje-Crna Gora

Br.	Kategorija	Bijelo Polje	%	Crna Gora	%
1	Stanovništvo preko 50 godina	14073	70,7	198369	76,7
2	Lica sa invaliditetom	490	2,5	12300	4,8
3	Lica bez obrazovanja	2460	12,4	8149	3,2
4	Lica nezaposlena preko 2 godine	1931	9,7	30900	11,9
5	Romi ili dr Egipćani	334	1,7	8305	3,2
6	Osipnici	596	3,0	596	0,2
	Svega	19884	100,0	258629	100,0

Izvori: - Monstat (1,3,5) 2011 godine

-Zavod za zapošljavanje CG (2,4,6) 2016 godine

U odnosu na strukturu grupa ranjivosti u Crnoj Gori Bijelo Polje ima nešto drugačiju strukturu: manje učešće stanovništva preko 50 godina, manje učešće lica sa invaliditetom, manje učešće nezapsolenih preko 2 godine čekanja a samo veće učešće lica bez obrazovanja. Učešće Bijelog Polja u ranjivim grupama Crne Gore je 7,7 %.

Mjerama lokalne i državne politike socijalno-ekonomski položaj ranjivih grupa je donekle olakšan naročito za određene kategorije.

Pravo na novčanu naknadu ima osiguranik koji prije prestanka radnog odnosa ima staž osiguranja od najmanje 12 mjeseci neprekidno ili sa prekidima u poslednjih 18 mjeseci u iznosu od 77,20 €.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja uvelo je staračke naknade za poljoprivrednike preko 65 godina u iznosu od 60 € mjesečno.

Lica sa invaliditetom imaju pravo na naknadu za nezaposlenost u iznosu 77 € mjesečno a ako se zaposle imaju subvenciju preko poslodavca 75 % isplaćene zarade kao i na pokriće troškova asistenta, troškova prilagođavanja radnog mjesta, i na kredite pod povoljnijim uslovima. Na teret lokalne zajednice imaju pravo na jednokratnu pomoć za rješavanje osnovnih potreba prema Pravilniku a koje se kreću od 60 do 150 € zavisno od broja članova domaćinstva.

1.3. Analiza ekonomske situacije

1.3.1 Ukupan prihod i dobit-gubitak

Karakteristika kretanja bjelopoljske privrede u proteklom srednjoročnom periodu je gotovo stalni uzlazni trend iz godine u godinu. Za 5 godina ovog perioda bjelopoljska privreda je prešla put od 179,4 miliona € ukupnog prihoda u 2011 do zaključno sa 2016-om 257,2 miliona što predstavlja rast od 43,4 % ili prosječno 8,7 % godišnje.

Rast po godinama je uglavnom ujednačen, što govori o njenoj stabilnosti:

Tabela br. 8 Ukuapn prihod po godinama u €

Godina	Ukupan prihod	Bazni indeks		Lančani indeks u E	
2011	179.363.847		-		-
2012	184.022.255	12/11	102,6	12/11	102,6
2013	192.504.367	13/11	107,3	13/12	103,1
2014	225.161.268	14/11	125,5	14/13	117,1
2015	249.571.409	15/11	139,1	15/14	110,8
2016	257.219.487	16/11	143,4	16/15	103,1

Struktura privrede je za to vrijeme imala izvernih promjena pa je sa stanovišta ostvarivanja strateških razvojnih ciljeva potrebna određena analiza:

Tabela br.9 Ukupan prihod po sektorima privređivanja u €

Rb	Sektor	2011		2012		2013		2014		2015		2016	
			%		%		%		%		%		%
1	Poljoprivreda i ribarstvo	51.599.790	2,8	56.040.765	30,5	69.396.624	36,0	88.608.353	40,7	62.585.651	25,2	58.405.159	22,7
2	Prerađivačka industrija	30.075.262	16,8	25.038.453	13,6	25.230.952	13,1	32.318.703	11,0	46.004.064	13,6	47.312.658	18,4
3	Građevinarstvo	6.808.138	3,8	7.223.557	3,9	8.680.004	4,5	9.457.667	3,4	6.960.317	3,0	7.277.012	2,8
4	Trgovina na veliko i malo	75.710.098	42,2	79.697.411	43,3	71.699.750	37,2	83.712.115	37,51	113.111.708	50,6	120.920.976	47,0
5	Saobraćaj i skladištenje	3.779.788	2,1	3.116.998	1,7	4.524.737	2,4	5.154.279	2,0	6.106.768	2,3	7.157.000	2,8
6	Usluge smještaja i ishrane	1.661.667	0,9	1.772.433	1,0	1.864.810	1,0	2.157.652	1,1	2.324.613	1,0	2.843.140	1,1
7	Snadbijevanje vodom i upravljanje otpadom	2.176.038	1,2	3.058.984	1,7	2.853.923	1,5	2.579.160	1,7	2.642,345	1,1	2.863.292	1,1
8	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	2.332.151	1,3	4.864.798	2,6	5.037.686	2,6	2.496.668	0,2	5.516.513	1,9	5.818.966	2,3
9	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	80.299	0,0	174.969	0,1	323.124	0,2	469.626	0,2	184.020	0,2	145.334	0,1
10	Ostale uslužne djelatnosti	601.313	0,3	613.161	0,3	695.580	0,4	979.426	0,4	2.029.691	0,4	2.293.990	0,9
11	Ostalo	4.539.303	2,5	2.420.726	1,3	2.197.177	1,1	1.518.340	1,8	1.900.517	0,7	2.182.460	0,8
12	Svega	179.363.847	100	184.022.255	100	192.504.367	100	229.451.989	100	249.366.207	100	257.219.987	100

Izvor : Centralna banka CG 2011-2015 godine

Ovi rezultati su ostvareni uz povećanu zaposlenost u privrednim sektorima od 7,8 % što upućuje na zaključak o izvesnom rastu produktivnosti rada u tom periodu.

Dominatno mjesto u Strukturi privrede ima Sektor trgovina na veliko i malo i opravka motornih vozila 50,6 % zatim Sektor Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo 25,2 % i Prerađivačka industrija 13,6 %. Turizam kao Strateška privredna grana izražen kroz rezultate Sektora usluga smještaja i ishrane učestvuje u ukupnom prihodu privrede svega sa 1 %. Za to vrijeme broj posjetilaca je rastao 34,7 % a noćenja opao 35,3 %.

Akumulativna sposobnost privrede izražena profitom ili gubitkom daje nešto drugačiju sliku po sektorima nego što je daje ukupan prihod. Daje se i pregled tih rezultata:

Tabela br. 10 Neto rezultat po sektorima privređivanja u €

Rb.	Sektor	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	-487,949	1.335.148	1.963.369	3.130.310	1.781.474	1.686.683
2.	Prerađivačka industrija	-911,084	-1.234.349	-474.490	-1.103.267	323.808	243.781
3.	Građevinarstvo	66,013	-112.404	-554.930	171.211	279.084	43.695
4.	Trgovina na veliko i malo, popravka motornih vozila	788,835	1.125.843	1.937.031	2.629.677	2.301.671	3.228.437
5.	Saobraćaj i skladištenje	-76,359	-15.378	2.733	174.590	130.828	218.152
6.	Usluge smještaja i ishrane	-153,793	-310.515	-254.006	-207.476	-165.905	-51.492
7.	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	60,783	89.473	-104.300	52.336	91.504	-119.041
8.	Administrativne, pomoćne i uslužne djelatnosti	1600	-6.046	-1.782	-16.176	-17.990	-304
9.	Snadbijevanje vodom i upravljanje otpadom	-303,381	-879.557	-124.772	-455.124	-161.294	-13.993
10.	Ostale uslužne djelatnosti	-11.032	-28.987	14.725	49.884	640.282	458.961
11.	Ostalo	-353.351	-709.058	-1.355.364	-984.830	-56.476	-52.083
11.	Svega	-1.379,718	-672.286	1.045.484	3.441.135	5.146.786	5.642.786

Izvor: Centarlina banka CG 2011-2016 godine

U poslednjih 5 godina akumulativna sposobnost privrede je izražena pozitivnim rezultatom od 15,3 mil € i ima uzlazni trend ostvarivanja. Svi sektori izuzev Sektora usluga smještaja i ishrane, Sektora administrativne, pomoćne i uslužne djelatnosti kao i Sektora usluga snadbijevanja vodom i upravljanja otpadom iskazuju pozitivan neto rezultat poslovanja. Mjerena odnosom neto i bruto rezultata akumulativna sposobnost privrede u 2016-oj godini izražena je sa 2,18 %.

1.3.2. Uvoz i izvoz

Privreda Bijelog Polja je uvozno zavisna. Iako je izvoz rastao većom dinamikom od uvoza u proteklom srednjoročnom periodu, stepen pokrivenosti uvoza izvozom porasla je samo sa 3,5 % na 8,2 %.

Dvadeset značajnih privrednih subjekata imalo je uvoz 264,6 mil € a izvoz svega 21,7 mil €. Prikazuje se kretanje uvoza i izvoza po godinama proteklog planskog perioda:

Tabela br.11 Pregled uvoza i izvoza po godinama

Godina	Uvoz		Izvoz		Stepen pokrivenosti uvoza izvozom %
	Iznos	Bazni indeks	Iznos	Bazni indeks	
2011	37.916,018	100,0	1.312,985	100,0	
2012	47.806,276	126,0	2.074,110	158,0	4,3
2013	52.898,911	139,5	3.242,941	247,0	6,1
2014	54.659,817	144,2	6.478,942	493,5	11,9
2015	54.569,204	143,9	4.842,835	318,7	8,9
2016	54.683,300	144,2	5.071,428	386,2	9,3
Svega(2012-2016)	264.617,509		21.710,256		8,2

Izvor: Uprava Carina 2011-2016 godine

Struktura uvoza i izvoza po privrednim sektorima za period 2012-2016 prikazuje se tabelom:

Tabela br.12 Pregled uvoza i izvoza po privrednim sektorima

Rb.	Sektor	Uvoz	%	Izvoz	%
1	Prerađivačka industrija	159.931.179	49,6	20.055.945	92,4
2	Trgovina na veliko i malo, popravka motornih vozila	133.469.420	50,4	1.654.311	7,6
	Svega:	264.617.509	100,0	21.710.256	100,0

Izvor: Uprava Carina 2016 godine

Učešće uvoza Bijelog Polja u ukupnom uvozu Crne Gore je 2,65 % a izvoza 1,56 %. U odnosu na prethodni period uvoz ima tendenciju povećanja učešća sa 2,1 % na 2,65 % a izvoz smanjenja sa 2,9 % na 1,56 % u Crnogorskom uvozu odnosno izvozu.

1.3.3 Privredna društva i preduzetnici, prema veličini, oblicima organizovanja i po djelatnostima

Bijelo Polje ima 1316 privrednih subjekata. Prema oblicima organizovanja njihova struktura je:

Tabela 13 Broj privrednih subjekata po oblicima organizovanja

1.	Akcionarska društva	4
2.	Djelovi akcionarskih društava u Bijelom Polju čija su sjedišta van Bijelog Polja	24
3.	Društva sa ograničenom odgovornošću	802
4.	Djelovi društava sa ograničenom odgovornošću u Bijelom Polju čija su sjedišta van Bijelog Polja	48
5.	Svega: (1-4)	878
6.	Preduzetnici	438
7.	Svega. (5+6)	1316

Izvor: Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj

Tabela 13 a: Broj privrednih subjekata prema veličini

1	Velika preduzeća (preko 250 radnika)	1
2	Srednja preduzeća (50-250 radnika)	5
3	Mala preduzeća (5-50 radnika)	154
4	Mikro preduzeća (0-5 radnika)	718
5.	Svega: (1-4)	878
6	Preduzetnici	438
	Svega: (5+6)	1316

Uvid u trendove otvaranja i zatvaranja preduzeća i preduzetnika u zadnje 3 godine ostvaruje se tabelama:

Tabela br. 14 Promjene broja privrednih društava u poslednje 3 godine planskog perioda

Prijavljeno	Prijavljena Doo od 01.01.2014-31.12.2016. god.			
	2014	2015	2016	Ukupno
Ugostiteljstvo	23	29 (30)	20	72 (30)
Proizvodnja	5	7 (9)	8	20 (9)
Usluge (zanatske)	6	1	7	14
Trgovina	47 (38)	43 (54)	68 (77)	158 (169)
Svega	81 (38)	80 (93)	103 (77)	264 (264)

Usluge saobraćajne	(1)	-	-	(1)
Usluge administrativne	-	-	2	2
Svega:	81 (39)	80 (93)	105 (77)	266 (209)
Odjavljeno	Odjavljena Doo od 01.01.2014.-31.12.2016. god			
	2014	2015	2016	Ukupno
Ugostiteljstvo	17	20 (21)	29	66 (67)
Proizvodnja	1 (2)	-	(1)	1 (3)
Usluge (zanatske)	1	-	3	4
Trgovina	44 (78)	28 (72)	34 (51)	106
Saobraćaj	(4)	-	-	(4)
Svega	63 (84)	48 (93)	66 (52)	177 (229)

Napomena: (Brojevi u zagradama označavaju brojeve poslovnih jedinica u okviru privrednih društava koji imaju poslovne jedinice).

U protekle 3 godine (2014-2016) više se prijavilo za poslovanje 89 preduzeća nego što se odjavilo.

Tabela br.15 Promjene broja preduzetnika u poslednje 3 godine planskog perioda

Prijavljeno	Prijavljeni preduzetnici od 01.01.2014.-31.12.2016. god			
	2014	2015	2016	Ukupno
Ugostiteljstvo	1	2	5	8
Proizvodnja	1	-	4	5
Usluge (zanatske)	1	-	4	5
Trgovina	-	4	5	9
Saobraćaj	9	9	8	26
Građevinarstvo	-	1	-	1
Svega	12	16	26	54
Odjavljeno	Odjavljeni preduzetnici od 01.01.2014.do31.12.2016.god			
	2014	2015	2016	Ukupno
Ugostiteljstvo	9	6	9	24
Proizvodnja	1	7	1	9
Usluge (zanatske)	11	8	7	26
Trgovina	16	11	9	36
Saobraćaj	-	5	8	13
Građevinarstvo	-	-	2	2
Svega	37	37	36	110

U protekle 3 godine (2014-2016) više preduzetnika je odjavilo poslovanje nego što je prijavilo za 56.

Od prijavljenih 266 privrednih društava sa 209 poslovnih jedinica u poslednje 3 godine zadržalo se 158 privrednih društava sa 75 poslovnih jedinica i poslije tog perioda tj 59,4 % i to u sledećim djelatnostima:

Tabela br.16 Broj privrednih društava koji je i poslije zadnje 3 godine nastavio sa radom

Vrsta djelatnosti	Broj preduzeća	Procenat (%) prijavljenih 2014-2016
Prerađivačka industrija	20	100
Trgovina na veliko i malo	84	53,2
Ugostiteljstvo	42	58,3
Zanatstvo	10	71,4
Administrativne usluge	2	100,0
Svega	158	59,4

Od prijavljenih 54 preduzetnika u posljednje 3 godine zadržalo se 36 preduzetnika u poslovanju do kraja a i poslije tog perioda i to u sledećim djelatnostima:

Tabela br.17 Broj preduzetnika koji je i poslije zadnje 3 godine nastavio sa radom

Vrsta djelatnosti	Broj preduzetnika	Procenat (%) prijavljenih 2014-2016
Prerađivačka industrija	5	100
Trgovina	3	33,3
Ugostiteljstvo	1	12,5
Saobraćaj	24	92,3
Građevinarstvo	1	100,0
Zanatske usluge	2	40
Svega	36	66,7

Izvor: Za tabele 14,15,16,17 Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj 2014-2016 g

Kao i na čitavom prostoru Crne Gore prisutna je pojava sive ekonomije. Teško je iskazati njen obim i uticaj na ukupan rezultat poslovanja. Jedan broj privrednih subjekata osnuje poslovnu jedinicu kao „lokal u pripremi“ i kao takvu je vodi duže vrijeme. Drugi jedan broj otpočne sa poslom regularno a kad bude suočen sa obavezama onda taj posao odjavi a nastavi sa ilegalnim radom. Teškoće u kontroli takvih postupaka postoje ali bi se višom i intezivnijom kontrolom moglo više postići u suzbijanju sive ekonomije.

Realnom procjenom, odnosno upoređenjem registrovane zaposlenosti sa onom koja se utvrdi, koliko je moguće, kao faktička, radi se o oko 200 radnika veće faktičke zaposlenosti u poslovnim objektima. Jedan značajan dio neregistrovanog poslovanja odvija se van poslovnih objekata što je veoma teško evidentirati a još teže sa nekom većom sigurnošću saopštiti u ovakvom dokumentu.

Stoga i evidencija o ostvarenim prihodima-zaradama pruža nepotpun uvid u stvarne prihode. Ipak se donekle može dati približan prikaz stanja u toj oblasti:

Tabela br. 18 Neto zarade po sektorima u poređenju sa Crnom Gorom u €

Br.	Sektor	Crna Gora	Bijelo Polje
1.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	540	442
2.	Prerađivačka industrija	435	356
3.	Građevinarstvo	464	380
4.	Trgovina na veliko i malo	347	284
5.	Saobraćaj i skladištenje	526	431
6.	Usluge smještaja i ishrane	401	328

7.	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	391	320
8.	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	316	258
9.	Ostale uslužne djelatnosti	419	343
10.	Snadbijevanje vodom i upravljanje otpadom	469	384
11.	Uprava	580	475
12.	Obrazovanje	483	483
13.	Zdravstvena i socijalna zaštita	542	542
14.	Umjetnost, zabava i rekreacija	406	332

Izvor: Monstat za Crnu Goru a procjena za Bijelo Polje na osnovu odnosa prosječnih zarada u Crnoj Gori i Bijelom Polju osim sektora koji se finansiraju iz Budžeta CG.

Broj zaposlenih po privrednim subjektima po veličini prikazuje se tabelom:

Tabela br.19 Broj zaposlenih po privrednim subjektima razvrstanih po veličini

	2011	2016	16/11
Velika preduzeća	324	477	147,2
Srednja preduzeća	705	645	91,5
Mala preduzeća	1,204	1,783	148,1
Mikro preduzeća	1,202	1,559	129,7
Preduzetnici	1,237	658	53,2
Svega:	4672	5122	109,6

Izvor: Statistički pregled Slovom i brojem Opštine Bijelo Polje, mart 2017 godine

1.3.4. Prioritetni sektori privređivanja

1.3.4.1. Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo

Poljoprivreda

Poljoprivreda za Opštinu predstavlja područje razvoja, koje joj može obezbijediti dobro pozicioniranje u odnosu na okruženje, tim prije, što za razvoj poljoprivrede Opština posjeduje značajne resurse, kako zemljište, tako i relativno povoljne klimatske uslove.

Poljoprivredno zemljište obuhvata 40392 ha, što čini 43,7 % ukupne površine Opštine, odnosno 7,8% poljoprivrednog zemljišta Crne Gore.

U najvećem dijelu zastupljena su 2 povoljna tipa zemljišta za obradu: smeđe, zemljište na šljunku i smeđe kisjelo zemljište na škriljcima i pješčarima dubine 50-70 cm.

Obradiva površina zauzima 23 984 ha, odnosno 12,7 % obradive površine Crne Gore. Na njoj je zastupljena ratarska proizvodnja sa 35,3 %, voćarska sa 7,8 % obradive površine, a ostala površina od 57 % je pod livadama. Pašnjaci čine 40,6% poljoprivredne površine.

Klimatske prilike pogoduju gajenju žitarica (kukuruz, pšenica, raž, ječam, heljda), povrća (krompir, kupus, paprika) i kontinentalnog voća (jabuka, kruška, šljiva, orah, malina, jagoda, kupina). Od ukupne površine zasijane žitaricama u Crnoj Gori 26,4% je u opštini Bijelo Polje, a pod povrćem 17,7%.

Količina padavina je dovoljna, ali njihov vremenski raspored uslovljava da se povremeno javlja potreba za navodnjavanjem.

Faktori koji štete poljoprivrednoj proizvodnji su suvomrazica, prolječni mrazevi, suša i grad koji se pojave s vremena na vrijeme, a pojava biljnih bolesti iziskuje posebnu zaštitu bilja.

Poljoprivredna domaćinstva, kojih ima 6.407 i čine 13,1% poljoprivrednih domaćinstava Crne Gore, predstavljaju značajan faktor razvoja poljoprivrede. Medjutim, 1.422 ili 22,2 % od ukupnog broja su mala i srednja poljoprivredna gazdinstva koja najčešće posjeduju 1-2 ha poljoprivrednog zemljišta, 1-2 grla goveda, 20-50 grla ovaca, 1-2 grla koza, 10-20 ari za sjetvu povrtarskih kultura i po 50 stabala raznog kontinentalnog voća. Preko 10 ha poljoprivrednog zemljišta posjeduju 342 poljoprivredna domaćinstva ili 5,3% ukupnog broja poljoprivrednih domaćinstava.

Poljoprivredu organizuje, pored individualnih poljoprivrednih proizvođača, 6 registrovanih privrednih društava, 47 preduzetnika i 3 veterinarske ustanove za zdravstvenu zaštitu stočnog fonda a od institucija: Poljoprivredni fakultet, visoko obrazovna ustanova u okviru univerziteta Crne Gore, Poljoprivredna, veterinarska i fitosanitarna inspekcija u okviru Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Služba za selekciju stoke u okviru Biotehničkog instituta, Savjetodavna služba za biljnu proizvodnju u okviru Biotehničkog instituta, Sektor za poljoprivredu i vodoprivredu u okviru Sekretarijata za preduzetništvo i ekonomski razvoj opštine Bijelo Polje.

Prirodne i geografske karakteristike, kao i demografska struktura, broj poljoprivrednih domaćinstava i privrednih društava iz sektora poljoprivrede, šumarstva i ribarstva na teritoriji Opštine, predstavljaju dobru osnovu i perspektivu za buduću razvoj ruralnih područja Opštine čiji raspoloživi resursi nijesu u potpunosti iskorišćeni.

Veća privredna društva koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom u sopstvenoj režiji i kooperaciji su:

1. „Mesopromet“ doo, koji pored kapaciteta za preradu mesa, raspolaže stočarskom farmom od 500 tovnih junadi i 30 farmi u kooperaciji.
2. „Eko Meduza“ doo, koja pored kapaciteta za preradu voća i povrća ima: 50 ha pod kontinentalnim voćem.
3. „Ekoplant“ doo, koji ima u posjedu 11,5 ha, od kojih : 2 ha pod organskom proizvodnjom, 2 ha pod malinom, 1,5 ha pod jagodičastim voćem (jagoda, borovnica, ribizla, kupina, aronija) i 2 ha pod oglednouglednim zasadima sa 25 vrsta i 330 sorti voća.
4. „DDS“ doo, sa površinom od 5 ha pod raznim vrstama voća,
5. „AGRO Doo“ , farma piladi;
6. „Aka trade“, farma piladi.

Stočarska proizvodnja ima povoljne uslove za razvoj.

Površine pod krmnim biljem, livadama i pašnjacima obuhvataju 27.770 ha ili 76,3 % poljoprivrednih površina Opštine, odnosno 5,4 % poljoprivrednih površina Crne Gore. Stočni fond od 13.755 grla krupne stoke predstavlja 13,1 % fonda krupne stoke u Crnoj Gori, a 33.895 grla sitne stoke 9,9 % fonda sitne stoke u Crnoj Gori.

Stočarska proizvodnja organizovana je preko preduzetnika 30 farmi junadi, preduzetnika 4 farme krava-muzara, preduzetnika 1 farme ovaca, preduzetnika 1 farme svinja, preduzetnika 4 farme koka nosilja, preduzetnika 4 farme pilića i 4 preduzetnika mješovitih farmi.

Privrednih društava (Doo) koja se bave stočarstvom ima 6 i to: 1 sa farmom tovnih junadi, 1 sa farmom koka nosilja, 2 sa farmom pilića, i 2 sa mješovitom farmom.

Otkup stoke obavlja se uglavnom od strane preduzeća „Mesopromet“ doo.

Otkup mlijeka bi, mogao biti znatno veći kroz dodatne stimulanse u pogledu povećanja premija, urednosti plaćanja proizvođačima i drugih mjera koje bi doprinijele povećanju proizvodnje mlijeka. Otkup mlijeka vrše 3 mjekare u ukupnoj količini 2 909 934 litar godišnje i to: Mljekara „Šimšić“ Danilovgrad 1 609 371 litara, mljekara „Milk MDK“ Bijelo Polje 851 932 litra i mljekara „Mapainternacional“ 448 631 litara. Za otkupljene količine isplaćena je subvencija individualnim poljoprivrednim proizvođačima 2016 godine u inosu od 59.265 € iz opštinskog budžeta a posebnu pažnju dobili su i od Agrobudžeta Crne Gore.

Vežu između individualnih poljoprivrednih proizvođača i stočarskih farmi s jedne, i preduzeća sa druge strane održavaju udruženja stočara (4) heljde (1) malinara (2) , pčelara (1) i organskih proizvođača (1).

Na području Opštine ima 315 registrovanih poljoprivrednika sa statusom radnog odnosa u poljoprivredi i 9 proizvođača sa sertifikatom za organsku proizvodnju.

Radi uvida u proizvodne mogućnosti individualnog sektora poljoprivrede daje se pregled kapaciteta:

a) Ratarsvo

- Pod žitaricama.....774,5 ha
- Pod povrćem.....4.844,2 ha
- Pod krmnim biljem.....675 ha
- Pod Livadama.....14.200 ha
- Pod Pašnjacima.....13.650 ha

b) Voćarstvo

- Jabuke222.500 stabala;
- Kruške31.000 stabala;

- Šljive.....485.500 stabala;
- Dunje.....200 stabala;
- Višnje.....19.500 stabla;
- Trešnje.....28.500 stabla;
- Maline.....60 ha
- Jagode.....8 ha

c) Stočarstvo

- Krupna stoka.....13.755 grla
- Krave i steone junice.....9.740 grla
- Ovce32.061 grla
- Ovce za priplod.....27.952 grla
- Koze.....1.834 grla
- Svinje.....4.877 grla
- Živina.....40.977 peradi
- Ribnjaci.....8 kom

Mehanizacija

- Traktori.....597 kom
- Motokultivatori.....312 kom
- Kosačice.....4.160 kom
- Balirke.....79 kom
- Kombajni i vršalice.....18 kom

Ratarska proizvodnja

- Količina.....1.753.992 t
- Vrijednost.....49.068.770 €

Voćarska proizvodnja

- Količina.....2.621 t

- Vrijednost.....1.758.000 €

Stočarska proizvodnja

- Količina (mlijeka).....20.280.750 lit
- Količina (mesa).....3.270 t
- Količina (jaja).....2.792.250 kom
- Vrijednost.....18.067.002 €

Pčelarska proizvodnja

- Količina.....30 t
- Vrijednost.....240.000 €

Proizvodnja ribe

- Količina.....340 t
- Vrijednost.....850.000 €

Izvor: Procjena poljoprivredne službe Bijelo Polje 2016 godine

Iako postoje problemi u plasmanu tržišnih viškova nekih proizvoda, u proteklom periodu, uvezena je značajna količina istih u Crnu Goru. Ovakav problem „zaslužuje“ posebne sistemske mjere.

Šumarstvo

Pod šumama se nalazi 45% ukupne površine Opštine. Šumom upravlja nacionalna organizacija Uprava za šume.

Bruto drvna masa iznosi 32 227 m³, od koje 31,7 % otpada na lišćare a ostalih 68,3 % na četinare.

Vlasništvo nad šumama je 73,7 % državno, a 26,3 % privatno.

Šumska površina Opštine čini 7,6 % ukupne površine pod šumama u Crnoj Gori, a 23,3% šumske površine sjevernog područja.

Od ukupne drvne mase 44,5% se koristi kao tehničko i prostorno drvo, a ostalo 39,8 % za ogrijev, dok otpadak čini 15,7 %.

Eksploatacija drveta se vrši dodjeljivanjem koncesija.

Radi uvida u korišćenje prirodnih dobara putem koncesija daje se njihov pregled:

Tabela 20 Izdate koncesije po korisnicima i vremenu korišćenja

Koncesionar	Predmet koncesije	Vrijeme koncesije	Datum ugovora
Montenegro put	Tehničko građevinski kamen	11 g	06.04.2009
Bliškovno Doo Bijelo Polje	„Mejdanica Lisa“	7 g	25.02.2010
Šik Lim Bijelo Polje	Gj Bliškovno	15 g	11.11.2008
Šik Lim Bijelo Polje	Rudo Polje	15 g	08.07.2008
Šik Lim Bijelo Polje	GJ „Bjelasica“	15 g	08.07.2008

Izvor: Ugovori o koncesijama 2008-2010 godine

Ono što je važno za Opštinu, a i Crnu Goru, je da se sektor drvoprerade, obzirom na gore navedeni potencijal, unaprijedi i razvije. Akcenat treba staviti, prije svega, na proizvodnju finalnih proizvoda od drveta, jer se time obezbjeđuju znatno veće efekti.

Mjere ograničenja izvoza prerađenog drveta su nužne za stabilniji razvoj i šumarstva i domaće drvoprerade.

Ribarstvo

U bjelopoljskim rijekama zastupljen je zavidan fond plemenitih vrsta ribe, i to pastrmke mladice, lipljena i skobalja. Ribarstvo, za koje evidentno postoje povoljni uslovi, realizuje se kroz sportski ribolov na rijekama i proizvodnjom ribe, uglavnom pastrmke u ribnjacima. Ribarenjem na rijekama upravlja Sportski ribolovni klub „Sinjavac“, koji broji 200 članova. Proizvodnjom ribe, u ribnjacima, bavi se 4 preduzetnika, 4 Doo privredna društva u Bistrici, Bliškovu, Sutivanu i Zekića rijeci.

1.3.4.2. Industrija i usluge

Geografski položaj Bijelog Polja, prirodni resursi, demografska struktura i saobraćajna povezanost sa okruženjem u najvećoj mjeri opredijelili su ekonomski razvoj Opštine. U poslednjih dvadeset godina dogodile su se brojne promjene u privrednom razvoju. Pomenute promjene, imale su obilježje zaostajanja i stagnacije u periodu devedesetih godina, kada je i ugašen najveći broj fabrika koje su imale svoje pogone u brojnim gradovima širom Crne Gore. Danas, privredni razvoj Opštine se temelji na sektorima malih i srednjih preduzeća u oblasti prerađivačke industrije, turizma, poljoprivrede, trgovine i uslužnih djelatnosti.

Sadašnje stanje u Sektoru C prerađivačka industrija, prema broju privrednih subjekata i djelatnostima prikazuje se tabelom:

Tabela 20. Sektor C prerađivačka industrija

Sektor/ oblast	Privredna društva	Preduzetnici
	99	36
Prehrambena industrija	40	17

- prerada voća i povrća	2	-
- prerada mesa	6	-
- prerada mlijeka	4	-
- proizvodnja hljeba i peciva	18	2
- flaširanje mineralne vode	1	-
- proizvodnja sokova	2	-
- proizvodnja sirila	-	1
- proizvodnja konditorskih proizvoda	1	-
- proizvodnja mlinskih proizvoda	1	3
- proizvodnja testenina	-	3
- mljevenje i pakovanje kafe	5	1
Prerada drveta	25	7
- proizvodnja rezane gradje	16	-
- gradjevinska stolarije	5	2
- proizvodnja namještaja	4	5
Metaloprerada	10	3
- proizvodnja metalnih konstrukcija	7	2
- proizvodnja eloksirane bravarije	1	-
- proizvodnja bravarije	1	-
- proizvodnja ključeva	1	1
Proizvodnja betonske galanterije	4	3
- obrada i sječenje kamena za spomen obilježja	1	2
proizvodnja cijevi, ivičnjaka i betonskih blokova	3	1
Grafička industrija	3	-
Tekstilna industrija	7	3
- proizvodnja odjeće	3	2
Proizvodnja obuće i kožne Galanterije	3	-
Ostalo	7	5

Izvor: Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj 2016 godine

Pružanje usluga organizovano je u više sektora u okviru privrednih društava i kod preduzetnika. Pregled broja privrednih društava i preduzetnika po sektorima usluga dat je u tabeli:

Tabela 21. Uslužna djelatnost po sektorima

Vrste usluga	Privredna društva	Djelovi	Ustanove	Preduzetnici
Usluge	729	3	11	320
Gradjevinarstvo	41	-	-	1
Trgovina	431	18	-	97
- trgovina na veliko i malo	418	18	-	87
- popravka vozila	13	-	-	10
Saobraćaj i skladištenje	31	8	-	63
- drumski i teretni saobraćaj	8	-	-	5
- linijski drumski saobraćaj	5	-	-	-
-prevoz putnika u drumskom saobraćaju, taxi	17	-	-	58
- poštanske aktivnosti	1	7	-	-

- željezničke usluge	1	1	-	-
Smještaj i ishrana	118	-	-	35
Informisanje i komunikacije	2	2	9	-
- informativna djelatnost	6	-	-	-
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osuguranja	19	-	-	-
Poslovanje nekretninama	2	-	-	1
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	22	-	3	41
Administrativne pomoćne i uslužne djelatnosti	21	1	-	-
-usluge posredovanja i računovodstva	21	1	-	-
Umjetnost, zabava i rekreacija	16	-	7	-
Ostale uslužne djelatnosti	26	-	-	82
- frizerske usluge	5	-	-	29
- kozmetičke usluge	2	-	-	1
- opravka električnih aparata	4	-	-	5
- salon za uljepšavanje	-	-	-	1
- limarske usluge	-	-	-	3
- opravka obuće	-	-	-	5
-autoservisi	4	-	-	1
-bravar	1	-	-	-
- opravka rashladnih uređaja	-	-	-	2
- vodoinstalaterske usluge	-	-	-	1
- vulkanizerske usluge	-	-	-	1
- opravka mobilnih telefona	1	-	-	2
- opravka pneumatskih aparata	-	-	-	3
- opravka elektroinstalacije	-	-	-	1
- pranje auta	3	-	-	3
- Fotograf	1	-	-	-
- pranje tepiha	-	-	-	2
- opravka bicikala	1	-	-	-
- tapetarske usluge	1	-	-	2
- ostale usluge	2	-	-	7
-optičar	1	-	-	-

Izvor: Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj 2016 godine

1.3.4.3. Turizam

Turizam, (po klasifikaciji djelatnosti-Sektor I Usluge smještaja i ishrane), prepoznat je kao jedan od važnih segmenata strateškog razvoja Opštine, i, s tim u vezi, zaslužuje posebnu obradu u ovoj analizi.

I pored povoljnih prirodnih resursa turizam do sada nije zauzimao značajnije mjesto kao Sektor privredjivanja u strukturi privrede Opštine.

Prostornim planom „Bjelasica i Komovi“ definisani su budući pravci razvoja planinskog, ljetnjeg i zimskog turizma u kombinaciji sa poljoprivrednom proizvodnjom, drvopreradom i proizvodnjom energije na bazi vjetra.

Uz podršku Vlade Crne Gore realizuju se dva strateška projekta od državnog značaja: Ski centar Bjelasica i Đalovića Pećina. Ski Bjelasica je planski definisana kao Državni integralni projekat a Strateškim planom razvoja opštine Bijelo Polje označena je kao prioritetni projekat za razvoj zimskog i ljetnjeg turizma.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma obezbeđuje studiju o vodosnadbijevanju i elektrosnadbijevanju

Završena je izgradnja prve faze asfaltnog puta Ravna Rijeka-Jasikovac u dužini od 5 km, širine 5,5 m. Započeti su radovi na mostu koji će povezati magistralni put i Ravnu Rijeku tako da će biti moguće za 20 minuta iz Centra grada doći do vrha Bjelasice na nadmorsku visinu 1620 m. Prostornim planom predviđena je urbanistička parcela namijenja za izgradnju hotela i bungalova sa 1800 ležajeva. Pripremljena je tenderska dokumentacija za nabavku žičare koja povezuje podnožje Turjaka i vrh Bjelasice nadmorske visine 1900 m.

Izvršene su određene pripreme za valorizaciju Đalovića pećine: izgradnju pristupnog puta, izgradnju žičare i unutrašnje uređenje pećine. Put od naselja Bistrica do manastira Podvrh biće magistralnog karaktera, širine 6 m u dužini od 6 km. Projektna dokumentacija je završena i revidirana i uspješno okončan prvi tender za izvođenje radova na pristupnom putu.

Sa Slovenačkim investitorima pokrenuta je izrada naučno-stručnih studija za valorizaciju Đalovića pećine pa se očekuju i prvi konkretni rezultati u smislu zaključivanja koncesionog ugovora i početka investicija.

Usvojeno je idejno arhitektonsko rješenje čitavog kompleksa u kome može biti planiran raznovrstan sadržaj, od muzeja, zoološkog vrta do hotela.

Turistički promet mjereno brojem posjetilaca i noćenja u ugostiteljsko-turističkim objektima Bijelog Polja u proteklom petogodišnjem periodu u odnosu na prethodni je rastao.

Broj posjetilaca je rastao 54,7 % u čemu domaćih 48,8% a stranih 60,6 %.

Broj noćenja rastao je 6,8 % u čemu domaćih 1,8 % a stranih 11,6 %. Turistički promet je rastao zahvaljujući dijelom povećanju kapaciteta ovog Sektora a dijelom povećanju interesovanja turista za boravak u ovoj sredini. Prikazuje se pregled kretanja turističkog prometa uporedo u proteklom i prethodnom petogodišnjem periodu tabelom:

Tabela 22: Posjetioci i noćenja 2007-2011/2012-2016

Period	Domaći posjetioci	Strani posjetioci	Ukpno	Domaća noćenja	Strana noćenja	Ukpno
	2	3	2+3	4	5	4+5
2007-2011	7330	7461	14791	19974	20889	40863
2012-2016	10907	11981	22888	20330	23311	43641

Indeks	Domaći posjetioci	Strani posjetioci	Ukpno	Domaća noćenja	Strana noćenja	Ukpno
	2	3	2+3	4	5	4+5
2007-2011						
2012-2016	148,8	160,6	154,7	101,8	111,6	106,8

Izvor: Monstat 2007-2016 godine

Smještajni kapaciteti Opštine čine svega 0,2 % ukupnih smještajnih kapaciteta Crne Gore. Ovi indikatori ukazuju na neophodnost izgradnje novih kapaciteta.

Bijelo Polje ima 12 objekata koji imaju uslove za pružanje usluga noćenja sa 384 kreveta.

Smještajni kapaciteti prikazani su tabelom:

Tabela br. 23 Objekti smještaja, broj kreveta i lokacija

Naziv	Broj kreveta	Lokacija
Hotel „Bijela Rada“	74	Centar grada
Hotel „Franca“	60	Centar grada
Hotel „Dominus“	37	Centar grada
Hotel „Rojal“	17	Centar grada
Prenočište „Novoprevoz“	15	Centar grada
Motel „Durmitor“	42	Rakonje
Hotel „Dvori“	27	Rakonje
Prenočište „Furo“	30	Ravna Rijeka
Prenočište „Jeremić“	30	Ravna Rijeka
Prenočište „Meče Komerč“	15	Nedakusi
Motel „Striković“	17	Sutivan
Prenočište Sportsko ribolovni klub „Sinjavac“	20	Oluja
Planinarski dom na Bjelasici	24	
Svega (12)	408	

Izvor: Minsistarstvo održivog razvoja i turizma 2016 godine

Za razliku od smještajnih kapaciteta u Opštini, koji su nezadovoljavajući, njihova prostorna struktura je dobra, obzirom da se od ukupnih smještajnih kapaciteta 47,1 % odnosi na gradske, a 52,9% na prigradske i seoske. Ovakvi podaci ukazuju da razvoj turizma u Bijelom Polju ide u pravcu razvoja seoskog i eko turizma, što, obzirom na potencijale Opštine, predstavlja veliku razvojnu šansu. U tom smislu, treba naglasiti značaj izgrađenih etno sela kod Tomaševa i u Dobrinju.

Povećan je broj smještajnih i ugostiteljskih objekata i proširen njihov kapacitet, a povećan je i broj kulturnih manifestacija koje privlače posjetioce iz zemlje i inostranstva.

U Ravnoj Rijeci uz rijeku Bistricu i na Kisjelim vodama u Nedakusima i na ušću Bistrice u Lim u mirnom ambijentu daleko od buke dovoljno zaklonjene od bliskih magistralnih saobraćajnica u blizini trgovačkih i ugostiteljskih objekata nalaze se povoljne lokacije za turističke kampove koji mogu privući značajan broj posjetilaca i ovu djelatnost učiniti ekonomski i ekološki održivom.

U cilju diverzifikacije turističke ponude Bijelog Polja, posljednjih godina posebna pažnja se posvjećuje, sve atraktivnijem turističkom proizvodu- splavarenju. U tom smislu, svake godine, u proljećnim mjesecima, dok je vodostaj Lima veći, Kajakaški klub organizuje rafting koji okuplja takmičare iz Crne Gore, Srbije i Bosne i Hercegovine.

Kulturno nasljeđe Bijelog Polja obiluje interesantnim reliktima raznih kultura iz prošlih vremena. Od turističkog značaja su vjerski objekti koji su istovremeno kulturno–istorijski spomenici: Crkva Sv. Petra (Miroslavljevo jevandjelje), Crkva Sv. Nikole, Crkva Sv. Nikole u Podvrhu, Bogorodična crkva u Voljavcu, Crkva Sv. Jovana u Zatonu, Gradska (Jusuf) Džamija u ul.Šukrije Međedovića premještena iz Jabučna 1741 godine, Hajdarpašina džamija u Radulićima, Džamija u Bistrici izgrađena polovinom XIX vijeka i Sutivanu 1870 godine.

Pored navedenih spomenika, koji se nalaze pod zaštitom države, na teritoriji Opštine postoje objekti sa spomeničkim svojstvom koji treba da dobiju status spomenika kulture: Arheološki lokalitet Samograd, Crkva Sv. Tome na Brzavi, Manastir Sv. Trojice u Majstorovini, kao i objekti sa spomeničkim svojstvom koje treba predložiti i kategorisati (ruševine Crkve Sv. Jovana u Crnči, Vavedenje Bogorodice u Bliškovu, ruševine Džamije u Radulićima, kameni most na Bistrici, zgrada bivše Ruždije – sada Zavičajnog muzeja, kuća Kajabegovića i kuća Rista Ratkovića).

Početkom 2012 godine počela je sa radom Lokalna turistička organizacija, koja preduzima aktivnosti koje doprinose razvoju turizma, na bazi raspoloživih resursa Opštine (planinski, seoski, kulturni, kongresni, lovni, ribolovni i vjerski turizam).

Turistička organizacija Bijelog Polja učestvuje na sajmovima turizma u regionu kao što su Međunarodni sajam turizma u Beogradu IFT, Međunarodna turistička berza i sajam turizma, opreme za hotelijerstvo i ugostiteljstvo-METUBES Budva, Međunarodni sajam turizma Novi Sad i drugi sajmovi koji se organizuju. Turistička organizacija Bijelog Polja se predstavlja promotivnim materijalom o Bijelom Polju, odnosno, brošurama, flajerima, turističkim vodičem, razglednicama, video i audio prezentacijama i direktnim kontaktom sa zainteresovanim posjetiocima kako bi što bolje prezentovala turističku ponudu i potencijal Opštine.

Turistička organizacija Bijelo Polje putem medija vrši promociju manifestacija i događaja od značaja za promociju Bijelog Polja u turističkom smislu. Organizuje manifestacije koje doprinose poboljšanju i valorizaciji postojećeg turističkog potencijala i podižu nivo kvaliteta turistilke ponude na veći nivo kao što su: tradicionalna Limska regata Plav-Bijelo Polje-Prijepolje, zatim Bjelopoljski bazar, Međunarodni festival folkloru Etno selo „Vuković“, „Ušće fest“ i mnoge druge.

Podrška razvoju turizma je i kvalifikovani kadar, koji „izlazi“ sa Fakulteta za turizam i Srednje stručne škole-smjer turistički tehničar.

1.4. Analiza tržišta rada i radne snage, socijalno staranje i standard stanovništva

1.4.1 Zaposlenost

Ova analiza kroz iskazivanje odnosa broja zaposlenih i broja nezaposlenih daje predstavu o kvalitetu tog odnosa u lokalnoj zajednici koji treba da je čini socioekonomski stabilnijom i sigurnijom.

Zaposlenost u Bijelom Polju u periodu 2012-2016 godine imala je, za razliku od prethodnog srednjoročnog perioda pozitivan trend, okončan ukupnim rastom od 9,7 %. U Crnoj Gori zaposleni u ukupnom stanovništvu činili su 5 % 2011 a 2016 6,9 %. U Bijelom Polju 8,8 % 2011 a 10,2 % 2016 godine.

Tabela br. 24. Kretanje zaposlenosti

Godina	Broj zaposlenih	Lančani indeks	Bazni indeks
2011	6934	100,0	100,0
2012	6876	99,2	99,2
2013	7043	102,4	101,6
2014	7236	103,7	104,3

2015	7477	103,3	107,8
2016	7609	101,8	109,7

Izvor: Monstat 2011-2016 godine

Učešće zaposlenih Opštine u ukupno zaposlenim u Crnoj Gori povećano je sa 4,27 % na 4,29 %.

Različit je odnos zaposlenosti među Sektorima. Prikazuje se broj zaposlenih u 2016 godin

Tabela br. 25 Zaposlenost po sektorima

Naziv sektora po zakonu o klasifikaciji djelatnosti (SI.List Crne Gore br. 18/11 od 01.04.2011god)			Broj zaposlenih	Struktura %
Sektor	A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	173	3,4
Sektor	B	Vađenje ruda i kamena	3	-
Sektor	C	Prerađivačka industrija	1159	22,5
Sektor	D	Snadbijevanje električnom energijom	81	1,6
Sektor	E	Snadbijevanje vodom i upravljanje otpadom i otpadnim vodama	210	4,1
Sektor	F	Građevinarstvo	165	3,2
Sektor	G	Trgovina na veliko i malo i opravka motornih vozila	1855	36,1
Sektor	H	Saobraćaj i skladištenje	487	9,5
Sektor	I	Usluge smještaja i ishrane	522	10,1
Sektor	L	Poslovanje nekretninama	3	0,1
Sektor	M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	171	3,3
Sektor	N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	87	1,8
Sektor	Di R	Umjetnost, zabava i rekreacija	54	1,0
Sektor	S	Ostale uslužne djelatnosti	152	3,0
Privredne djelatnosti			5122	100,0 (65,0)
Sektor	Di J	Informacije i komunikacije	41	1,5
Sektor	Di P	Umjetnost zabava i rekreacija	93	3,5
Sektor	K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	113	4,2
Sektor	N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	22	0,1
Sektor	O	Državna uprava i odbrana		
		-Lokalna uprava	300	11,2
		-Državna uprava	706	26,4
		-Obavezno socijalno osiguranje	17	0,6
Sektor	P	Obrazovanje	887	33,1
Sektor	Q	Zdravstvena i socijalna zaštita	518	19,4
Neprivredne djelatnosti			2697	100,0 (35,0)
Svega			7819	100,0

Izvor: Statistički pregled „Slovom i brojem“ opštine Bijelo Polje, mart 2017 godine

Broj kreiranih radnih mjesta koja su popunjena u proteklom periodu je 675 a već se investira u otvaranje novih još oko 400. Kreirana nova radna mjesta su u preduzećima „Mesopromet“, „Put Gros“, „Merkator“, „Pelengić Trade“, „Okov“, „ Tehno Max“, „Milk Kraft“, individualnoj poljoprivredi a u Javnom sektoru u predškolskom obrazovanju i vaspitanju, zdravstvu i socijalnoj zaštiti.

Sadašnji odnos u broju zaposlenih u Javnom sektoru i zaposlenih u privrednim sektorima je 34,5 % : 65,5 % u korist privrednih sektora.

U Javnom sektoru zaposleno je 2697 radnika a u privrednim sektorima 5122. Pri tome, treba imati u vidu da se 706 zaposlenih ili 26,2 % zaposlenih u Javnom sektoru odnosi na državnu a ne i lokalnu upravu. Lokalna uprava učestvuje sa 300 zaposlenih odnosno 11,1 % u broju zaposlenih u Javnom sektoru.

Udio privatnog sektora u broju zaposlenih skoro se može identifikovati sa brojem zaposlenih u privrednim sektorima. Udio privatnog sektora je 66,6% u ukupnom broju zaposlenih.

Djelatnost sa najdominatnijim učešćem u zaposlenosti u privrednim sektorima je Sektor trgovine na veliko i malo i to sa 1855 ili 36,2 % zaposlenih a u Javnim sektorima Sektor obrazovanja sa 887 zaposlenih ili 33,2 %

1.4.2. Nezaposlenost

U poslednjih 5 godina broj nezaposlenih imao je tendenciju rasta. U odnosu na zadnju godinu prethodnog perioda (2011 g) broj nezaposlenih je porastao za 520 ili za 13 %.

U odnosu na broj aktivnog stanovništva (od 15-65 god) koje broji 29494 stopa nezaposlenosti je 15,3 % a u odnosu na radno aktivno stanovništvo koje doprinosi ili je raspoloživo da doprinosi proizvodnji roba i usluga a kojih je 12116, stopa nezaposlenosti je 37,2 %. Dinamika i trend nezaposlenosti prikazuje se tabelom:

Tabela b. 26 Kretanje nezaposlenosti po polovima

Godina	Nezaposleni					
	Muški	Bazni Indeks	Ženski	Bazni indeks	Ukupno	Bazni indeks
2011	2217	100,0	1770	100,0	3987	100,0
2012	2156	97,2	1679	94,9	3835	96,2
2013	2144	96,7	1714	96,8	3858	96,8
2014	2304	103,9	1766	99,8	4070	102,1
2015	2201	99,2	1949	110,1	4150	104,1
2016	2573	116,0	1934	109,3	4507	113,0

Izvor: Zavod za zapošljavanje Crne Gore - Biro rada Bijelo Polje, 2011-2016 godine

Na broj nezaposlenih u 2016 godini, uticao je rast broja evidentiranih žena kao nezaposlenih radi ostvarivanja prava na naknadu za rađanje 3 i više djece po Zakonu koji je donesen krajem 2015 godine.

Analizom starosne strukture nezaposlenih i dužine čekanja na zaposlenje, dolazi se do zaključka da je najveće učešće nezaposlenih, starosti 30-40 godina 23,6 % kao i preko 50 godina (22,2 %).

Kod ženskog pola najviše je nezaposlenih starosti od 30-40 godina (25,8 %) a kod muškog, preko 50 godina (26,0 %). Daje se pregled starosne i polne strukture nezaposlenih:

Tabela br. 27 Nezaposlenost po godinama starosti

R.br	Godine starosti	Ukupno	Muškarci	Žene
1.	Do 18 godine	14	3	11
2.	Od 18 do 25 godina	852	449	403
3.	Od 25 do 30 godina	748	406	342
4.	Od 30 do 40 godina	1062	563	499
5.	Od 40 do 50 godina	830	482	348
6.	Preko 50 godina	1001	670	331
7.	Ukupno	4507	2573	1934

Izvor: Zavod za zapošljavanje Crne Gore-Biro rada Bijelo Polje 2016 godine

Dužina čekanja na zaposlenje predstavlja poseban problem u politici zapošljavanja. Najviše nezaposlenih čeka na posao 9 do 12 mjeseci (41,3 %) a zatim od 1 do 3 godine (30,7 %). Čak i preko 10 godina na posao čeka 10,2 % nezaposlenih. Struktura nezaposlenih po vremenu čekanja prikazuje se tabelom:

Tabela br 28 Nezaposlenost po vremenu čekanja na zaposlenje

Godina	Ukupno	Ukupno Muskaraca	Ukupno Žena	9do12 M	9do12 Ž	1do3g M	1do3g Ž	3do5g M	3do5g Ž	5do10g M	5do10g Ž	Preko10 M	Preko10 Ž
2000	8438	3425	5013	548	202	1920	1110	1127	752	1228	771	2695	1709
2002	8724	3534	5190	266	118	1942	998	1383	875	1234	860	2957	1933
2004	6466	3251	3215	315	103	1411	539	877	414	853	533	1888	1148
2006	4960	2868	2092	433	167	1475	581	526	171	396	144	900	469
2008	3585	1955	1630	208	74	979	472	493	208	208	78	618	325
2010	3866	2228	1638	263	111	1097	447	526	262	240	95	535	270
2012	3835	2156	1679	110	86	743	501	313	194	208	194	250	218
2014	4070	2304	1766	150	59	654	522	367	232	258	161	270	272
2016	4507	2573	1934	988	874	772	610	272	170	250	112	291	168

Izvor: Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Biro rada Bijelo Polje, 2000-2016 godine

Kvalifikaciona struktura nezaposlenih sve više poprima na problematici, naročito kod viših stepena stručnosti. U posljednjoj godini proteklog planskog perioda broj nezaposlenih visoko stručnih kadrova čini 17 % ukupnog broja nezaposlenih. U odnosu na početak tog perioda broj nezaposlenih u ovoj kategoriji povećao se za 72,7 % a u odnosu na broj nezaposlenih u toj kategoriji prije 3 godine za 57,7 %.

Nezaposleni III i IV stepena stručnosti učestvuju u ukupnom broju nezaposlenih sa 24 % odnosno 28,4 % što zasluđuje poseban napor u rješavanju problema nezaposlenosti.

Daje se pregled nezaposlenih po stepenima stručnosti i vremenu čekanja na posao:

Tabela br 29 Nezaposlenost po stepenima stručnosti

Dužina čekanja na posao	Ukupno		Stepen stručne spreme									
			I	II	III	IV	V	VI-1	VI-2	VII-1	VII-2	VIII
Bez staža	Sv	1715	528	40	305	448	4	5		379	6	
	Ž	847	319	20	104	205		3	4	192	4	
Do 1 godine	Sv	662	112	12	133	240	6	16		140	3	
	Ž	257	37	6	39	103		4	2	66	2	
Od 1 do 2	Sv	333	51	10	84	93	2	4		86	3	
	Ž	144	16	2	28	49	1		1	47	1	
Od 2 do 3	Sv	226	41	6	55	68	1	4		50	1	
	Ž	99	11	2	22	39		2		23		
Od 3 do 5	Sv	318	67	6	91	88	2	7		55	2	
	Ž	151	21	3	33	53		4	2	35	2	
Od 5 do 10	Sv	407	85	18	145	115	1	11		32		
	Ž	184	24	10	60	65		5		20		
Od 10 do 20	Sv	440	108	35	130	126	3	21		17		
	Ž	156	25	14	45	62		5		5		
Od 20 do 30	Sv	345	80	20	128	95	8	7		7		
	Ž	86	19	4	36	26		1				
Preko 30	Sv	61	24	3	17	9	3	2		3		
	Ž	10		2	5	3						
Ukupno	Sv	4507	1096	150	1088	1282	30	77		769	15	
	Ž	1934	472	63	372	605	1	24		388	9	

Izvor: Zavod za zapošljavanje Cren Gore, Biro rada Bijelo Polje 2016 godine

Značajan broj sa evidencije nezaposlenih ne „zaslužuje“ takav status jer se prijavljuje radi ostvarivanja drugih ciljeva: zdravstvenog osiguranja, naknade za nezaposlenost i dr.

Priliv teže zaposljivih lica za proteklih 5 godina bio je 378.

Nezaposlenost lica sa visokom stručnom spremom povećala se za 5 godina za 335 ili 72,7 %.

Osjetljive grupe nezaposlenih čine nezaposlene žene od 50-60 godina i muškarci od 55-65 godina starosti jer je sve više prisutna odbojnost poslodavca prema ovoj kategoriji a ona čini 22,2 % ukupnog broja nezaposlenih.

Značajan broj nezaposlenih nakon prestanka radnog odnosa ostvarilo je pravo na novčanu naknadu ispunjavanjem uslova propisanih Zakonom o zapošljavanju i to:

- 291 lice redovnu novčanu naknadu u mjesečnom iznosu od 77,20 eura;
- 95 nezaposlenih lica uvećanu novčanu naknadu (minimalna penzija) od 122,83 eura mjesečno;

Na evidenciju nezaposlenih lica prijavljeno je 425 lica sa invaliditetom koja su taj status stekla po raznim osnovama i to:

- 84 lica II i III kategorije novčanu naknadu kod Fonda Pio od 160 € mjesečno;
- 16 lica invalida rada II i III kategorije naknadu od 122,83 € mjesečno;
- 262 lica, po rješenju Komisije za profesionalnu rehabilitaciju Zavoda, novčanu naknadu od 77,20 € mjesečno;
- 63 lica, sa invaliditetom po propisima iz oblasti obrazovanja, naknadu od 77,20 € mjesečno.

Iz budžeta Opštine se za jednokratne pomoći isplatilo prosječno mjesečno 4.530 €.

U organizaciji Zavoda za zapošljavanje –bira rada Bijelo Polje realizovano je više programa u smislu aktivnih mjera zapošljavanja i to:

- Program osposobljavanja za rad na poslovima: mesara/trgovca za 80 nezaposlenih, osposobljavanje za rad na poslovima mašiniste za rad u štampariji za 3 nezaposlena, osposobljavanje za zanimanje kuvara, pomoćnog kuvara, konobara, recepcionera, sobarice 45 lica, rukovodioca građevinskih mašina 30 lica, frizerke 7 lica, obučara 6 lica kao i drugih zanimanja: elektroinstalatera, administratora;
- Program sticanja ključnih vještina iz oblasti stranih jezika (20 lica), informatike (32 lica);
- Program sezonskog zapošljavanja kojim je realizovano zapošljavanje 500 lica prosječno godišnje;
- Program javnih radova kojim je svake godine uključeno na razne društveno korisne poslove od 3 do 5 mjeseci 90 lica prosječno godišnje,
- Krediti za samozapošljavanje i razvoj privatnog biznisa odobreni su i realizovani za 30 lica u iznosu od 155.000 € a, uz to zaposleno je novih 30 nezaposlenih;

Radi uvida u profile stručnosti nezaposlenih daje se pregled nezaposlenih po toj strukturi:

Zanimanja	Ukupno	Žene
Lica bez zanimanja i stručne spreme	1092	475
Pomoćni	150	63
Pomoćni bravar	10	0
Pomoćnik konfekcionara	29	26
Vozač lakih motornih vozila	11	0
Daktilograf	18	18
Kvalifikovani	1081	367

Metalosturgar	39	1
Metaloglodač	15	0
Bravar	52	1
Vodoinstalater	14	0
Instalater grijanja	11	0
Mehaničar	32	0
Automehaničar	88	1
Elektroinstalater	29	0
Elektromehaničar	32	0
Autoelektričar	23	0
Tkač	10	6
Prelac	23	13
Šivač konfekcije	58	52
Obučar	55	37
Izrađivač gornjih djelova obuće	28	20
Izrađivač donjih djelova obuće	10	3
Zidar	14	0
Vozač	19	1
Prodavac	165	81
Magacioner	65	3
Kuvar	102	50
Administrator	22	13
Daktilograf	11	11
Frizer ženski	15	15
Poljoprivredni tehničar	15	6
Veterinarski tehničar	25	2
Tehničar za biotehnologiju	31	15
Prehrambeno –hemiski laborant	13	10
Mašinski tehničar	57	11
Tehničar za kompjutersko konstruisanje	10	0
Mašinski tehničar-tehnolog	55	9
Elektrotehničar energetike	40	7
Elektrotehničar multimedija	10	5
Elektrotehničar elektronike	18	4
Elektrotehničar za telekomunikacije	53	15
Elektrotehničar za računare	50	7
Hemiski laborant	12	9
Konfekcijski tehničar	15	14
Građevinski tehničar	19	3
Tehničar drumskog saobraćaja	23	6
Trgovački tehničar	192	127
Kuvar	10	4
Turistički tehničar	85	59
Ekonomski tehničar	86	56
Pravni tehničar	25	17
Kulturološki tehničar	11	7
Medicinski tehničar	25	11
Medicinska sestra	12	11

Farmaceutski tehničar	1	-
Ostala zanimanja od 10 i više nezaposlenih	149	58
Ekonomista za finansije	17	5
Diplomirani poljoprivredni inženjer za biljnu proizvodnju	6	4
Bachelor primijenjenih studija poljoprivrede za kontinentalno voćarstvo i ljekovito bilje, stočarstvo i zaštitu bilja	43	21
Bachelor prehrambene tehnologije	2	1
Diplomirani inženjer metalurgije	2	1
Diplomirani mašinski inženjer	2	0
Bachelor elektrotehnike i računarstva	16	5
Bachelor arhitekture	3	1
Bachelor građevinarstva	7	5
Diplomirani inženjer za drumski saobraćaj	11	0
Bachelor turizma	17	16
Bachelor menadžmenta	54	30
Bachelor finansijskog menadžmenta	10	7
Diplomirani ekonomista	27	9
Bachelor ekonomije	70	38
Diplomirani pravnik	65	18
Bachelor prava	98	50
Profesor fizičke kulture	11	0
Bachelor –učiteljske studije	29	25
Profesor engleskog jezika i književnosti	17	11
Doktor stomatologije	9	4

Izvor: Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Biro rada Bijelo Polje 2016 godine

Učešće nezaposlenih u ukupnom stanovništvu u Bijelom Polju povećano je sa 8,66 % 2011 na 10,2 % 2016 a u Crnoj Gori povećano sa 4,9 % 2011 na 7,9 % 2016 godine.

1.4.3. Socijalno staranje

Obezbjedivanje socijalne zaštite ugroženim društvenim strukturama, u opštini Bijelo Polje, vrši se sa dva nivoa, nacionalnog i lokalnog.

Centar za socijalni rad i Dom starih su nacionalne institucije, a lokalni servisi su organizovani kroz rad: Centra za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju „Tisa“, Centra za podršku djeci i porodici kao i nevladinih udruženja za podršku licima sa invaliditetom.

Raznim vidovima socijalne zaštite u Bijelom Polju obuhvaćeno je 13.633 lica ili 30,9% ukupne populacije. Učešće ukupnog broja korisnika socijalnih primanja u Opštini u ukupnom broju korisnika u Crnoj Gori je 5 %.

Obim i struktura socijalnih davanja na kraju proteklog perioda, u poređenju sa obimom i strukturom na početku, pokazuju da su se u ovoj oblasti dogodile značajne promjene kako u broju korisnika tako i u oblicima, vrstama i visini socijalnih davanja.

Pregled se prikazuje tabelom:

Tabela br. 30 Socijalna davanja po vrstama u €

Vrsta davanja	2011		2016	
	Mop-a	1643	1.671.584	765
Njega i pomoć drugog lica	1085	827.616	1459	1.152.245

Lična invalidnina	230	2.929.98	244	329.639
Povlastice za lica sa invaliditetom	184	125.755	3114	124.509
Dječiji dodaci	2313	548.881	534	266.720
Naknada za porodijsko osustvo	584	1.309.929	4058	655.508
Oprema za novorođenčad	-	61320	75	24.227
Pomoć za nabavku knjiga	426	17.040	-	-
Pomoć doseljenim licima	1	800	-	-
Povlastice za smještaj djece u vrtiće	31	8170	312	12.137
Naknade roditelju-staratelju za njegovanje lica korisnika lične invalidnine	-	-	464	52.619
Pogrebni troškovi	26	8190	75	42.492
Naknade majkama sa više djece	-	-	2889	7.844.782
Naknade za nezaposlenost:				
-lica I kategorije	432	171.072	599	554.913
-lica II i III kategorije	747	780.413	113	136.142
Pomoć penzionerima iz Fonda PiO	700	21.000	700	21.000
Pomoć penzionerima od udruženja penzionera				
	720	21.000	720	23.000
Staračke naknade poljoprivrednicima	1152	552.960	745	536.400
Jednokratne pomoći od opštine Bijelo Polje	1601	160.141	410	40.954
Svega:	11875	6.640.189	13.633	12.631.875

Izvor: -Centar za socijalni rad za opštinu Bijelo Polje 2011-2016 godine

-Zavod za zapošljavanje 2011-2016 godine

-Udruženje penzionera Bijelo Polje 2011-2016 godine

-Fond PiO 2011-2016 godine

-Služba za poljoprivredu opštine Bijelo Polje 2011-2016 godine

-Sekretarijat za finansije opštine Bijelo Polje 2011-2016 godine

Reformom socijalne politike nastojao se svesti obim socijalne zaštite na pravedniji nivo tako da su socijalna davanja svedena na krug korisnika kojima su ta davanja stvarno bila potrebna. Ipak u 2016-oj godini, usled dopune Zakona o socijalnoj zaštiti, uveden je novi oblik davanja u vidu naknada majkama sa troje i više djece pa su izdaci za socijalnu zaštitu povećani samo po tom osnovu za 118 %. Inače ukupna socijalna davanja bila bi manja za 28 %.

Ukupna socijalna davanja porasla su sa 6.640,189 € u 2011 na 12.631.875 € u 2016 godini, odnosno za 90%. Medjutim, ovo povećanje treba relativizovati, jer nije došlo do tako značajnog povećanja davanja po korisniku, već je došlo do povećanja broja korisnika socijalnih primanja za 14,8 %. Povećanje je rezultat novog korisnika(majke sa 3 i više djece) inače bi broj korisnika bio manji 9,6%.

U oblasti socijalne zaštite, u toku su aktivnosti kojima se podstiče i unapređuje rad socijalnih institucija: „Udruženje paraplegičara“, „Žene za bolje sutra“, SOS telefon, koje finansira UNDP.

U Domu starih do sada je smješteno 170 korisnika, a ova institucija zaposljava 70 lica.

U Centru za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju „Tisa“ smješteno je 22 djece i mladih a institucija zapošljava 34 lica.

Aktivnost Crvenog krsta, kao humanitarne organizacije, u proteklom periodu ogledala se, prije svega, u omasovljavanju broja dobrovoljnih davalaca krvi preko Kluba dobrovoljnih davalaca, koji trenutno broji 320 članova. Samo u 2016 godini obezbijeđeno je 1.382 jedinica krvi. Takođe, donacijama u naturi, Crveni krst je pomagao Dječji vrtić i Dom starih.

Donacijama u naturi opsluženo je 200 domaćinstava u stanju socijalne potrebe.

Brigom o starim obuhvaćeno je 72 lica, novorodjenim 18, djeci sa smetnjama u razvoju 40, kao i veći broj lica u stanju socijalne potrebe putem dodjele namirnica, odjeće i obuće.

Sa resornim Ministarstvom vode se pregovori o konceptu formiranja romskih naselja po modernim standardima, izgradnje stambenih objekata i drugim aktivnostima u pravcu brige o rodnoj ravnopravnosti, osobama sa invaliditetom i poboljšanju zastupljenosti ranjivih društvenih grupa i manjinskih naroda u institucijama državne i lokalne uprave. Opština Bijelo Polje je prva opština u Crnoj Gori koja je usvojila Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti, koji sprovodi opštinska Kancelarija za rodnu ravnopravnost.

U toku je realizacija usvojenog plana LAP za rodnu ravnopravnost za period 2014-2017, uz podršku OEBS-a i Vlade Crne Gore. Pored toga realizuje se usvojeni Akcioni plan za integraciju Roma 2013-2017, a kao rezultat toga u Bijelom Polju je otvorena Kancelarija za romska pitanja.

Za osobe sa invaliditetom urađen je Akcioni plan, a tim koji ga realizuje formirao je Kancelariju za osobe sa invaliditetom, pri Sekretarijatu za lokalnu samoupravu opštine Bijelo Polje. U toku je izrada novog četvorogodišnjeg Akcionog plana za unapređenje socijalne inkluzije, za razvoj socijalnih usluga i servisa.

U institucijama socijalne zaštite profesionalno radi 132 radnika.

1.4.4 Stanovanje

Opština ima 17.657 stanova za individualno stanovanje i 1633 stana za kolektivno stanovanje.

U prethodnom srednjoročnom periodu za kolektivno stanovanje izgrađeno je 180 stambenih jedinica.

Tabela 31: Broj stanova u poređenju sa Crnom Gorom

1	Broj stanova 2	Broj stanovnika 3	Broj stanova na 1000 stanovnika
Crna Gora	260.520	621.810	419
Bijelo Polje	17.948	44.155	406

Broj stanovnika za kolektivno stanovanje povećan je sa 1453 na 1633 tj za 12,4 %.

Izvor: Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj 2016 godine

U Crnoj Gori je povoljniji odnos između broja stanova i broja stanovnika nego u Bijelom Polju za 2 indeks poena.

1.4.5. Standard stanovništva

Pored toga, kao pokazatelj standarda važno je istaći sledeće:

Tabela br. 32 Elementi standarda u €

Br.		2011	2016	Indeks 16/11
1	Budžetska potrošnja per capita	209	328	157,2
2	Prosječna zarada u Opštini	386	413	107
3	Potrošnja električne energije	305 kw	326 kw	106,9
4	Broj automobila na 1 000 stanovnika	161 kom	198 kom	123,0

Izvor: -Sekreatrijat za finansije opštine Bijelo Polje 2011-2016 tač. 1;
 -Monstat 2011-2016 godine ;
 -CEDES 2011-2016 godine tač.3;
 -Mup Crne Gore 2011-2016 godine tač.4;
 -Sekreatrijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj 2011-2016 tač.6

1.5. Društvene djelatnosti

1.5.1. Obrazovni sistem

Obrazovanje, kao jedna od najtransparentnijih i najpropulzivnijih društvenih djelatnosti, predstavlja područje od najvišeg nacionalnog interesa. Dugo prisutan problem (ne)pismenosti odraslog stanovništva, danas gotovo da i ne postoji. To je zasluga uvođenja instituta obaveznog devetogodišnjeg obrazovanja, koji je snažan pokretač većeg opismenijavanja odraslog stanovništva.

Međutim, veći problem od opšte nepismenosti je problem funkcionalne (ne)pismenosti. Aktuelne društvene i tehnološke promjene od zaposlenih zahtijevaju tzv. prag minimalnih sposobnosti, koji podrazumijeva njihovu informatičku pismenost, znanje stranog jezika i kulturu samostalnosti.

Obrazovni sistem na području opštine Bijelo Polje čini predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Mrežu obrazovnih institucija čini 1 predškolska ustanova, sedamnaest osnovnih i tri srednje škole, te pet fakultetskih jedinica.

1.5.1.1 Predškolsko vaspitanje

Predškolsko vaspitanje odvija se u 13 objekata raspoređenih u gradskom, prigradskom (Rasovo i Nedakusi) i seoskom području (Zaton, Tomaševo, Njegnjevo, Sutivan, Pavino Polje, Lozna, Kanje) gdje se vaspitava 1000 vaspitanika.

Izgrađena je zgrada dječijeg vrtića u Pruškoj donacijom države Azerbejdžan u ul. Lenke Jurišević sredstvima Direkcije javnih radova. Tako su obezbijeđeni uslovi za 100 % veću obuhvatnost djece predškolskog uzrasta i modernizovani uslovi rada.

Istovremeno je povećan broj vaspitnih jedinica (Lozna, Pavino Polje, Kanje, i bivše prostorije Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva u stambenoj zgradi „I Petoljetke“. Povećan je broj zaposlenih za 10.

Potrebna je izgradnja dječijeg vrtića na Zaimovića Livadama za 230-oro djece.

Izvor: evidencija dječijeg vrtića „Dušo Basekić“ 2016 godine

1.5.1.2 Osnovno obrazovanje

Osnovno obrazovanje realizuje se u 17 osnovnih škola, sa 41 područnim odjeljenjem. Ukupan broj učenika osnovnog obrazovanja školske 2016/2017 je 5146 ili 9,5 % manje nego na početku srednjoročnog perioda. Broj učenika u školama osnovnog obrazovanja kreće se od 59 u Osnovnoj školi „Mladost“ u Kanjama do 893 učenika u Osnovnoj školi „Marko Miljanov“.

Najmanji broj učenika u razredu je u Osnovnoj školi „Milomir Đalović (5) i „Milovan Jelić“ (4), a najveći broj učenika je (po 118) u petom i šestom razredu Osnovne škole „Marko Miljanov“.

Broj zaposlenih u osnovnom obrazovanju je 583, od kojih se 449 (77 %) odnosi na nastavno osoblje. U odnosu na početak perioda broj nastavnog osoblja je smanjen 5,1 %.

Prosječno, na jednog nastavnika ima 11 učenika. Broj učenika na jednog nastavnika ispod ovog prosjeka imaju osnovne škole u Godijevu (4,8), Kanjama (3,9), Pavinom Polju (5,4), Tomaševu (5,7), Ravnoj Rijeci (8,2), Sušici (5,0), Zatonu (10,5), Loznoj (8,6), Sutivanu (12,5), Bistrici (9,9), i Nedakusima (12,7) učenika.

U osnovnim školama evidentna je deficitarnost profesora matematike muzičkog i likovnog vaspitanja. U 11 osnovnih škola nedostaje profesor matematike, 3 nastavnika muzičkog, 2 likovnog, 2 profesora crnogorskog-srpsko-hrvatskog i bosanskog jezika, 2 nastavnika razredne nastave, 1 nastavnik geografije, 1 nastavnik biologije, 1 nastavnik fizičkog vaspitanja i 1 dipl ekonomista. U srednjim školama nema deficitaran kadra.

Prolaznost učenika osnovnih škola ka srednjim i srednjih ka visokim je skoro 100 %.

Pored obaveznog osnovnog obrazovanja, 226 učenika je pohađalo ili pohađa Školu za osnovno muzičko obrazovanje, u kojoj je angažovano 14 predavača odgovarajućeg muzičkog obrazovanja.

Školski objekti su u stanju potrebe za određenim rekonstrukcijama a potrebna je i izgradnja novog objekta za OŠ „Dušan Korać“, područnog odjeljenja u Trubini, Pripčićima i završetak zgrade područnog odjeljenja u Dobrakovu.

Izvor: Evidencija Osnovnih škola 2016 godine

1.5.1.3 Srednje obrazovanje

Srednje obrazovanje organizovano je u 3 škole: Gimnaziji „Miloje Dobrašinić“, Srednjoj elektro-ekonomskoj školi i Srednjoj stručnoj školi. Ukupan broj učenika u srednjim školama je 1923 tj 15,4 % manje nego na početku perioda.

Srednje obrazovanje još uvijek nije usklađeno sa potrebama tržišta rada, što ima za posledicu strukturnu nezaposlenost. Tržište ne može da apsorbuje produkciju određenih kadrova, a, sa druge strane, ima i deficitarnih zanimanja. Ovakva situacija nameće potrebu preispitivanja postojećeg obrazovnog sistema i iznalaženje rješenja za eliminisanje evidentnih problema.

U ustanovama srednjeg obrazovanja ukupno je zaposleno 193 radnika, od kojih je 153 nastavno osoblje, odnosno 79,3%.

U odnosu na početak perioda ovaj broj je smanjen 7,2 %.

Školski objekti odgovaraju potrebama nastavnog procesa uz određenu dogradnju.

Izvor: Evidencija srednjih škola 2016 godine

1.5.1.4. Visoko obrazovanje

Fakultete u 2016 godini pohađalo je 672 studenta, i to: Studije menadžmenta 178, Pravni fakultet 296, Biotehnički 101, Fakultet za strane jezike 63, Fakultet za turizam 14 i Fakultet vizuelnih umjetnosti 20.

Školske 2016/17. godine upisano je 119 studenta, i to: na Menadžmentu 50, Pravnom 0 i Biotehničkom fakultetu 31 studenta, Fakultetu za strane jezike 32, Fakultetu za turizam 15 i Fakultetu vizuelne umjetnosti 6.

Nastavno osoblje na ovim fakultetima angažovano je sa Podgoričkih fakulteta. Izuzetak je Biotehnički fakultet na kojem je većina predavača iz Bijelog Polja.

Objekti u kojima se odvija nastavni proces su novijeg datuma stavljanja u funkciju.

1.5.2. Zdravstveni sistem

Zdravstvo, kao djelatnost od najvećeg društvenog interesa, ima zadovoljavajući infrastrukturu, prilagođenu potrebama građana.

Dom zdravlja i Opšta bolnica, iako dvije samostalne zdravstvene institucije, funkcionišu kao jedan sistem.

Uslovi rada u njima se konstantno unapređuju saglasno zahtjevima i potrebama kako korisnika zdravstvene zaštite, tako i zaposlenih u njima.

Dom zdravlja, i pored izvršene racionalizacije broja zaposlenih, raspolaže kompletnom infrastrukturom potrebnom za veoma visok nivo primarne zdravstvene zaštite stanovništva sa 43 ljekara i 88 ostalog medicinskog osoblja.

U Domu zdravlja funkcionišu sljedeće službe:

- **IZABRANI DOKTOR**
 - ID za odrasle
 - ID za žene
 - ID za djecu
- **CENTRI ZA PODRŠKU** (funkcionišu na regionalnom nivou Opština Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin)
 - Centar za TBC i plućne bolesti
 - Centar za mentalno zdravlje
 - Centar za djecu sa posebnim potrebama
- **CENTRI ZA DIJAGNOSTIKU**
 - Mikrobiologija
 - EHO kabinet
- **CENTRI ZA PREVENCIJU**
 - Populaciono savjetovalište (savjetovalište za dijabetes)
 - Savjetovalište za mlade
 - Savjetovalište za reproduktivno zdravlje

- **JEDINICE ZA PODRŠKU**
 - Patronažna služba
 - Fizikalna medicina na primarnom nivou
 - Sanitetski prevoz
- **SLUŽBA SPECIFIČNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE**
 - Medicina rada
- **HES** (Higijensko epidemiološka služba)

Ukupan broj zaposlenih racionalizacijom je sveden sa 161 na 156.

Služba Hitne pomoći opslužuje cijelu teritoriju Opštine. Hitna pomoć funkcioniše, još od 1. aprila 2010. godine, u sastavu Zavoda za hitnu medicinsku pomoć Podgorica.

Krajem 2012 godine stavljena je u funkciju novoizgrađena zgrada Doma Zdravlja, vrijedna 3.300,000 €. Izvršena je nabavka nove opreme u vrijednosti 100.000 €.

Opšta bolnica pruža sekundarnu zdravstvenu zaštitu za opštine Bijelo Polje i Mojkovac, kao i za pacijente koji dolaze iz drugih susjednih opština. Kapacitet bolnice je 141 krevet, a stepen iskorišćenosti je oko 70%.

Organizaciona struktura Opšte bolnice, nakon reforme sekundarne zdravstvene zaštite, je sljedeća:

- odjeljenja: interno, hiruško, ginekološko-akušersko i dječje;
- službe: anestezije, intenzivne njege sa anestetičkom ambulantom, radiološke dijagnostike, ERTG, mamografa, CT, YZ, transfuzije krvi, fizikalne medicine sa fizijatrijskom ambulantom, služba zajedničkih poslova,
- urgentna medicinska pomoć sa prijemnom ambulantom,
- apoteka i
- kuhinja.

U Opštoj Bolnici je zaposleno 274 radnika, odnosno 54 ljekara, 156 medicinskih radnika i 64 pomoćnog osoblja.

Izvršena je rekonstrukcija zgrade Internog odjeljenja vrijednosti 130.000 € kao i zgrade Opšte bolnice u vrijednosti 605,000 €. Adaptirano je odelenje ginekologije i akušerstva, gastro kabinet i urgentni blok. Otvoren je gastroentrolški kabinet sa savremenom opremom. Izvršena je adaptacija dijela prostora u neizgrađenoj bolnici za potrebe otvaranja Neuropsihijatriskog odjeljenja koje je ponovo otvoreno nakon 30 godina. Nabavljena je nova oprema vrijednosti 197.650 €. Donacijom je dobijen hematološki analizator za brzu analizu krvne slike kao i jedno bolničko vozilo.

Biohemijsko-hematološka laboratorija iz Doma Zdravlja premještena je u bolnicu.

Pored Doma Zdravlja i Bolnice funkcioniše i 25 privatnih ustanova: 19 stomatoloških, 3 očne, 1 ultrazvučna, 1 oralna hirurgija, 1 ginekološko-akušerska. Lijekovima snadbijeva 9 apoteka. Opšta bolnica ima deficitarnost određenih profila, kadrova. Nedostaju 2 ljekara otorinolaringologa, 2 ljekara ginekologa, 1 ljekar pedijatar, 1 ljekar ortoped.

I pored relativno dobro organizovanog zdravstvenog sistema, zdravstveno stanje stanovništva nije apsolutno zadovoljavajuće. Prisutne su bolesti:

- kardiovaskularne,
- ishemijske bolesti srca,

- dijabetes,
- maligne bolesti,
- muskulaskeltne bolesti,
- akutne respiratorne infekcije.

Najčešći uzroci bolesti su:

- pušenje,
- alkoholizam,
- multifaktorska etiologija,
- genetski faktori,
- loši uslovi života,
- polni i etnički faktori.

Najčešći uzročnici smrtnosti su:

- kardiovaskularne bolesti,
- maligna oboljenja,
- dijabetes,
- gojaznost
- akutne respiratorne infekcije.

Broj ljekara na 10.000 stanovnika je 21,6 dok je u Crnoj Gori taj broj 22,6.

Izvor: Evidencija zdravstvenih ustanova 2016 godine

1.5.3. Kultura

Kulturna događanja, u organizaciji Centra za djelatnosti kulture „Vojislav Bulatović Strunjo“, u proteklom periodu, ispunjena su sadržajima, uglavnom tradicionalnim. U ljetnjim mjesecima organizuju se: Festival dramskih amatera Crne Gore, Festival džezza, Festival tamburaških orkestara, Ratkovićeve večeri poezije, koje imaju veoma visoku posjećenost. Neke od ovih manifestacija imaju već internacionalni karakter.

Pored toga, u prostorijama Centra za djelatnosti kulture, Zavičajnog muzeja kao posebne ustanove ili u kući Rista Ratkovića, stalno se organizuju slikarske izložbe poznatih umjetnika, kao i književne večeri.

Bjelopoljsko dramsko pozorište imalo je 9 premijerno izvedenih predstava i preko 33 gostovanja u drugim mjestima širom bivše Jugoslavije: Baru, Ulcinju, Petrovcu, Tivtu, Podgorici, Golubovcima, Nikšiću, Pljevljima, Plavu, Petnjici, Rožajama, zatim: Trebinju, Prizrenu, Ubu, Prijepolju, Petrovcu na Mlavi, Arandjelovcu. Najznačajnije prestave bile su „Derviš i smrt“, „Crveni petao leti prema nebu“, „Luda lova“, „Galeb“, „Bihorci“, „Praznina“, „Odjeci“ i dr.

Iz pozorišne radionice „Dječja scena“ izašlo je 6 premijernih predstava.

Pozorišna radionica je imala produkciju 5 pozorišnih predstava.

U bioskopu se održavaju filmske projekcije za 3.200 posjetilaca godišnje.

Biblioteka Centra ima fond od 52.938 knjiga, a skoro svaka škola ima svoju biblioteku.

Kulturno-umjetničko društvo „Tekstilac“ i tamburaški orkestri „Bjelopoljski tamburaši“ i „Limski biseri“ uspješno predstavljaju kulturnu baštinu Opštine u zemlji i inostranstvu.

Zavičajni muzej je krajem ovog perioda postao samostalna institucija kulture. Ovo je ustanova koja pripada tipu kompleksnog muzeja i to: arheološkog, istorijskog, etnografskog, numizmatičkog i umjetničkog sadržaja koje su vezane za karakteristike područja Bijelog Polja.

Djelatnost Muzeja bila je izražena kroz prikupljanje, sređivanje i stručno evidentiranje predmeta u muzejskim zbirkama, staranje o smještaju, održavanju i prezentaciji predmeta u zbirkama sa posebnim osvrtom na predmete pokretnih kulturnih dobara, izradi dokumentacije o obavljenim istraživanjima, izradi stalnih i povremenih izložbenih postavki, izložbenoj djelatnosti i manifestacijama („Bjelopoljsko likovno proleće“, „Likovno stvaralaštvo učenika osnovnih škola“, „Noć muzeja“) štampanju publikacija, kataloga, bibliografija izrada vodiča i sl.

Prostorini kapaciteti i stanje Muzeja predstavljaju ograničavajući faktor za sadržajni rad ove ustanove.

Zavičajni muzej ima 4.500 eksponata razvrstanih u 6 zbirki:

- Istorijska, sa 1156 eksponata, obuhvata vrijeme od turske vladavine do 1945. godine;
- Arheološka, sa 291 eksponatom, u kojoj su oruđa i oružja još od vremena Rimskog carstva;
- Numizmatička, sa 1.185 eksponata, predstavlja kolekciju novčanica turskog i crnogorskog novca;
- Etnografska sa 555 eksponata, obuhvata stare nošnje i nakit;
- Umjetnička ima 19 eksponata i

Državni arhiv- područna jedinica Bijelo Polje posjeduje veoma značajnu dokumentaciju odloženu iz raznih institucija iz proteklih vremena nakon što je prestajala obaveza njihovog čuvanja u institucijama. Institucije i građani su skvadnevni korisnici usluga Džavnog arhiva jer im često dokumentacija iz tih vremena zatreba.

Za djelatnosti kulture u proteklih 5 godina iz opštinskog budžeta opredijeljeno je 1,9 miliona €.

1.5.4 Sport

Sportske aktivnosti u Bijelom Polju su sadržajne i mnogobrojne, uprkos nizu limitirajućih faktora.

Bjelopoljski sport okuplja oko 1.700 sportista svih uzrasta, od petlića do seniora.

U Opštini postoji 8 fudbalskih klubova, 3 košarkaška kluba, 3 šah kluba, 2 karate kluba, 2 džudo kluba, 2 bokserska kluba, 2 planinarska kluba, 2 paraglajdnig kluba, 1 atletski klub, 1 stonoteniserski, 1 teniski klub, 2 kluba za veliki tenis, 1 bilijar klub, 1 košarkaški klub, 1 plesni klub, 1 skijaški klub, 1 kajakaški klub, 1 sportsko društvo „Sinjavac“-ribiolov, 1 spotsko rekreativno društvo Sinjavac gluvi i nagluvi, 1 opštinski fudbalski savez.

U 39 sportskih klubova, u pojedinačnim i ekipnim takmičenjima, bilo je zapaženih uspjeha. Zapaženije rezultate na nacionalnom i međunardonom nivou ostvarili su klubovi: Odbojkaški klub „Jedinstvo“, Šah klub „Rokada“, Rukometni klub „Jedinstvo“, Planinarski klub „Cmiljače“, Džudo klub „Jedinstvo“, Džudo klub „Favorit“, Bokserski klub „Bijelo Polje“. Ograničavajući faktor za postizanje boljih rezultata u fudbalu je nedostatak pomoćnog terena kako bi se stvorili bolji uslovi za trening kao i glavni tereni u Ivanju i drugim mjestima.

Za sport je u proteklih godina iz Opštinskog budžeta izdvojeno 3.000.000 E od čega 2.403.125,00 za sportske aktivnosti. I pored značajnih budžetskih izdvajanja za ovu djelatnost često nedostaju sredstva za tekuću redovnu aktivnost.

Takmičenja u dvoranskim sportovima održavaju se u dvorani čiji je kapacitet 2.800 mjesta. Pored redovnih takmičenja u Crnogorskim i regionalnim ligama, često se organizuju takmičenja u fudbalu, košarci, odbojci i drugim sportovima. Održavaju se biciklistička takmičenja čak u organizaciji Blakanske Evropske i Svjetske biciklističke federacije.

1.6. Tehnička infrastruktura

1.6.1. Saobraćajna infrastruktura

Razvoj sektora saobraćaja i njegova infrastruktura je posebno važan faktor privrednog razvoja Opštine.

Saobraćajni sistem Opštine čine: drumski (putnički i teretni), željeznički i PTT saobraćaj.

Putnu infrastrukturu opštine Bijelo Polje čini mreža magistralnih, regionalnih, lokanih i nekategorisanih puteva.

Grad Bijelo Polje nalazi se na raskršću značajnih saobraćajnica koje od Srbije vode ka Jadranskom moru. To su prvenstveno željeznička pruga Beograd-Bar i Jadranska i Ibarska magistrala od Srbije i Kosova ka Podgorici.

U narednoj tabeli dat je prikaz mreže opštinskih puteva.

Tabela 33

Vrsta puteva	broj	Dužina (km)
Lokalni	56	306,7
Nekategorisani	156	671,6
Šumski	15	123,9
Ukupno:	227	1102,2

Izvor: Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj 2016 god

Jedan broj nekategorisanih puteva, po svom značaju, mogao bi se kategorisati u lokalne jer je 85 km takvih puteva asfaltirano.

Mreža kategorisanih puteva Opštine čini 6 % kategorisane lokalne putne mreže Crne Gore, a asfaltirani dio lokalne putne mreže čini 5% lokalne asfaltirane putne mreže Crne Gore. Asfaltirano je 191,0 km, a 115,7 km čine makadamski putevi.

Poprečni profil na većini postojećih saobraćajnica je nepotpun. Nedostaju trotoari i pješačke staze kao obavezan element kod svih kategorija saobraćajnica.

Sve izvršene rekonstrukcije puteva novijeg datuma imaju riješen ovaj problem.

Parking saobraćajnih sredstava riješen je izgradnjom Parking servisa u Centru grada sa 115 parking mjesta. Istovremeno, izvršeno je saniranje parkinga na urbanom području. Naplatom parking usluga smanjen je pritisak na nedozvoljeni parkig prostor.

1.6.2. Elektroenergetski sistem

Glavno napajanje distributivnih energetskih objekata realizuje se preko trafostanica Ribarevine 400/110 kv, snage 150 MVA i trafostanice 110/35 kv, snage 2x20 MVA.

Glavno napajanje potrošača na teritoriji Opštine Bijelo Polje vrši se iz 5 pravaca, na vrlo kvalitetan i siguran način.

Distributivne objekte čine DV sa 35 kv, 10 kv, niskonaponska mreža, trafostanice 35/10 kv i trafostanice 10/0,4 kv.

Za napajanje se koristi 5 TS 35/10 kv:

- TS 35/10 kv Medanovići, snage 8+4 MVA;
- TS 35/10 kv Nedakusi, snage 8+4 MVA;
- TS 35/10 kv Ribarevine, snage 4 MVA;
- TS 35/10 kv Čokrlije, snage 2,5 MVA;
- TS 35/10 kv Šćepanica, snage 2,5 MVA;
- TS 35/10 KV Rakonje 4 MVA.

CEDIS PJ Bijelo Polje za napajanje potrošača na teritoriji opštine Bijelo Polje koristi i 212 TS 10/0,4 vlasništvo ED Bijelo Polje i 44 TS 10/0,4 kv, čiji su vlasnici treća lica i 1.500 kw 35 kv i 10 kv vodova i niskonaponske mreže.

Bijelo Polje ima 5 DV 35 kv (Ribarevine – Medanovići 1, Ribarevine – Medanovići 2, Medanovići – Nedakusi, Medanovići – Čokrlije, Ribarevine – Šćepanica, Ribarevine – Nedakusi konstruisan na 110 kv a radi na 35 kv naponski nivo, 2D 110 KV: Mojkovac - Ribarevine i Berane-Ribarevine i 3DV 400 KV: Pljevlja-Ribarevine, Podgorica-Ribarevine i Kosovo-Ribarevine).

Maksimalna intalisana snaga na izvoru je 40 MVA. Maksimalna intalisana snaga distributivnih trafostanica 35/10 kv iznosi 33 MVA. Maksimalno opterećenje kada je najveća potrošnja u zimskim mjesecima ne prelazi 23 MW. Preuzeta energija odnosno godišnja potrošnja iznosi oko 99.588.754 kwh.

Instalisana snaga trafostanica značajno prevazilazi njihovo maksimalno opterećenje.

CEDIS PJ Bijelo Polje električnom energijom napaja 20,716 potrošača, svrstanih u sljedeće kategorije:

- veliki potrošači-kategorije 10 kv, odnosno veće fabrike, učestvuju sa oko 9,3 % ukupne potrošnje;
- manji potrošači-kategorije 0,4 kv I stepen odnosno manje fabrike, škole, farme, gateri itd. učestvuju sa oko 5 % ukupne potrošnje;
- kategorije 0,4 kv II stepen, odnosno prodavnice, manji poslovni objekti, lokali, javne rasvjete itd.) učestvuju sa oko 16,7 % ukupne potrošnje i
- kategorije domaćinstva (18.550 mjernih mjesta) učestvuju sa 69,0 % ukupne potrošnje.

Napajanje seoskih područja vrši se radijalnim vodovima. Izražen je problem statičke stabilnosti nadzemnih DV i NN mreža, ali se stalno izvode radovi na zamjeni dotrajalih stubova i ugradnji izolovanih provodnika kako bi se povećala pogonska spremnost objekata.

S druge strane, kablovska mreža 10 kv u gradu i prigradskim naseljima je u dosta dobrom stanju (trafostanice u gradskom i dijelu prigradskog naselja su dvostrano napajane).

U proteklom periodu značajan problem predstavljali su nelegalno priključeni objekti bez dobijene elektroenergetske saglasnosti.

Često su ovi objekti i tehnički neispravni kada je u pitanju priključak, što ugrožava kvalitet napona kod legalnih potrošača.

U cilju eliminacije evidentnih problema u elektroenergetskom sistemu, kao i posljedica koje prouzrokuje proizvodnja električne energije iz tradicionalnih izvora, aktuelizovano je pitanje proizvodnje energije iz alternativnih, odnosno obnovljivih izvora energije.

Naime, u eri globalizacije, a u skladu sa dominantnim trendom brzih promjena, sposobnost samostalnog zadovoljavanja energetske potreba,

a naročito iz „čistih“ izvora, ima značajnu ulogu prilikom koncipiranja razvoja na svim nivoima, od lokalnog do državnog. Analizom uslova i potencijala korišćenja obnovljivih izvora energije konstatovano je da opština Bijelo Polje ima solidan potencijal, naročito za razvoj hidroenergetskih sistema, koji mogu imati značajnu ulogu u energetske bilansu Crne Gore. Prvi korak u pravcu iskorišćenja tih potencijala učinjen je izgradnjom i puštanjem u rad mini elektrane „Vrelo“ na Lještanici.

Završava se i mini elektrana na rijeci Bistrici (majstorovskoj) kapaciteta 3,5 mwh.

Prednosti malih hidroelektrana su u tome što one svojim radom ne zagađuju vazduh, sprečavaju opasnost od poplava jer omogućavaju regulaciju vodotoka, mogu se koristiti za vodosnadbijevanje i navodnjavanje, izgradnju ribnjaka, a i u sportsko rekreativne svrhe.

Svojom veličinom ne mogu ugroziti geološke karakteristike zemljišta na kojem se nalaze, ne utiču na promjenu klimatskih karakteristika područja i nema rizika od pobudjivanja seizmičnosti.

Neohodno je pojednostaviti proceduru gradnje hidroelektrana snage do 100kw, pri čemu je i dalje potrebno voditi računa o sigurnosti objekata, zaštiti životne sredine i eventualnoj nesaglasnosti sa drugim objektima na lokaciji.

Značajni vodotoci koji zaslužuju analizu održivosti projekata izgradnje malih hidroelektrana su: „Djuren potok“, „Rakitska rijeka“, „Brzavska rijeka“, „Čelinska rijeka“, „Potrčka rijeka“, „Zekića rijeka“, „Kostenička rijeka“, „Pećarski potok“, „Rijeka Kičavnica“, „Ćepića rijeka“, „Boljanska rijeka“, „Orahovička rijeka“, „Voljavaska rijeka“, „Rijeka Bistrica“ (Majstorovina), „Turovski potok“, „Mirašev potok“.

Ostali obnovljivi izvori energije: vjetar, sunce, biomasa, zaslužuju temeljnija istraživanja od dosadašnjeg nivoa saznanja kao i kadrovsko prilagodjavanje ovim specifičnim potrebama.

1.6.3. Telekomunikacije i ICT

PTT saobraćaj se, u zadnjem periodu, razvijao ubrzanom dinamikom.

Na području Opštine, usluge infrastrukturnih operatora i servisa pružaju:

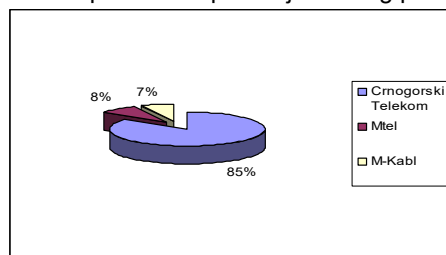
1. Crnogorski telekom-(usluge na fiksnoj lokaciji (telefonija, pristup Internetu, (ADSL), distribucija TV i radio programa (IP TV), fiksni bežični pristup Internetu, usluge mobilne telefonije);
2. Telenor- usluge mobilne telefonije;
3. "Mtel", usluge mobilne telefonije, fiksni bežični pristup (WiMax);
4. "BBM", Distribucija TV i radio programa (MMDS);
5. "Total TV Montenegro", Distribucija TV i radio programa (DTH)
6. Radio difuzni centar, Zemaljska radio difuzija;
7. MN News, Fiksni bežični pristup Internetu (WiFi) i
8. "M- Kabl Distribucija" TV i radio programa i Interneta (KDS).

Crnogorski Telekom na teritoriji Opštine ima jednu centralu i 20 RSS – ova u mjestima: Bistrica, Brzava, Crnča, Dobrakovo, Gubavač, Kovren, Lješnica, Lozna, Medanovići, Nedakusi, Nikoljac, Pavino Polje, Potkrajci, Rakonje, Rasovo, Ravna Rijeka, Tomaševo, Zaimovića Livade, Zaton, i GC nova AXE.

Kapaciteti digitalnih komutacionih čvorova Crnogorskog Telekom na području Opštine čine instalisanih: 12 416 PSTN priključaka i 384 ISDN priključaka od čega je: 6.776 PSTN korisnika i 116 ISDN korisnika.

Na području Opštine ima i 77 korisnika fiksne telefonije Mtel- a. U funkciji je, na području Opštine, 20 ADSL čvorišta sa 2322 ADSL priključaka. Fiksni internet pristup daju i kablovski operater M-Kabl za 229 korisnika i M-tel za 178 korisnika.

Grafik 13. Učešće operatora u pružanju fiksnog pristupa internetu

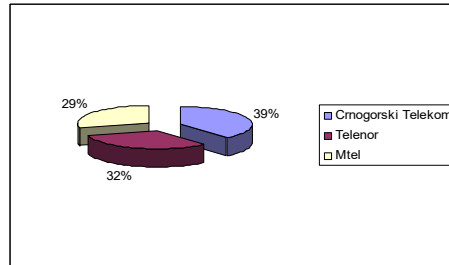

Izvor:EKIP, 2011. godine

Usluge TV i radio programa pružaju: Crnogorski Telekom za 1.561 korisnika, BBM za 918 korisnika, Total TV Montenegro za 1.373 korisnika i M-Kabl za 928 korisnika.

Na području Opštine aktivno je 64.483 mobilnih korisnika (postpaid i prepaid) od kojih: Crnogorskog Telekom 18.608, Telenora 25.172 i Mtel-a 20 703.

Grafik 14. Učešće mobilnih operatera

Izvor: EKIP, 2011. godine

Penetracija fiksne telefonije u Opštini iznosi 36,35 %, penetracija fiksnog širokopojasnog pristupa (ADSL) iznosi 12,11%, dok penetracija mobilne telefonije iznosi 336%. Penetracija fiksnih telefonskih priključaka i široko pojasnih priključaka su iznad prosjeka Crne Gore, a ispod prosjeka zemalja EU, dok je penetracija mobilne telefonije u Opštini iznad prosjeka u Crnoj Gori a u znatnoj mjeri i iznad prosjeka zemalja EU.

Radi bližeg poznavanja pokrivenosti Opštine infrastrukturom elektronskih telekomunikacija, daje se pregled lokacija radiodifuznih stanica (RBS) mobilne telefonije, MMDS stanica i radiodifuznih predajnika kao i antenskih stubova na kojima se iste nalaze.

Lokacije radio baznih stanica su: Babića Brijeg (4), Kruševo(4), Obrov (4), Dobrakovo (2), Femića Krš (3), Grab (3), Nikoljac (1), Ravna Rijeka(4), Sokolac (2), Kanje(1), Bioče (1), Polica (2), Lozna (1), Godijevo (2), Prijelozi (1), Grančarevo (2), Boljanina (1), Dobrakovo (2), Korita (1), Mesopromet (1) i grad B. Polje(4).

Lokacije baznih stanica su MMDS: Babića Brijeg (1), Kruševo(1) i Obrov (1).

Lokacije antenskih stubova su: Dobrakovo (2), Nikoljac (1), Boljanina (1), Babića Brijeg (1), Obrov (2), Ravna Rijeka (1), Kanje (1), Femića Krš (1), Galica (2), Grab (1), Lozna (1), Sokolac (1), Godijevo (1), Prijelozi (1), Grančarevo(1), Bioče (1) Kurilo (1) i grad Bijelo Polje(2).

Poznavanje tehnologije rada na računaru je relativno dobro. Zavod za zapošljavanje-Biro rada Bijelo Polje, u poslednjih 5 godina, organizovao je obuku za rad na računaru, koju je obavilo 585 polaznika. Takođe, Centar za djelatnosti kulture ima Internet Centar.

Srednje škole imaju po 2-3 kompjuterske učionice i internet konekciju. Većina osnovnih škola, koje posjeduju tehničke uslove, ima kompjuterske učionice i internet konekciju..

1.7. Životna sredina

1.7.1 Upravljanje otpadom

Sakupljanje, odvoz i deponovanje komunalnog otpada sa 252.000 m² javnih površina, od domaćinstava i pravnih lica vrši Doo „Komunalno Lim“, uz angažovanje 60 radnika. Oprema, koju ono ima na raspolaganju sastoji se od: 6 auto-smećara, 1 autopodizača-iveko rol-kipera za koševе od 5 m, 1 buldožera za potrebe deponije, 1 utovarivača sa grajferom, 1 utovarne lopate, 1 kamiona-kipera i 4 traktora.

Sakupljanje otpada vrši se neselektivno, iako su u edukativne svrhe, bili postavljeni kontejneri za selektivno sakupljanje otpada na 15 gradskih lokacija.

Godišnja količina sakupljenog otpada procjenjuje se na 11.520 tona ili 36000 m³ na osnovu normativa utvrđenog Master planom za upravljanje otpadom.

Cjelokupni otpad odlaže se na privremeno odlagalište u blizini naselja Dobrakovo, i granice sa Srbijom, na 100 m udaljenosti od magistralnog puta, a na 16,7 km od centra grada.

Sakupljanjem, odvozom i deponovanjem komunalnog otpada obuhvaćeno je 5.300 domaćinstava i 498 pravnih lica. I pored nastojanja da se obuhvatnost poveća, identifikovano je preko 105 „divljih“ deponija.

Donesen je Lokalni plan upravljanja otpadom 2016-2020 kojim će se riješiti pitanje selektivnog sakupljanja u cilju recikliranja kao i mjesto odlaganja ili način postupanja određen eventualnom dopunom Plana. Planom se predviđa poseban tretman opasnog i medicinskog otpada, putem koncesionog aranžmana a za neopasni građevinski otpad odrediće se posebne lokacije i način iskorišćavanja.

1.7.2 Upravljanje vodama

Upravljanje vodama je u nadležnosti Države, odnosno Uprave za vode. Za korišćenje voda na lokalnom nivou izdaje se vodoprivredna dozvola i vodoprivredna saglasnost.

Doo Vodovod „Bistrica“, sa gravitacionim sistemom pogona, ima dozvolu za snabdijevanje vodom gradskog i prigradskih područja.

Kapacitet kaptiranog dijela izvorišta je 400 lit/sek iako ukupan iznosi 1000 l/s. Dužina glavnog cjevovoda, tj. duplog cjevovoda, sa 300 i 500 je 12,5 km. Dužina distributivne vodovodne mreže je 148 km.

Na postojeću vodovodnu mrežu priključeno je 7.120 domaćinstava i 820 pravnih lica.

Sa zahtjevima za priključenje se javljaju i novi potrošači. Održavanje postojećeg stanja postaje sve skuplje i ekonomski neodrživo. Vodovodni sistem je u dosta dotrajalom stanju i zahtijeva rekonstrukciju. Voda se naplaćuje paušalno (bez vodomjera) od 24% potrošača , i to od 1.679 domaćinstava i 98 pravnih lica.

Na području Opštine u proteklom petogodišnjem periodu izgrađeni su vodovodi, ukupne vrijednosti 935.705,00 €, za naselja: Medanovići, Nedakusi, Babića Brijeg, Pavino Polje, Gubavač, Džafića brdo, R.Rijeka, Sl.most, Zaton, Dobrakovo, Potrk, Kulina, Sipanje.

Potrošnja vode može se mjeriti samo na gradskom vodovodu, jer se ta potrošnja jedino i plaća. Ukupna potrošnja vode sa gradskog vodovoda, po podacima za 2011. godinu, iznosi 1,174.079 m³, od čega na potrošnju stanovništva otpada 73,5 %. Prosječna godišnja potrošnja vode po jednom domaćinstvu iznosi 132 m³.

U nadležnosti Doo „Vodovoda Bistrica“ je i kanalizaciona mreža za odvođenje otpadnih voda. Količine otpadnih voda od domaćinstava su 23.79 l/s, a od pravnih lica 1.80 l/s.

U proteklih 5 godina kanalizacija je izgrađena za naselje Klanac i gradske ulice: Slobode, III sandžačke i Partizanske.

Ukupna dužina kanalizacije u gradu je 8 km. Broj stanovnika priključenih na gradsku kanalizacionu mrežu je oko 3.500, nešto manje od 40 %, a na teritoriji čitave Opštine 7 %.

Neriješen odvod otpadnih voda, koji ima za posljedicu zagađivanje rijeka, bio je povod za izradu kolektora, integralnog sistema za rješavanje otpadnih voda koji obuhvata cjelovod i postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda. Investiciono tehničkom dokumentacijom projektovana je izgradnja u 3 faze.

1.7.3 Kvalitet vazduha

U Bijelom Polju ne postoje privredni objekti koji u većoj mjeri zagađuju životnu sredinu. Proces urbanizacije i naseljavanja gradskog područja je tekao dosta brzo, ali ne dinamikom koja bi ugrozila biodiverzitet.

Kvalitet vazduha je zadovoljavajući, obzirom da je količina sumpordioksida (SO₂) ispod dozvoljene granice.

1.7.4 Upravljanje resursima i njihovo očuvanje

Prostor je temeljna vrijednost i najznačajniji resurs Države, pa time i Opštine. U tom smislu, potrebno je sagledati ukupne potencijale i vrijednosti prostora i ponuditi kvalitetna rješenja u ekonomskom, socijalnom i ekološkom smislu, čime se promoviše koncept održivog razvoja Opštine.

U razvoju Opštine značajnu ulogu imaju i poljoprivredno i građevinsko zemljište.

Na građevinskom zemljištu, usljed nedostatka prostorno planske dokumentacije je nelegalno izgrađeno 3.569 objekata koji se mogu u sledecem periodu legalizovati i na taj način obezbijediti značajni prihodi za lokalnu zajednicu. Na osnovu izvršene analize mogućnosti sanacije prostora pod tim objektima, utvrđeno je da se oko 95% objekata može uklopiti u detaljne urbanističke planove i izvršiti njihova naknadna legalizacija.

Neplanske eksploatacije prirodnih dobara ima i u eksploataciji šuma, u vidu divljih sječa od strane fizičkih lica. Dodatne štete prouzrokuju česti šumski požari.

Bolji monitoring potreban je kod eksploatacije pijeska i šljunka, jer se često dešava da usled neadekvatne kontrole eksploatacije, koncesionari utiču na promjenu vodnih tokova i devastiranje vodotoka.

Jedan dio ovog prirodnog bogastva koristi se uz dodjelu koncesija. Prikazuje se broj, naziv koncesionara i rokovi korišćenja koncesija:

Koncesionar	Predmet koncesije	Vrijeme koncesije	Datum ugovora
„Femić Compañi“	Pijesak i šljunak „Pašića Polje“	5 g	05.08.2011
„Šukurica Doo“	Pijesak i šljunak iz Lima „Lozna“	1 g	10.08.2011
„Gradnja“	Pijesak i šljunak iz Lima „Lukovica“	5 g	19.08.2011
„Zlajić“	Pijesak i šljunak iz Lima, Sakate-Zaton	5 g	25.08.2011
„Bjelasica Rada“	Mineralna voda izvorište „Čeoče“	10 g	08.03.1999
„Hajder Ekstrem Energi Sarajevo“	Istraživanje vodotoka Bistrice za male hidroelektrane	30 g	20.06.2008
„Hydroenergije Montenegro Doo Berane“	Istraživanje vodotoka „Bistrice“ za male hidroelektrane	27 g	26.09.2008

Izvor: Ugovor o koncesijama 1999-2011 godine

Pećine, a naročito ulaz u Djalovica pecinu, sa vrlo interesantnim sadržajima, nijesu elementarno zaštićene od mogućih oštećenja.

Osim inspekcijskih organa i pojedinih NVO, čija je aktivnost nedovoljna, ostali činioци (organizacije i građani) ne pokazuju dovoljnu zainteresovanost da doprinesu zaštiti dobara od opšteg interesa.

Parkovi, lov i ribolov, upravljanje šumama i menadžment u biodiverzitetu (flora i fauna)

Najznačajnije asocijacije ovog područja čine listopadne šume. Na pojas hrasta nadovezuje se, u vertikalni, pojas bukve, kojoj se na visini od 1000 m pridružuje jela.

Postojeće stanje zelenih površina uglavnom prati stanje prostornih cjelina. Karakteriše ga usitnjenost, nepovezanost i neravnomjeran raspored. Na prostoru industrijske zone skoro da nema uređenih zelenih površina, a prisustvo kvalitetne vegetacije je minimalno.

U zonama stanovanja zelenilo se svodi na manje bašte i voćnjake oko porodičnih kuća, sa njivama i livadama u pozadini. Ove površine, bez obzira na raznolikost u kvalitetu i dekorativno-estetsku vrijednost, zauzimaju značajno mjesto u cjelokupnom fondu gradskog zelenila.

Značajne površine pod zelenilom se nalaze u priobalju Lima koje je obraslo spontanom vegetacijom, koja je uglavnom neuređena. Stanje zelenih površina u gradskom jezgru je, takođe, nezadovoljavajuće. Broj ulica sa drvoredima je mali, a blokovsko zelenilo na nekim lokacijama uopšte ne postoji.

Izuzetak čini park u centru grada raznovrsnog dendrološkog sastava, snadbjeven potrebnim arhitektonskim sadržajima i mobiliarom za djecu, koji održava Doo „Komunalo Lim“. Lov i ribolov, više kao rekreativno zanimanje zaljubljenika ovih aktivnosti, su organizovani preko Sportsko ribolovnog kluba „Sinjavac“ i Lovačke organizacije „Bijelo Polje“, koji kontrolišu ove aktivnosti putem dozvola i propisanog reda.

Područja i zemljišta zagađena prirodnim nepogodama i tehnološkim rizicima

Prirodne nepogode, za sada, nijesu uticale na zagađenje zemljišta i, uopšte, životne sredine na teritoriji opštine Bijelo Polje. Jedini problem se javlja u slučaju većeg vodostaja rijeka, koji nema značajnije negativne manifestacije na kvalitet zemljišta pored rječnih obala.

Međutim, velike probleme stvaraju tzv. „divlje“ deponije otpada, kojih ima preko 105, kao i otpadne vode koje se odvođe u Lim i njegove pritoke.

1.8. Administrativni kapaciteti

Organizacija i rad opštinskih organa, u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi, definisani su Statutom Opštine i drugim pravnim propisima. Organi opštine Bijelo Polje su: Skupština opštine, koja predstavlja zakonodavnu vlast i Predsjednik opštine, koji predstavlja izvršnu vlast.

Prema Odluci o organizaciji i načinu rada lokalne uprave opštine Bijelo Polje, lokalna uprava je organizovana u:

1. Sekretarijate:

- Sekretarijat za Lokalnu samoupravu sa 43 zaposlena;

a) Sektori :

- sektor za upravljanje ljudskim resursima sa 2 zaposlena
- sektor za opšte upravne poslove sa 18 zaposlenih
- sektor za društvene djelatnosti sa 7 zaposlenih

b) Kancelarije:

- kancelarija za mlade sa 2 zaposlena
- kancelarija za rodnu ravnopravnost sa 3 zaposlena
- kancelarija za prevenciju narkomanije sa 1 zaposlenim
- kancelarija za osobe sa invaliditetom sa 2 zaposlena
- kancelarija za Rome

c) Biroi:

- gradjanski biro sa 5 zaposlenih

- Sekretarijat za stambeno- komunalne poslove i saobraćaj sa 13 zaposlenih;
Sektori:
 - Sektor za komunalne poslove sa 3 zaposlena;
 - Sektor za stambene poslove i saobraćaj 7 zaposlenih.
- Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj sa 21 zaposlenih;
Sektori:
 - Sektor za preduzetništvo i turizam sa 9 zaposlenih;

- Sektor za poljoprivredu i vodoprivredu sa 8 zaposlenih
- Sekretarijat za uređenje prostora i održivi razvoj sa 8 zaposlenih,
Sektori:
 - Sektor za planiranje prostora sa 1 zaposlenim;
 - Sektor za sprovođenje planskih dokumenata i građevinarstvo sa 5 zaposlenih.
- Sekretarijat za finansije sa 10 zaposlenih,
Sektori:
 - Sektor za budžet sa 2 zaposlena;
 - Sektor trezora sa 5 zaposlenih.
- Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj sa 9 zaposlenih
Sektori:
 - Sektor za ruralni razvoj sa 3 zaposlena;
 - Sektor za održivi razvoj sa 3 zaposlena.

2. Direkcije:

- Direkcija za imovinu i zaštitu prava Opštine sa 6 zaposlenih i
- Direkcija za izgradnju i investicije sa 11 zaposlenih.

3. Uprave:

- Uprava javnih prihoda sa 35 zaposlenih.
Sektori:
 - Sektor za utvrđivanje i naplatu lokalnih javnih prihoda sa 27 zaposlenih;
 - Sektor za inspekcijску kontrolu lokalnih javnih prihoda sa 4 zaposlena

d) Službe:

- Služba Predsjednika Opštine sa 6 zaposlenih;
- Služba protokola sa 6 zaposlenih;
- Služba za zajedničke poslove sa 41 zaposlenih;
Odjeljenja:
 - Odjeljenje pisarnice sa 7 zaposlenih;
 - Odjeljenje za tekuće održavanje i nabavke sa 14 zaposlenih;
 - Odjeljenje voznog parka sa 5 zaposlenih;
 - Odjeljenje obezbeđenja lica i imovine sa 13 zaposlenih.
- Služba glavnog administratora sa 5 zaposlenih;
- Služba menadžera sa 8 zaposlenih;
- Služba Komunalne policije sa 33 zaposlena;
Odjeljenja:
 - Odjeljenje za komunalnu djelatnost sa 21 zaposlenim;
 - Odjeljenje za saobraćaj sa 3 zaposlena;
 - Odjeljenje za vodoprivredu, lokalne i nekategorisane puteve sa 2 zaposlena;
 - Odjeljenje za pravne poslove i izvršenja sa 3 zaposlena
- Služba zaštite sa 19 zaposlenih;

Odjeljenja:

- Odjeljenje za operativne poslove sa 13 zaposlenih;
- Odjeljenje za tehničko preventivne poslove sa 3 zaposlena

- Služba za unutrašnju reviziju sa 2 zaposlena;
- Služba za javne nabavke sa 4 zaposlena;
- Služba menadžera biznis zona sa 5 zaposlenih

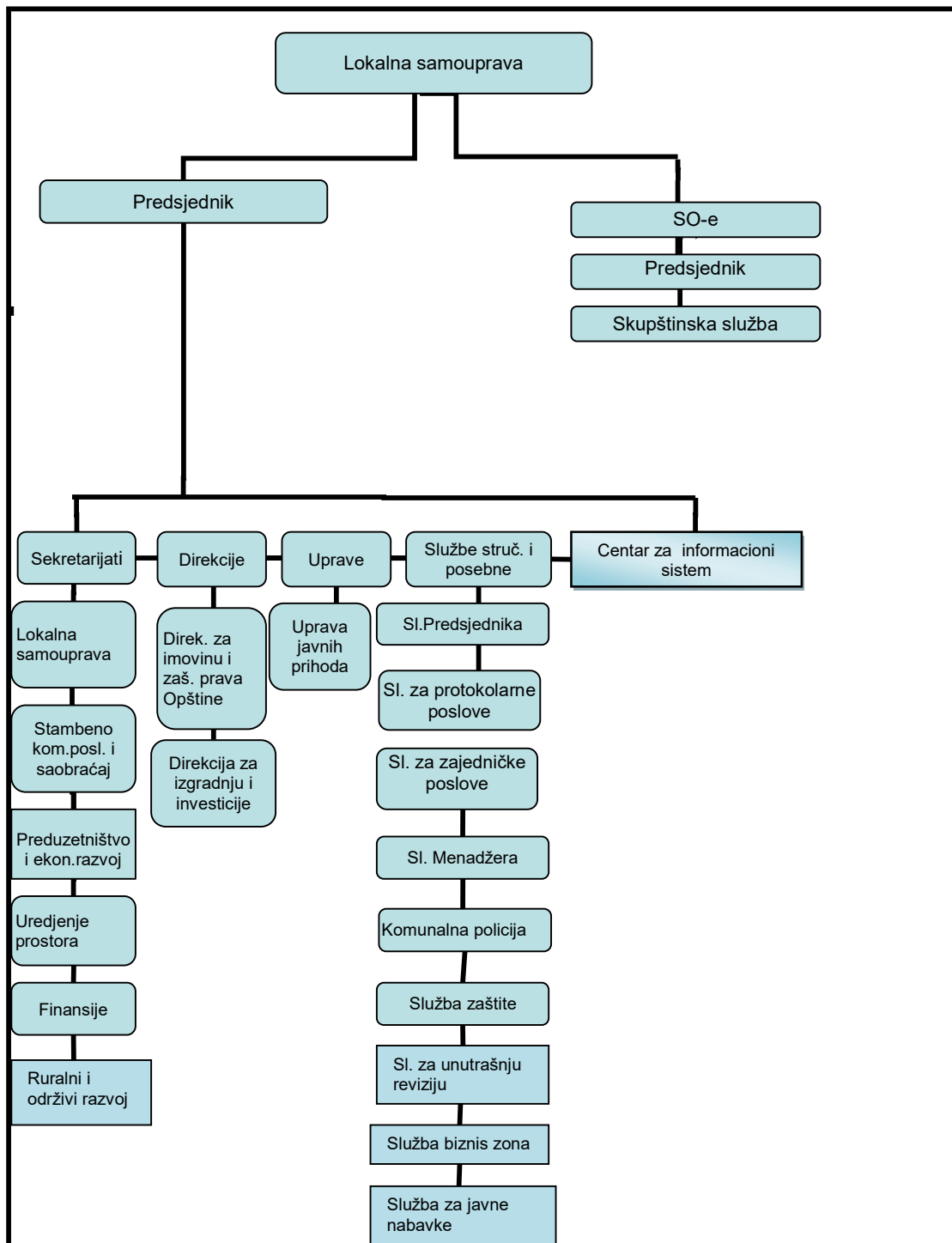
Odjeljenja:

- Odjeljenje za pravno-ekonomske poslove sa 2 zaposlena;
- Odjeljenje za izradu projekata, korespodenciju, konverzaciju sa ino organizacijama i poslodavcima sa 2 zaposlena;
- Centar za informacijski sistem sa 9 zaposlenih.

Opština Bijelo Polje je osnivač javnih ustanova:

- Centar za djelatnosti kulture sa 30 zaposlenih;
- Centar za sport i rekreaciju sa 9 zaposlenih;
- Centar za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju „Tisa“ sa 34 zaposlena;
- Centar za podršku djeci i porodici sa 8 zaposlenih.
- Lokalni javni emiter Radio Bijelo Polje, sa 13 zaposlenih,
- Zavičajni muzej Bijelo Polje sa 5 zaposlenih;
- Ratkovićeve večeri poezije sa 2 zaposlena.

Izvor: Pravilnici o sistematizaciji poslova i zadataka organa Opštine i personalna evidencija zaposlenih kod Sekretarijata za lokalnu samoupravu 2016 godine

Opština je osnivač i 2 preduzeća koja imaju i karakter pružanja usluga od javnog interesa: Doo Vodovod „Bistrica“ za snabdijevanje vodom i odvođenje otpadnih voda i Doo

Komunalno „Lim“ za sakupljanje i odlaganje otpada, održavanje gradskog zelenila, održavanje puteva lokalnog karaktera, pružanje pijačnih usluga i pružanje pogrebnih usluga.

Za potrebe Opštine, sa nacionalnog nivoa, organizovane su sljedece funkcije: predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje; zdravstvena i socijalna zaštita; javni red i mir; osnovno i više sudstvo, privredno sudstvo i tužilaštvo; zaštita imovinsko-pravnih interesa; inspekcije za gradjevinarstvo, prosvjetu, šumarstvo, vodoprivredu, ekologiju, tržište i sanitarnu zaštitu; javni prihodi, fondovi zdravstva i penzijsko-invalidskog osiguranja, nekretnine, carine, snabdijevanje električnom energijom, šumarstvo, željeznički saobraćaj, Kancelarija investiciono-razvojnog fonda i finansijske usluge.

Na lokalnom nivou organizovane su sledeće funkcije: kultura i sport, informisanje stambeno komunalne usluge, poljoprivredu, lov i ribarstvo, industrija, gradjevinarstvo, drumski saobraćaj, zanatstvo, trgovina, turističko ugostiteljske i ostale usluge.

Administrativnim kapacitetima, sa aspekta kvalifikacione strukture i iskustva u obavljanju poslova u Lokanoj samoupravi i javnim ustanovama na lokalnom nivou, iako su formalno popunjeni odgovarajućim kadrom, nedostaje kreativnost, naročito za razvoj preduzetništva, planiranje i projektovanje. Takođe, u pogledu poznavanja stranih jezika i korišćenja informacionih tehnologija, potrebna je dodatna edukacija zaposlenih.

Pored lokalnog javnog emitera: Radija Bijelo Polje prisutni su i sledeći mediji: Radio Adriarik, Radio „Plus“, TV „Sun“, Dopisništvo RTCG, dopisništvo TV Vijesti, dopisništva dnevnih novina „Dan“, „Vijesti“, „Pobjeda“ i „Dnevne novine“ i časopis „Mozaik“, sa ukupno 28 zaposlena lica.

Nevladin sektor u Opštini zastupljen je sa 226 nevladinih organizacija iz oblasti naučnih, obrazovnih, kulturnih, sportskih, socijalnih i drugih djelatnosti. Značajnije od njih su za:

- Zaštitu ljudskih i manjinskih prava.....15;
- Podršku vladavini prava.....5;
- Unapređenje demokratskih odnosa i borba protiv korupcije.....5;
- Njegovanje tolerancije i međusobnog uvažavanja.....2;
- Razvoj solidarnosti.....1;
- Vaspitanje djece i mladih u duhu evropskih i civilizacijskih standarda.....1;
- Ravnopravnost svih građana.....9;
- Unapređenje položaja djece i mladih i marginalizovanih grupa.....1;
- Promovisanje zdravih stilova života.....1;
- Pružanje pomoći zavisnicima.....2;
- Zaštitu potrošača.....1;

- Zaštitu životne sredine.....7;
- Socijalnu zaštitu.....9;
- Osnivanje novih preduzeća.....2;
- Podsticanje razvoja poljoprivrede i proizvodnje zdrave hrane.....19.

Izvor podataka: Registar NVO kod MuP-a za područje Bijelog Polja 2016 godine

Za nevladine organizacije po ponuđenim projektima iz Budžeta Opštine za period 2012-2016 izdvojeno je 209.867 €.

1.9 Planska strateška dokumenta

Od planskih dokumenata Opština ima Prostorini plan, 9 detaljnih urbanističkih planova i 1 urbanistički projekat.

Od ekonomsko-planskih dokumenata na snazi su:

- Lokalni energetska plan;
- Lokalni plan upravljanja otpadom;
- Program uređenja prostora za 2017;
- Plan razvoja Biznis zona.

1.10. Potencijali za privlačenje stranih i domaćih investitora

Skupština opštine Bijelo Polje je 2015 godine donijela Odluku o proglašenju 4 biznis zone:

- „Nedakusi”;
- „Cerovo”;
- „Vraneška dolina”;
- „Bistrička dolina” sa ušćem.

Površina ovih biznis zona je 17888 ha. Opremljenost biznis zona nije na traženom nivou (100 % opremljenosti) već je opredjeljujuće za njihovo proglašavanje bila prostorna pogodnost sa mogućnošću da se relativno brzo ili u hodu dođe do infrastrukturnih uslova za investiranje u proizvodno uslužne objekte.

Nova uredba o Biznis zonama ublažiće uslove i kriterijume za proglašavanje Biznis zona.

Glavni motiv za investiranje treba da bude:

- Oslobađanje od komunalnog doprinosa;
- Oslobađanje od poreza na nepokretnost iznad 0,1 %;
- Oslobađanje od prireza na porez na dohodak fizičkih lica 13 %;
- Oslobađanje od naknade za korišćenje lokalnih puteva,

za vrijeme od 5 godina za zaposlenje najmanje 5 radnika do iznosa 7 000 E po radniku.

Opština Bijelo Polje se kandidovala među 50 Opština jugoistočne Evrope radi dobijanja sertifikata kao prijatelj razvoja biznisa što ukazuje da će investitori u njoj imati pouzdanog

partnera. Uključenost Opštine u BFCSEE program čini je atraktivnijom na regionalnoj i investicionoj mapi.

1.11. Budžetsko finansiranje

Radi uvida u finansijsko stanje Opštine daje se prikaz budžeta po godinama i njegovog izvršenja.

Tabela br 34 Budžet Opštine po godinama u €

Godina	Plan budžeta	Ostvarenje budžeta	Indeks
	Iznos u E	Iznos u E	Ostva/plan %
2012	10.655.763	10.055.507	94,0
2013	10.543.584	9.918.510	94,0
2014	9.789.600	9.661.682	99,0
2015	14.372.150	14.801.195	103,0
2016	14.963.944	14.500.730	97
Svega	60.335.042	58.937.624	97

Izvor: Sekretarijat za finansije opštine Bijelo Polje 2012-2016 godine

Izvorni prihodi čine 13.618.478 € ili 28.8 % ukupnih prihoda budžeta.

Zajednički prihodi (dio koji pripada Opštini) iznosio je 6.312.307 € ili 10,4 %.

Egalizacione i uslovne dotacije iznosile su 25.867.392 € ili 44 %.

Kreditni kojima je budžet bio opterećen iznosili su 9.589,266 ili 16,8 % primitaka.

Od ukupnih budžetskih sredstava za investicije (kapitalni izdaci) izdvojeno je u proteklom srednjoročnom periodu 8.101.250 € ili 13,7 %.

Opština ima 13,9 mil € kredita sa rokovima vraćanja za:

10 mil € na 10 godina i

3,9 mil € na 7 godina

tj ukupnom godišnjom otplatom 1.557,000 €.

Reprogramom zaključenim ugovorom od 07.04.2015 godine obaveze od 8.767.380 mil € prolongirane su na 20 godina.

1.12 Analiza realizacije Strateškog plana razvoja Opštine za period 2012-2016 god

Prema Srednjoročnom planu za period 2012-2016 godine, opština Bijelo Polje je planirano da bude Opština sa razvijenim preduzetništvom naročito u djelatnostima: poljoprivredi, industriji, turizmu, hidroenergetici, na principima očuvanja životne sredine i održivog razvoja, koja će istovremeno biti i atraktivna destinacija za privlačenje stranih investicija.

Takvim razvojem Opština bi obezbijedila uslove za veću zaposlenost i za veći lični i društveni standard stanovništva, zaustavila njegovo odseljavanje i postala privlačno mjesto za život svih generacija.

Tako dinamičan razvoj zahtijevao je i veliki broj projekata u svim oblastima kojima se našlo mjesto u planu:

- 31 projekat u oblasti zdravstva i socijalne zaštite vrijednosti 4.645,000 €;
- 10 projekata iz oblasti kulture i sporta vrijednosti 5.825,000 €;
- 12 objekata iz stambeno komunalne oblasti vrijednosti 19.948,000 €;
- 121 projekat iz oblasti putne infrastrukture vrijednosti 21.467,000 €;
- 53 projekta iz oblasti elektroenergetske infrastrukture vrijednosti 5.228,000 €;
- 31 projekat iz oblasti vodosnadbijevanja vrijednosti 6.738,000 E;
- 17 projekata iz oblasti zaštite životne sredine vrijednosti 39.765,000 €;
- 5 projekata iz oblasti jačanja institucija i prekogranične saradnje vrijednosti 3.950,000 €

što čini ukupno 292 projekta ukupne vrijednosti 149.194,000 €.

Izvor: Starteški plan razvoja opštine Bijelo Polje 2012-2016 god.

Neki projekti su realizovani iako nijesu planirani. To se dešavalo kada su se ukazivale mogućnosti korišćenja za to raspoloživih izvora na koje se za te namjene prilikom usvajanja plana nije računalo.

Ukupno je realizovano 75 i započeto je 23 projekta za koje je u prethodnom periodu uloženo 118.878.244 €. Vrijednost realizovanih projekata je 67.967,114 € ili 57 % a projekata čija je realizacija u toku 50.911,130 € ili 43 %. U privredi je relaizovano ili se realizuje 14 projekata sa ulaganjima do kraja prethodnog perioda od 52.469.862 € ili 44,0 % ukupnih investicija. U Javni sektor uloženo je 66,4 mil ili 56,0 % ukupnih investicija.

Struktura ulaganja po sektorima prikazuje se tabelom:

Tabela br.35 Iznos ulaganja po oblastima u €

Sektor	Iznos ulaganja	Učešće %
Obrazovanje	4.317.491	3,6
Zdravstvo i socijalna zaštita	3.315.000	2,8
Kultura i sport	407.198	0,3
Stambeno komunalna djelatnost	14.996.260	12,6
Putna infrastruktura	36.755.004	30,9
Elektroenergetska infrastruktura	4.609.510	3,9
Hidrološka infrastruktura	940.852	0,8
Institucije i prekogranična saradnja	1.066.986	0,9
Hidroenergetika	11.475.000	9,7
Drvoprerada	4.500.000	3,8
Prehrambena industrija	27.733.000	23,3
Turizam	2.789,000	2,3
Industrija obuće	650.000	0,6
Trgovina	5.322.862	4,5
Svega	118.878.244	100,0

Izvor: Izvještaji o uređenju prostora Opštine Bijelo Polje za 2012-2016 godinu

Plan investicija je izvršen 55,3 %.

U oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja realizovana su oba veoma značajna projekta: izgradnja 2 zgrade dječijeg vrtića „Dušo Basekić“ čime je obuhvatnost predškolskim obrazovanjem i vaspitanjem porasla za 500 djece uzrasta do 5 godina uz ulaganje 3,3 mil € od čega je donacija 2 mil €.

Rekonstrukcije zgrada osnovnih škola i izgradnja zgrade osnovne škole „Dušan Korać“ je izostala usled nedostatka sredstava. Bila su potrebna sredstva u iznosu 8 mil € od čega iz Budžeta Crne Gore 80 % i Budžeta Opštine 20 % a uloženo je 337.000 €.

Rekonstrukcija zgrada srednjih škola gdje su planirana sredstva od 427.000 € a uloženo je 1 mil €. Poboļjšani su uslovi rada a i objekti zaštićeni od propadanja. Efekte koristi 1200 đaka i 300 zaposlenih

U zdravstvenoj i socijalnoj zaštiti izvršeni su planovi: završetak zgrade Doma Zdravlja čime su znatno poboļjšani uslovi rada povećanjem poslovnog prostora sa ulaganjima od 2,1 mil €u prethodnom i 1,2 mil € na početku perioda 2012-2016 godine. Investicijom se značajno dobilo na proširivanju broja potrebnih službi tako da je postignuto očekivano. Efekte koristi 156 zaposlenih + pacijenti.

U Opštoj bolnici izvršena je adaptacija zgrade internog odjeljenja i dijela prostora nove zgrade za psihijatrsko odjeljenje, izgrađena nova kotlarnica, rekonstruisan operativni blok, renoviran prostor ginekološko-akušerskog odjeljenja i izvršena nabavka potrebne opreme ulaganjima od preko 2 mil € čime su znatno poboļjšani uslovi rada. Efekte koristi 274 zaposlenih + pacijenti. Nije izgrađena ambulanta u Koritima jer nije odobreno proširivanje mreže terenskih ambulanti usled racionalizacije i neodrživosti određenih objekata.

U oblasti socijalne zaštite nakon izgradnje Doma starih i osnivanja Dnevnog centra „Tisa“ u okviru Doma starih izgrađena je zgrada za višednevni smještaj djece sa smetnjama u razvoju za 325.000 € gdje boravi 8 djece sa 6 zaposlenih. Otvorene su i 2 radionice za profesionalnu rehabilitaciju oko 300 invalida čime je pružena podrška otvaranju socijalnih servisa. Izgrađena je i zgrada Crvenog krsta većeg kapaciteta magacinskog i kancelarijskog prostora sredstvima preko 200.000 €.

Djelatnost kulture i sporta odvijala se bez poboļjšanja uslova investicionim ulaganjima. Otvorena je čitaonica u centru grada u zgradi stare Prve srpske škole za 20 čitalaca a na stadionu izgrađene tribine sa rasvjetom za male sportove i započeta izgradnja sportskog terena u Kukuljama. Objekti okupljaju 200 sportista i 1000 gledalaca. Planirana sredstva od 5,8 mil € lokalna uprava u čijoj su nadležnosti ove djelatnosti nije mogla obezbijediti jer su nedostajala i za redovnu djelatnost.

U komunalnoj djelatnosti plan je djelimično ostvaren. Izgrađen je Parking servis sa garažom od 185 parking mjesta za 1,1 mil € koji se koristi djelimično usled navika da se ovakve usluge ne plaćaju. Stoga je uklanjanje vozila sa nedozvoljenih prostora za parkiranje često pa se može očekivati promjena navika i sređivanje stanja u ovoj djelatnosti. Izvršena je rekonstrukcija gradske tržnice za 2,2 mil € čime je obezbijeden veći pijačni prostor ali je za njegovo adekvatno korišćenje potrebno uložiti još oko 600.000 € radi fasadnog zaziđivanja. Izvršena je rekonstrukcija gradske kapele za 255.000 €. Za rekonstrukciju gradskog trga, izgradnju tržnica i mjesnim centrima zašta je bilo planirano 1,7 mil € nije bilo sredstava koja je trebalo obezbijediti iz lokalnih izvora.

U stambenoj oblasti učinjen je značajan iskorak. Izgrađeno je 140 stanova u režiji fonda Solidarnosti uz učešće Opštine, MuP-a i Sindikata u ukupnom iznosu 7,3 mil € a izgrađena i stambena zgrada za penzionere na Ribarevinama od 8 stanova ulaganjem 400.000 €. Na području grada u režiji privatnih investitora izgrađeno je 6 stambenih zgrada sa stanovima za tržište.

Planom asvaltiranja putne mreže na selu postavljen je zadatak za 147,5 km. Od toga je završeno 6 km. Izvori sredstava za realizaciju ovog dijela plana bili su planirani Budžet Crne Gore i Budžet Opštine 50:50. Potrebna sredstva za realizaciju ovog dijela plana iznosila su 11,5 mil €. Umjesto asvaltiranja, u nasipanje tamponskim slojem šljunkovitog materijala uloženo je 1,1 mil € što je imalo karakter održavanja. Plan asvaltiranja putne mreže bio je iznad finansijskih mogućnosti, mada ga je, sa stanovišta preduzimanja mjera za zadržavanje seoskog stanovništva na selu, bilo značajno realizovati.

Plan rekonstrukcije regionalnog puta Sl.Most-Pavino Polje (7 km) je realizovan čime je uspostavljena kvalitetna veza za 3100 stanovnika najudaljenijeg područja Opštine sa gradom. Asvaltiran je dio puta Ravna Rijeka – Bjelasica do Jasikovca (5,5 km) što čini 1/3 puta do budućeg turističkog naselja ski centra Bjelasica.

Rekonstruisan je oštećeni glavni gradski most na Limu sa 1,2 mil €. Od planirane rekonstrukcije ulica 9,5 km, rekonstruisano je 3,5 km u užem gradskom području gdje ih koristi najveći dio stanovništva Opštine. Izgrađen je prolaz ispod željezničke pruge u Sutivanu koji koristi svakodnevno 1000 stanovnika Sutivana i Orahovice za 210.000 € i pješački prelaz preko zaobilaznice koji koristi 4700 stanovnika Obrova, Loznica i Resnika za 110.000 €.

Ulaganje u rekonstrukciju dalekovodne i niskonaponske mreže i izgradnju trafostanica čije finansiranje (izuzev javne rasvjete) vrši CEDES planirana su ulaganja od 5,2 mil €. Planirana je izgradnja 28 stubnih trafostanica 10/04 KV u vrijednosti 10 mil €, dalekovodne mreže 1,5 mil € od čega je neposredan interes imalo 36.000 stanovnika. Iznosom od 871.000 € planirano je da se izgradi javna rasvjeta za 17 mjesta na području Opštine. Ulaganja su izvršena u iznosu od 3 mil € ili 57,7 %. Izgrađeno je 11 trafostanica u vrijednosti 848.000 €,rekonstruisano dalekovoda i NN mreže u vrijednosti 2 mil € što zadovoljava 11.700 stanovnika. U javnu rasvjetu uloženo je 90.000 €. Obzirom da je finansiranje vršeno od strane investitora CEDES Opština nije mogla u punoj mjeri uticati na izvršenje plana.

U oblasti vodosnadbijevanja bila je planirana realizacija 31 projekta, vrijednosti 6,7 mil €. Realizovano je 12 projekata od kojih su 4 u toku realizacije. Uloženo je 941.000 € ili 14 % planiranih ulaganja. Izgradnjom ovih objekata biće obezbijedeno vodosnadbijevanje 13800 stanovnika. Razlozi za ulaganja ispod planiranih su ograničene mogućnosti opštinskog budžeta.

U oblasti Zaštite životne sredine bilo je planirano za realizaciju 17 projekata ukupne vrijednosti 39,8 mil €. Međutim, u ovoj oblasti je najmanje urađeno. U oblasti upravljanja otpadom bila je predviđena izgradnja regionalne sanitarne deponije, kolektora, regulacija Lima, izgradnja azila za napuštenje životinje i drugi manji projekti.

Izgradnja objekata upravljanja otpadom izostala je iz razloga donošenja novog Zakona o upravljanju otpadom, zatim novog Nacionalnog plana upravljanja otpadom kojima je trebalo bliže regulisati upravljanje u ovoj oblasti. Na izgradnji kolektora duže su vršene pripreme investiciono tehničke dokumentacije a za regulaciju Lima su bila neophodna sredstva od 5 mil € koje je iz predviđenih izvora (Budžet Crne Gore, krediti banaka) bilo problematično obezbijediti.

Pri ograničenim budžetskim mogućnostima izostala je i realizacija rekonstrukcije i izgradnje objekata potrebnih za odvijanje društvenog života na selu i u gradu izuzev što je u režiji Doo „Mesopromet“ izgrađena kongresna sala a završen je i projekat rekonstrukcije sale SO-e. Izvori sredstava po godinama za realizaciju projekata prikazani su sledećom tabelom:

Tabela br 36 Izvori sredstava za investicije 2012-2016 godine u €

Izvori sredstava za investicije	2012-2016	%	2012	2013	2014	2015	2016
1. Budžet Crne Gore	47.018,487	40,0	28.579.026	4.730.237	4.124.561	9.826.243	3.240.156
-Direkcija javnih radova	8.457,902		1.360.000	1.210.237	1.835,000	2.285.243	1.767.422
-Direkcija za saobraćaj	29.858,024		21.774,143	2.550.000	1.440.000	3.850.000	1.472..734
-Ministarstvo prosvjete i sporta	2.016,561		377.000		939.561	700.000	
-Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja							
-Minsitarstvo rada i sociojalnog staranja	495.000		120.000	375.000			
-Ministarstvo turizma i održivog razvoja	3.371.000			500.000		2.870.000	
-Minisatrstvo zdravlja	2.820.000		2.605.000	95.000		120.000	
-Zavod za zapošljavanje	7.282.68						728.268
2. Budžet Opštine	7.680.872	6,5	2.960.138	2.171.146	551.824	1.269.496	500.000
3. Stambeni fond „Solidarnost“	7.055.000	5,9	1.450.000	2.800,000	1.575.000	730.000	
4. Fond PiO	25.000	0,3	25.000				600.000
5. Fondovi EU	625.000	0,5	100.000	525.000			
6. Donacije	2.519.560	2,1	819.560			1.700.000	
7. EPCG	5.467.278	4,6	858.000	1.286.771	629.654	1.464.000	1.228.853
8. Ž.I	2.645.185	2,2		1.425.185	1.220.000		
9. Privatni investitori	45.191,862	38,0			1.220.000	13.799.000	30.172.862
Svega:	118.878.244	100,0	32.099.580	12.938.339	9.411.039	28.788.739	36.470.139

Izvor:-Sekreatriajt za finansije Opštine Bijelo Polje 2012-2016 godine;
 -Direkcija za izgradnju i investicije opštine Bijelo Polje 2012-2016 godine

Finansiranje razvoja u prethodnom periodu bilo je karakteristično po relativno većem učešću Državnog budžeta u odnosu na druge izvore finansiranja. Računajući ulaganja koja su vršena preko određenih ministarstava (prosvjete, zdravstva, rada i socijalnog staranja, održivog razvoja i turizma) kao i direkcija (za saobraćaj i za javne radove) učešće državnog budžeta iznosilo je 47 mil € ili 40 % ukupnih investicionih ulaganja. Drugi značajan izvor finansiranja razvoja bili su privatni investitori sa 45,2 mil € ili 38 %.

U ulaganja privatnih investitora računaju se i ona ulaganja koja su vršena iz kredita jer u krajnjem ti investitori i vraćaju te kredite pa se to mogu smatrati kao njihova ulaganja. Zato se u datom pregledu i ne komentarišu krediti kao poseban izvor finansiranja.

Kapitalni budžet Opštine učestvovao je sa 7,7 mil € ili 6,5 %. To čini 94,8 % kapitalnog Budžeta.

Ostatak kapitalnog budžeta uložen je u održavanje putne i komunalne infrastrukture, podsticaje razvoja i dr.

Iako Strateški plan razvoja u finansijskom smislu i po broju projekata nije izvršen ipak se može reći da je kvalitetom tih ulaganja povećan stepen razvijenosti Opštine sa 38 % na 53 % razvijenosti u odnosu na razvoj Crne Gore u cjelini.

1.13 Usaglašenost sa Nacionalnom strategijom regionalnog razvoja

Strategija Regionalnog razvoja Crne Gore usvojena je 2014 godine, tj 2 godine nakon usvajanja Strateškog plana razvoja Opštine Bijelo Polje 2012-2016 godine. Međutim, bez obzira na to Plan je u mnogome Strategijom bio zatečen kao usaglašen jer je strategijom za Sjeverni region kao ključni strateški cilj razvoja Sjevernog regiona Crne Gore u periodu do kraja 2020 godine ustanovljeno: povećanje konkurentnosti i ubrzani održiv razvoj sjevernog regiona a kao prioritetne oblasti za dostizanje ovog cilja određene su:

- unapređenje saobraćajne infrastrukture,
- razvoj šumarstva i drvoprerade;
- razvoj energetike;
- zaštita životne sredine;
- razvoj turizma i kulture;
- razvoj ljudskih resursa, zapošljavanje, unapređenje obrazovanja, zdravstvene i socijalne zaštite;
- konkurentnost i inovacije.

Analiza izvršenja Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje koja je predmet prvog dijela Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje 2017-2021 godine potvrđuje da je Strateški cilj Plana 2012-2016 godine bio definisan na fonu Strateškog cilja razvoja Sjevernog regiona u periodu do kraja 2020 godine. Kao prioritetne oblasti za dostizanje definisanog cilja upravo su izabrane sve pomenute iz Strategije za Sjeverni region a to su:

1. Obezbeđenje uslova za kvalitetniji život lokalnog stanovništva a u tome :

- unapređenje obrazovnog sistema;
- unapređenje zdravstvene i socijalne zaštite;
- poboljšanje uslova za razvoj kulturne i sportske djelatnosti;

- izgradnja i rekonstrukcija putne mreže;
- izgradnja i rekonstrukcija električne mreže i rasvjete;
- izgradnja i rekonstrukcija vodovodne mreže;
- unapređenje stambeno-komunalne djelatnosti;

2. Razvoj prioritetnih privrednih djelatnosti:

- razvoj poljoprivrede i ruralnog razvoja;
- razvoj manjih i srednjih preduzeća;
- razvoj turizma,
- razvoj i bolje korišćenje raspoloživog hidroenergetskog potencijala;
- razvoj poljoprivrede;
- razvoj vodoprivrede (flaširanje vode);

3. Zaštita životne sredine:

- pošumljavanje;
- zaštita biodiverziteta, zemljišta, vazduha, vode, šume i prostora;
- izgradnja objekata zaštite (kolektor; deponija; regulacija rijeke);

4. Jačanje institucija i međuopštinska saradnja

Analizom izvođenja Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje za period 2012-2016 godine istaknuti su upravo rezultati postignuti u oblastima koje tretira Strategija razvoja sjevernog regiona.

2.SWOT ANALIZA

2.1.SWOT ANALIZA RADNE SNAGE

	Prednosti	Slabosti
	- Broj nezaposlenih (4507) obezbeđuje potrebe za radnom snagom u narednom petogodišnjem periodu; - Broj nezaposlenih može podmiriti nove potrebe za radnom snagom i obezbijediti zamjenu radne snage kojoj će prestati radni odnos; - Struktura nezaposlenih po profilima stručnosti pogoduje razvoju prioriternih privrednih djelatnosti (poljoprivreda, turizam, metaloprerada); - Struktura po stepenima stručnosti stanovništva je povoljna jer ima dovoljno radne snage svih stepena stručnosti počev od 6,6 % do 47,3 % stanovništva od 15-65 godina.	- Nedovoljna usklađenost ponude radne snage određenih profila sa potrebama usled čega je povećana nezaposlenost (drvoprerađivači, građevinski radnici) . Suficit se javlja kod zanimanja Javnog sektora i zanimanja Realnog sektora koja nijesu na strateškim pravcima (elektrotehničari, mašinski tehničari, prelci, kofekcionari, obučari); - Obrazovni nivo nezaposlenih ne odgovara savremenim naučnim dostignućima jer među nezaposlenim ima 820 nezaposlenih sa čekanjem na posao preko 5 godina; - Sklonost radne snage za traženje lakših zanimanja ili za ostvarivanje socijalnih prava umjesto radnog odnosa; - Odsustvo saradnje u otkrivanju „rada na crno“; - Brži rast nezaposlenih (13 %) od rasta zaposlenih (9,8 %);
	Mogućnosti	Prijetnje
	- Prekvalifikacija u slučajevima nedostataka nezaposlenih određenih	- Odseljavanje usled dužeg čekanja na posao; - Duža nezaposlenost može

	profila stručnosti; - Obrazovanje odraslih;- Obrazovanje uz rad;- Cjeloživotno učenje.	demotivisati školovanje kadrova; - Nezaposlenost u privredi i van privrednim djelatnostima usmjerava nezaposlene na ostvarivanje prihoda zbrinjavanjem nelegalnim putevima;- Poslodavci koriste nezaposlenost za angažovanje radne snage u "radu na crno".

2.2 SWOT ANALIZA EKONOMSKOG RAZVOJA OPŠTINE

	Prednosti	Slabosti
	- Stabilan rast ukupnog prihoda (8,7 % prosječno godišnje); - Rast neto rezultata-dobitka 5,4 puta u posljednje 4 godine; - Rast turističkog prometa: - Posjetilaca 12 %; - Noćenja 1,4 %; prosječno godišnje; - Rast broja privrednih subjekata 6 % prosječno godišnje; - Više 89 prijavljenih nego odjavljenih privrednih subjekata za poslovanje u posljednje 3 godine;	- Nedovoljno korišćenje prirodnih resursa ("Bjelasica, Đalovića pećina, poljoprivredno zemljište i dr); - Usitnjenost posjeda - Neaktivirani kapaciteti koji su ranije prestali sa radom; - Nizak stepen finalizacije proizvodnje; - Neorganizovanje klastera; - Nerazvijena svijest o prednostima zelene ekonomije; - Nedovoljno korišćenje povoljnih kredita; - Mala pokrivenost uvoza izvozom (8,2 %); - Deficit dobrih razvojnih programa; - Sporo otvaranje a dugo trajanje stečajnih postupaka;
	Mogućnosti	Prijetnje
	Valorizacija prirodnih resursa za : -razvoj poljoprivrede; -razvoj turizma; -razvoj drvoprerade.	-Nedostatak sertifikata za izvoz proizvedene robe; -Proizvodnja nezavisno od potreba tržišta;

	Korišćenje u privredne svrhe: -vodnih tokova; -mineralne sirovine (mineralne vode šljunak i pijesak); -Korišćenje benefita za investiranje u biznis zonama; -Poslovno povezivanje putem organizovanja klastera.	-Komplikovane administrativne procedure za dobijanje kredita; -Slaba konkurentnost proizvodnje i usluga; -Nedovoljno praćenje naučno-tehnoloških dostignuća radi njihove primjene u radnim procesima; -Nelojalna konkurencija uz korišćenje radne snage u "radu na crno".

2.3.SWOT ANALIZA SOCIJALNIH PITANJA

	Prednosti	Slabosti
	- Zadovoljavajući broj socijalnih ustanova (4); - Poboljšana obuhvatnost socijalnim staranjem (14,8 %) a obuhvatnost iznosi 13.633 ili 30,9 % ukupnog stanovništva; - Razvijena struktura socijalnih mjera (19) - Socijalna davanja po stanovniku 286 € godišnje; - Socijalna davanja po korisniku godišnje 926 €; - Urađen Akcioni plan za osobe sa invaliditetom; - Razvijena akcija dobrovoljnog davalatva krvi (320 davalaca); - Otvorena kancelarija za ostvarivanje prava osoba sa invaliditetom i kancelarija za Rome;	- Socijalna davanja za određene vidove socijalne zaštite nedovoljna u odnosu na MOP; -Nedovoljan broj uključenih ranjivih grupa u proces rada; - Neefikasno korišćenje izdvojenih sredstava za prilagođavanje građevinskih objekata korišćenju od strane invalida; - Vezivanje socijalnih mjera za radnu nesposobnost nije dosledno ispoštovano u svakom slučaju; Visina socijalnih davanja u određenim slučajevima destimuliše moguće radno angažovanje;
	Mogućnosti	Prijetnje
	-Preispitivanje socijalne politike u pravcu njenog usmjeravanja prema stvarnim problemima i potrebama; -Korišćenje preostale radne	-Izdašnija socijalna davanja demotivišu angažovanje u radnom procesu; -Neadekvatna evidencija lica koja "traže zaposlenje ali samo radi ostvarivanja

	sposobnosti kvalitetnih iskusnih starih kadrova; -Zapošljavanje pripadnika ranjivih grupa gdje god se za njih ukažu radna mjesta na kojima mogu davati iste efekte kao radno potpuno sposobni; -Uvođenje stimulacije nataliteta putem adekvatne politike dječijih dodataka; -Uvođenje kvalitetnog socijalnog kartona u sadejstvu svih nadležnih socijalnih ustanova;	socijalnih benefita; -zloupotreba kriterijuma za određivanje socijalnih davanja; -Neadekvatno tumačenje pojedinih odredaba Zakona I podzakonskih akata koje pružaju mogućnost za slobodu tumačenja.

2.4.SWOT ANALIZA ŽIVOTNE SREDINE

	Prednosti	Slabosti
	- Razvijen biodiverzitet (biljni i životinjski svijet); - Mnoštvo vodnih tokova koji veoma rijetko i neznatno ugrožavaju životnu sredinu; - Obezbeđeni uslovi za građenje donošenjem regulacionih planova; - Donesen Lokalni plan upravljanja otpadom; - Otpočeli radovi na izradi kanalizacionih vodova do uređaja za prečišćavanje otpadnih voda; - Značajan broj institucija bavi se zaštitom životne sredine (Komunalno „Lim“, Vodovod „Bistrica“, Vatrogasna jedinica, NVO (7);	- Neplanska eksploatacija šuma, šljunka i pijeska; - Neselektivno sakupljanje otpada; - Značajan broj objekata (3500) predstavlja „divlju“ gradnju); - Regulacija vodotoka nije dovedena do nivoa potpune sigurnosti; - Veliki broj „divljih“ deponija (105); - Nedovoljno zastupljene zelene površine; - Nedovoljno razvijena svijest o zaštiti životne sredine; - Neefikasnost u primjeni propisa o zaštiti životne sredine;
	Mogućnost	Prijetnje
	-Primjena Lokalnog plana upravljanja otpadom; -Korišćenje otpada za dalju preradu povratom u proizvodnju sirovine ili energije; -Pošumljavanje goleti brže	-Spora promjena svijesti o potrebi očuvanja i zaštite životne sredine; -Nesigurnost obezbeđenja potrebnih sredstava za investicije u ovoj oblasti i stalno odlaganje izvršenja Zakona i planova koji

	rastućim sadnim materijalom; -Povećanje zelenih površina u urbanom području; -Zabrana deponovanja otpada na neregularnim odlagalištima; -Donošenje propisa kojima će se olakšati primjena sankcija za prekršaje u oblasti zaštite životne sredine .	regulišu ovu oblast; -Opasnost od shvatanja da će se posao u zaštiti životne sredine završiti sa investicijama koje su u ovoj oblasti veoma velike a ko se ne posveti odgovarajuća pažnja funkcionisanju izgrađenih objekata i nabavljene opreme za ove namjene; -Eventualna neracionalnost u investicijama I organizaciji poslova zaštite može se odraziti na cijenu koštanja usluga u ovoj sferi koja bi bila neprihvatljiva za potrošače ovih usluga što bi se odrazilo na rezultate komunalnog preduzeća u smislu ostvarivanja gubitaka.

IV POGLVLJE

CILJEVI RAZVOJA U PERIODU 2017-2021 GODINE

OPŠTI CILJ

Obezbeđenje uslova za kvalitetniji život lokalnog stanovništva.

Specifični ciljevi:

1. Povećanje stope zaposlenosti nezaposlenog radno aktivnog stanovništva i lica sa invaliditetom preko 15 %;
2. Razvoj prioriternih privrednih djelatnosti;
3. Unapređenje društvenih djelatnosti;
4. Unapređenje tehničke infrastrukture;
5. Razvoj demokratskih odnosa, dijaloga, tolerancije, multikulturalnih i međuljudskih komšijskih odnosa.

SPECIFIČAN CILJ 1

Povećanje stope zaposlenosti nezaposlenog radno aktivnog stanovništva i lica sa invaliditetom preko 15 %

Utvrđivanje ovog specifičnog cilja i njegovo ostvarivanje potrebno je više od svih drugih specifičnih ciljeva. Radi toga u narednom periodu treba da stopa rasta zaposlenosti bude veća od stope nezaposlenosti i da se njome dostigne zaposlenje preko 1200 nezaposlenih i lica sa invaliditetom.

Prioriteti specifičnog cilja 1 „Povećanje stope zaposlenosti, nezaposlenog radno aktivnog stanovništva i lica sa invaliditetom preko 15% su:

- 1.1 Utvrđivanje broja stvarno nezaposlenih po profilima i stepenima stručnosti;
U evidenciji nezaposlenih koju vodi Zavod za zapošljavanje Crne Gore Biro rada Bijelo Polje ima jedan broj navodno nezaposlenih ali samo radi ostvarivanja zdravstvenog osiguranja i naknade za nezaposlenost i drugih benefita. Kada im se ponudi određeni posao pronalaze razloge da ga ne prihvate a da se pri tome od strane službi ne sprovede postupak skidanja sa evidencije takvih lica kao nezaposlenih. Radi utvrđivanja stvarne stope nezaposlenosti potrebno je da službe Zavoda za zapošljavanje pokažu efikasnost u sređivanju evidencije lica koja će prihvatiti pronađena zaposlenja.
Indikator uspješnosti rada na ovom prioritetu je broj nezaposlenih koji su brisani-skinuti sa evidencije nezaposlenih odnosno smanjenje nezaposlenosti po tom osnovu.
- 1.2 Unapredjenje zaposlivosti nezaposlenih lica;
Ovaj prioritet ostvaruje se realizacijom programa sledećih aktivnosti :
 - Obrazovanje i osposobljavanje nezaposljivih lica za samostalan rad i za rad kod poslodavca,
 - Unapredjenje kvaliteta stručnog obrazovanja kroz poboljšanje uslova za praktičnu nastavu,
 - Pružanje pomoći mladima da steknu prvo praktično iskustvo,
 - Stimulisanje prvog zapošljavanja i finansiranje zarada pripravnika,
 - Stimulisanje zapošljavanja mladih na sezonskim poslovima,

- Stimulisanje preduzetništva kroz dodjelu kredita za samozapošljavanje nezaposlivih lica i obuku za preduzetnike i lica koja započinju biznis,
- Uključivanje nezaposlenih u javne radove,
- Predselekcija, selekcija i intervjui kojima se dolazi do izbora kandidata koji mogu zadovoljiti iskazane potrebe poslodavca,
- Profesionalna rehabilitacija lica sa invaliditetom, zdravstveno ugroženih, pripadnika RAE populacije i izrada programa aktivne politike zapošljavanja za ova lica,
- Povećanje interesa za deficitarna (uskldjivanje upisne politike sa potrebama rada),
- Podizanje svijesti o cjeloživotnom učenju.

1.3 Smanjenje rada na crno u korist regularnog zapošljavanja;

Radom inspeksijskih organa moguće je po tom osnovu povećati broj zaposlenih i smanjiti broj nezaposlenih, odnosno povećati stopu zaposlenosti a smanjiti stopu nezaposlenosti.

Indikator uspješnosti rada na ovom prioritetu je broj zapisnika i predatih prijava sudu za prekršaje o "radu na crno" kod odredjenih poslodavaca.

SPECIFIČAN CILJ 2

RAZVOJ PRIORITETNIH PRIVREDNIH DJELATNOSTI

Razvoj prioritetnih privrednih djelatnosti kao specifičan razvojni cilj podrazumijeva valorizaciju i korišćenje privrednih potencijala kojim Opština raspolaže kao značajnim komponentama ukupnog razvoja. To su prije svega povoljan geografski položaj, značajne poljoprivredne površine, potencijalne turističke destinacije, bogastvo šumama i vodama kao i naslijeđen značajan broj privrednih subjekata iz prethodnih srednjoročnih perioda koji su opstali i do danas. U procesu izrade ovog planskog dokumenta nije definisan potpun broj konkretnih projekata obzirom da će njihovi nosioci biti privatni investitori koji će se pojavljivati tokom planskog perioda u susret povoljnostima koje budu omogućavale proglašene biznis zone.

U planskom periodu 2017- 2021 ukupan prihod cjelokupne privrede će da raste najmanje 3 % prosječno godišnje kako bi dostigao iznos od 300 mil € u 2021-oj godini. Neto rezultat će rasti 9,6 % godišnje i dostići iznos od 8,9 mil € u 2021-oj godini. Ovaj plan rasta zasniva se na rastu u prethodnoj 2016-oj godini i stabilnom privređivanju u narednih 5 godina. Učešće u ostvarivanju ovog rezultata Sektor poljoprivrede, šumarsstva i ribarstva treba da ostvari 22,7 %, prerađivačka industrija 18,4 %, trgovina 47 % dok će učešće ugostiteljsko turističke djelatnosti, obzirom da se radi o veoma zanimljivim projektima u 2 turističke destinacije, pokazati značajniji pomak tek krajem perioda.

Indikatori uspješnosti razvoja prioritetnih privrednih djelatnosti su:

- rast ukupnog prihoda u odnosu na period 2012-2016 godina sa 1.112,6 mil € na 1.405,8 mil €;
- rast neto rezultata u odnosu na rast u periodu 2012-2016 godine sa 13,2 na 37,4 mil €;

2.1. Razvoj poljoprivrede i ruralni razvoj

- Na osnovu izvršene analize dostignutog stepena razvoja poljoprivrede i svot analize, proizvodna orijentacija poljoprivrede Bijelog Polja treba da bude proizvodnja mesa, mlijeka, jagodičastog voća, povrća a ratarska proizvodnja da bude podređena poštovanju plodoreda kao naučnog kodeksa čijim se pridržavanjem obezbeđuju veći prinosi po jedinici poljoprivredne površine;
- Povećanje organske proizvodnje (zdrave hrane) treba da bude supstitut ostale proizvodnje gdje god je to moguće jer se to pozitivno reflektuje i na razvoj turizma a time i na stvaranje veće vrijednosti poljoprivredne proizvodnje;
- Korišćenje zapuštenih poljoprivrednih površina povoljnim zakupom kod vlasnika koji iz određenih razloga ne koriste svoje posjede ni za kakvu proizvodnju je jedna od mogućnosti za aktiviranje bezemljaša;
- Povećanje korišćenja poljoprivrednih površina po zatečenoj strukturi za 25 ha;

- Povećanje stočnog fonda (goveda i ovaca) za 10 %;
- Otkup tržišnih viškova iz ratarstva i voćarstva regulisaće se bolje izgradnjom sabirnog otkupnog centra. Otkup tržišnih viškova iz stočarstva nastaviće se u režiji Doo „Mesopromet“ a otkup mlijeka preko dosadašnjih otkupljivača dok sa otkupom ne počne i „Milk kraft“ u Vraneškoj dolini;
- Izlaz za povoljniji plasman poljoprivrednih proizvoda tražiće se u povezivanju u klastere poljoprivredni proizvođač-otkupljivač-kupac;
- Mogućnost za bolje korišćenje poljoprivrednih potencijala treba očekivati sa podizanjem manjih prerađivačkih pogona i hladnjača za lagerovanje proizvoda;
- Sredstva koja se mogu koristiti pored Agro budžeta Crne Gore i Budžeta opštine Bijelo Polje za podsticaj razvoja poljoprivrede su: Sredstva Fondova: IFAD, IPARD LIKE, MIDAS-NOVI i ABU-DABI.
- Pored podsticaja koje su poljoprivredni proizvođači dosada koristili, za proizvođače koji imaju sve druge uslove, treba omogućiti korišćenje kredita bez sopstvenog finansijskog učešća, a kao sredstvo obezbeđenja kredita treba omogućiti hipoteku na imovinu koju proizvođač ima na ruralnom području.
- Radi veće sigurnosti da će se ulaganja isplatiti treba pristupiti osiguranju usjeva od mraza, suše, grada a u državnom Agrobudžetu predvidjeti potrebna sredstva i za učešće u finansiranju osiguranja.
- Na kraju, proizvođač predajom proizvoda otkupljivaču treba da bude isplaćen u trenutku predaje. To je poseban, veoma značajan stimulans za Odluku proizvođača da se organizovanije bavi poljoprivrednom proizvodnjom;
- Opština će preko svoje poljoprivredne službe pružiti tehničku pomoć za apliciranje na pozive za korišćenje sredstava koja se nude za razvoj poljoprivrede;
Indikatori razvoja poljoprivrede su:
-Povećanje korišćenja poljoprivrednih površina za biljnu proizvodnju;
-Povećanje stočnog fonda.
- Osnovna pretpostavka ruralnog razvoja je demografsko oživljavanje sela a, oživljavanje demografskih depresivnih naselja u brdsko planinskim predjelima neće biti moguće naprečac i odmah. Već početkom ovog perioda rezultati demografskih kretanja nijesu ohrabrujući. Za 5 mjeseci 2017 godine broj rođenih je za 102 stanovnika veći od broja umrlih ali je za 6 mjeseci 2017 godine broj odseljenih za 194 veći od broja doseljenih. Ovo je složen demografski proces koji zahtijeva vrijeme, znanje i upornost. Treba koristiti to što grad pokazuje sve manje atraktivnosti a sve više negativnog. Na drugoj strani postoje sve značajniji neki elementi života na selu: mir, okruženje prirodom, fizičke aktivnosti, neposrednost u kontaktima ljudi, pa će posao na vlastitom gazdinstvu postati nešto što donosi ne samo materijalne koristi već i neka druga zadovoljstva u vremenu globalizacije i urbanizacije društva;

- Ruralna sredina se danas može veoma lako izjednačiti sa urbanom sredinom. Savremena saobraćajna sredstva omogućavaju laku komunikaciju sa gradskom sredinom a sredstva za informisanje veoma lako povezuju čovjeka sa svim informacijama i dostignućima savremenog društva. To olakšava da se čovjek vrati u prirodu koja štiti zdravlje a omogućava nesmetan razvoj. Zato je u ovom planskom periodu potrebno raditi na organizovanju pružanja zdravstvenih usluga na selu, internet povezivanju sa svijetom, kvalitetnom obezbeđenju osnovne infrastrukture (putne, elektro i vodovodne mreže);
- Istina, život i rad u ruralnoj sredini zahtijeva određeno-stručno obrazovanje. Rad u poljoprivredi zahtijeva poznavanje mehanizacije, tehnologije, zaštite. Umjesto seljaka polupismenog , umornog fizičkog radnika, starog konzervativnog, zatvorenog, potreban će biti seljak stručnjak, bogat i odmoran čovjek koji prati rezultate naučnog i tehnološkog razvoja u poljoprivredi da bi ih primjenjivao na sopstvenom gazdinstvu. Radi toga biće mu potreban određen nivo ne samo uskostručnog nego i opšteg obrazovanja. To će biti ubuduće factor uspješnog i profitabilnog nastupa na robnom tržištu;
- Ključnu ulogu u procesu revitalizacije ruralnih naselja, pored seoskog domaćinstva, treba da imaju nauka i društvo. Treba dovoljno društvene snage koja bi bila pokretač proizvodnje i društvenog života na selu i protagonizma smisla življenja u ruralnim područjima, ne samo poljoprivrednika nego i pripadnika širih struktura stanovništva. Samo ravnomjernom distribucijom društveno ekonomskih resursa moguć je istinski i dugoročan razvitak sela.
Indikatori ruralnog razvoja, pored indikatora razvoja poljoprivrede su:
 - Broj seoskih vodovoda,
 - Broj naselja sa rasvetom,
 - Broj seoskih (zelenih i stočnih) pijaca,
 - Broj ambulanti na selu,
 - Broj prodavnica na selu,
 - Broj domova za društveni život na selu,
 - Broj sportskih terena.

2.2 Razvoj turizma

O uslovima za razvoj turizma u opštini Bijelo Polje bilo je dosta riječi u svim dosadašnjim srednjoročnim i akcionim godišnjim planovima. Međutim, nije se odmicalo dalje od ideje o korišćenju određenih veoma atraktivnih prirodnih resursa za razvoj Opštine.

Redovno je, pored poljoprivrede, turizam tretiran kao prioritetna privredna djelatnost. Na osnovu aktivnosti koje su vođene u zadnje vrijeme, realno se može očekivati a uz to i planirati konkretizacija aktivnosti na planu realizacije tih strateških opredeljenja u ovoj oblasti.

- Bjelasica je državni integralni projekat. Strateškim planom Opštine 2012-2016 označena kao prioritetni. Za naredni planski period 2017-2021 godine redosled aktivnosti je sledeći:
 - Izrada studije o vodosnadbijevanju i elektrosnadbijevanju u režiji Ministarstva održivog razvoja i turizma;
 - Izgradnja 6 skijaških staza s tim što će prva ići do 1800 m visine a dužine 1600 m;
 - Izgradnja drugog dijela puta (od Jasikovca do Smiljače) dužine 10 km, uključujući i izgradnju mosta na Ljubovići u Ravnoj Rijeci.
- Izgradnja hotela i bungalova na planinskom centru Smiljača sa 1800 ležajeva;
- Razvojni projekti Đalovića Pećine, (od državnog značaja) realizovaće se u 3 faze:
 - Izgradnja pristupnog puta dužine 6 km a širine 6 m od Bistrice do manastira Podvrh;
 - Unutrašnje uređenje pećine nakon projektovanja enterijera koje se već obavlja.
 - Arhitektonsko rješenje kompleksa pretpostavlja raznovrstan sadržaj od muzeja preko zološkog vrta do hotela;
- Uz "Đalovića pećinu" kao turistički raritet, bez obzira na mogućnost njene valorizacije u narednom planskom periodu, valja pomenuti i svojevrzne atrakcije: "Novakovića pećinu" u Vraneškoj Dolini kao i pećinu "Osoja" u Dobrakovu;
- U reonu "Kisjele Vode" (gornji izvor) izvršeno je kaptiranje i uređenje izvorišta a uz dodatna ulaganja (oko 20.000 E) može se urediti sportsko izletišta za više sportova na otvorenom (košarka, odbojka, rukomet, tenis, mali fudbal) sa trgovačko-ugostiteljskim sadržajima;
- U blizini reona „Kisjele Vode“ na daljini od 1 km pored Jadranske magistrale postoji gotovo izgrađen biciklistički hotel. Obzirom na razvijen biciklistički sport u Bijelom Polju ovaj hotel bi mogao biti boravište za domaće i strane bicikliste u toku određenih takmičenja;

Biciklistički klub "Ciklomont" Bijelo Polje je nekada bio poznat kao organizator trke "putevima Kralja Nikole". Ova trka bi se opet uz asistenciju uprave policije koja je poslednji put izostala, mogla organizovati. Pored toga aktuelna je i manifestacija Velika sveta bisciklistička trka "Međugranični MBT Maraton";
- Sportska hala u Nikoljcu je već postala objekat za čije korišćenje su zainteresovane mnoge reprezentacije zbog korektne publike i povoljnih sportsko-tehničkih uslova za vrhunska takmičenja. Sportski turizam tako može poprimiti značajne razmjere;
- Brojni rječni tokovi omogućavaju razvoj ribolovnog turizma a rijeka Lim za rafting a brdo Obrov za paraglajding, lovište Novovića u Bistrici za razvoj lovnog turizma.
- Vjerski i kulturni turizam imaju preduslove za razvoj samo ako se posveti pažnja odgovarajućoj organizaciji posjeta kulturnim i vjerskim objektima: Crkve: "Sv Petra", "Sv Nikola", "Sv Jovan" u Zatonu, bogorodična crkva u Voljavcu, "Sv Trojice" u Majstorovini, "Sv Toma" u Brzavi, Arheološki lokalitet Samograd, Vavedenje Bogorodice u Bliškovu, ruševina Hajdarpašine džamije u Radulićima, Gradska (Jusuf) džamija, džamija u

Sutivanu i Bistrici. Zavičajni muzej uz planiranu rekonstrukciju predstavljaju raznovrstan kulturni i vjerski sadržaj.

- Smještajni kapaciteti u Centru grada sa kongresnom salom i položaj Bijelog Polja u odnosu na saobraćajnice predstavlja povoljan uslov za tranzitni turizam uz odgovarajući marketing;
- Lokalna turistička organizacija biće većinski nosilac svih aktivnosti u saradnji sa turističkom agencijom "Rams" i drugim agencijama oko koordinacije između turističko ugostiteljskih subjekata i posjetilaca.

Projekti koji se planiraju realizovati detaljno su prikazani u poglavlju „Opis projekata“ od 2.2.1 do 2.2.4.

2.3. Industrija i usluge

Prerađivačka industrija, građevinarstvo, saobraćaj, komunalne, stručne, administrativne i ostale usluge ostvaruju 58,6 % ukupnog prihoda u Opštini. Stoga se pored poljoprivrede i turizma kao značajan privredni činilac u Strateškom planu razvoja i ove djelatnosti tretiraju kao treći prioritetni pravac razvoja pomenutih Privrednih djelatnosti.

Prema trendovima iz zadnjeg vremena 2-3 godine broj privrednih društava u industriji povećaće se stopom od 56,6 % (Ø11,3% godišnje) sa 99 na 155 a preduzetnika stopom 64 % (Ø13 % godišnje) sa 22 na 36.

Broj privrednih društava u uslugama će porasti stopom od 28,2 % (5,6 % Ø godišnje) sa 611 na 783 a preduzetnika stopom od 5,2 % (Ø 1 % godišnje) sa 285 na 300.

Takođe se nameće interes za geološkim istragama, radi eventualnog otkrivanja rudnog bogastva na području planine Bjelasice (u dijelu koji ne ometa razvoj turizma) kao i termalne vode u reonu mineralnih voda u Nedakusima.

Indikator razvoja prioritetnih privrednih djelatnosti je:

-Broj novoosnovanih privrednih društava i novih preduzetnika,

-Stopa rasta neto rezultata poslovanja.

Projekti koji se planiraju realizovati detaljno su prikazani u poglavlju „Opis projekata“ od 2.3.1-2.3.5

X X X

Na području Opštine biće realizovan i značajan broj projekata od državnog značaja u kojima Opština u finansijskom smislu nije partner a to su:

- Rekonstrukcije magistralnog puta Dobrakovo-“Voli”, Bijelo Polje – Ribarevine (treća traka) i regionalnog puta Kovren-Vodno;
- Rekonstrukcija željezničke infrastrukture,
- Izgradnja zgrade Ziksa.

Kao i projekata koje će realizovati isključivo privatni investitori.

SPECIFIČAN CILJ 3

UNAPREĐENJE DRUŠTVENIH DJELATNOSTI I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Kvalitetniji život lokalnog stanovništva, pored ličnog, podrazumijeva veći društveni standard koji se obezbeđuje kvalitetnijom zdravstvenom i socijalnom zaštitom, obrazovanjem, zaštitom životne sredine, poboljšanjem uslova za kulturne i sportske aktivnosti.

Redosled istaknutih potreba predstavlja redosled prioriteta ovog specifičnog cilja.

3.1. Unapredjenje zdravstvene , socijalne zaštite i zaštite životne sredine

Unapređenje zdravstvene i socijalne zaštite sastojće se iz sledećih aktivnosti:

- Očuvanje i unapredjenje zdravlja stanovništva uz prevenciju, pravovremeno otkrivanje, liječenje i suzbijanje bolesti, adekvatnu zdravstvenu zaštitu osjetljivih kategorija i podizanje nivoa mentalnog zdravlja.
- Unapredjenje i očuvanje zdravlja djece do 15 godina smanjenjem smrtnosti odojčadi ispod 8 ‰ i smanjenjem smrtnosti djece do 5 godina 8,5 ‰ i dr.
- Sprovođenje posebnih strategija zdravstvene zaštite odraslih povećanjem preventivnih pregleda na 0,46 po jednom osiguraniku a žena na 0,66 po jednom osiguraniku;
- Povećanje broja patronažnih posjeta bolesnicima sa raznim vrstama bolesti;
- Unapredjenje pneumofiziološke zaštite, zaštite, reproduktivnog zdravlja i stomatološke zaštite uz inteziviranje rada savjetovališta za djecu i mlade;
- Rad na razvoju stručnih standarda, izgradjivanju informacionog sistema, prikupljanju, korištenju i čuvanju podataka;
- Usklađivanje kadrovske strukture sa kadrovskim potrebama nastalim od najčešćih uzročnika bolesti i smrtnosti;
- Popunjavanje upražnjenih radnih mjesta ljekara specijalista i ugovaranje prava na minimum, zadržavanja tih kadrova u radnom odnosu;
- Poboljšanje tehničkih uslova za rad, stručno usavršavanje i edukacija zdravstvenih radnika;
- Afirmacija rada zaštitnika prava pacijenata i komisije za kontrolu kvaliteta zdravstvene zaštite;
- U zajednici sa Ministarstvom zdravlja razmotriće se mogućnost otvaranja ambulanti na ruralnom području za mjesne centre: Ravna rijeka, Gubavač i Prijelozci.
- Promocija zdravih stilova života;
- Reforma sistema socijalne i dječje zaštite u pravcu pravednije raspodjele sredstava za socijalnu zaštitu;
- Izrada objektivne anamneze lica koje zahtijevaju socijalnu zaštitu;

- Ažuriranje evidencija i podataka na osnovu kojih se utvrđuje pravo na određeni vid socijalne i dječje zaštite i striktno poštovanje uslova koje Zakon propisuje;
- Uspostavljanje tješnje saradnje ustanova za socijalnu i dječju zaštitu sa Zavodom za zapošljavanje radi kvalitetnijeg donošenja odluka o mogućnostima radnog angažovanja lica koja zahtijevaju socijalnu zaštitu;
- Poboljšanje uslova za radno angažovanje lica sa posebnim potrebama i invalidnih lica, kroz razvoj socijalnog preduzetništva;
- Podrška razvoju raznih socijalnih servisa;

Zaštita životne sredine predstavlja jedan od najznačajnijih faktora održivog razvoja. Aktivnosti na planu zaštite životne sredine biće:

- Zaštita šuma u dijelu sanacije degradiranih zemljišta zahvaćenih degradiranim rastinjem, požarima, sječom, sadnim materijalom sa bržim rastom kako bi se došlo do bržih efekata. Organizaciono ovim poslom će se baviti Uprava za šume i NVO Zelena snaga za zaštitu flore i faune i očuvanje prirode i NVO otpor za zaštitu flore i faune;
- Zaštita voda podrazumijeva izgrađenu infrastrukturu za prečišćavanje otpadnih voda. Početak izgradnje kolektora sa postrojenjem za prečišćavanje otpadnih voda kao i kanalizacionog sistema od izvora otpadnih voda do kolektora predstavlja garanciju da će se u ovom periodu završiti makar I faza izgradnje ovog sistema. Organizaciono ovim poslom će se baviti Vodovod „Bistrica“;
- Lokalni plan upravljanja otpadom podrazumijeva niz aktivnosti za upravljanje otpadom u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i Nacionalnim planom upravljanja otpadom. Tu se u prvom redu podrazumijeva:
 - Sanacija od preko 105 divljih odlagališta;
 - Nabavka kontejnera za odvojeno sakupljanje otpada (“Mokra i suva kanta”);
 - Nabavka opreme za sortiranje i presovanje otpada;
 - Izgradnja objekata za selekciju otpada i kompostiranje otpada;
 - Izgradnja regionalne, sanitarne deponije i pristupnog puta do deponije;
 - Određivanje lokacije za odlaganje neopasnog građevinskog otpada.
 - Organizaciono ovim poslom će se baviti Doo “Komunalno Lim“.
- Korišćenje otpada povraćajem korisnih elemenata u proces proizvodnje u objektima koji bi se gradili na području Opštine ostaje za istraživanje čiji bi rezultati mogli da se pojave

krajem ovog ili početkom narednog Srednjoročnog planskog perioda. Jedan od tih mogao bi biti pogon za preradu otpadnih guma;

- Zaštita od požara podrazumijeva zaštitu svih društvenih dobara i dobara u privatnom vlasništvu. Organizaciono time će se baviti Služba zaštite i spašavanja u okviru organa JLS koja bi mogla biti još efikasnija ukoliko dođe do integracije ovih službi na nivou Crne Gore za šta postoji realna inicijativa.

Indikatori uspješnosti aktivnosti na unapređenju zdravstvene, socijalne i zaštite životne sredine su:

- Smanjenje smrtnosti odojčadi ispod 8 % i djece do 5 godina starosti ispod 8,5 %;
- Povećanje preventivnih pregleda;
- Povećanje broja patronažnih posjeta bolesnicima sa raznim vrstama bolesti;
- Povećanje iznosa naknada po 1 korisniku;
- Povećanje obuhvatnosti stanovništva socijalnim davanjima;
- Povećanje broja zaposlenih lica sa invaliditetom;
- Povećanje procenta obuhvatnosti teritorije ili pravnih lica i domaćinstava sakupljanjem, odvozom, recikliranjem i odlaganjem komunalnog otpada;

Projekti koji se planiraju realizovati u okviru ovog prioriteta imenovani su u "spisku projekata" od 3.1.1-3.1.11

3.2. Unapredjenje vaspitno obrazovnog sistema

Visok stepen prolaznosti u osnovnim i srednjim školama mogao bi uputiti na zaključak da je na tim nivoima obrazovanja sve na potrebnom nivou. Međutim u ovoj djelatnosti ima dosta prostora za razne aktivnosti i poboljšanja:

- Proširenje obuhvatnosti predškolskim obrazovanjem i vaspitanjem;
- Uspostavljanje školske mreže koja kadrovskim, materijalnim i prostornim kapacitetima odgovara savremenoj nastavi za sve obrazovne profile, sa kabinetima za stručno teorijske predmete, radionicama i laboratorijama za praktičnu nastavu kabinetima za strane jezike i

kompjuterskim učionicama, u cilju stvaranja kompetentnog i konkurentnog kadra na tržištu rada;

- Organizovanje obrazovnog procesa uz primjenu principa interaktivne nastave u kojoj preovladava kreativno učenje, kritičko promišljanje problema i sticanje specijalnih vještina uz primjenu savremene obrazovne tehnologije, osvajanje pedagoških znanja i korišćenje savremenih metoda za prenošenje znanja;
- Uvodjenje novih predmeta u programe obrazovanja srednjih stručnih škola kako bi se kroz obrazovni sistem dala podrška razvoju zelene ekonomije i onih privrednih sektora kojima su potrebni kadrovi koji su trenutno deficitarni;
- Promovisanje karijerne orijentacije u školama, obuka za poznate poslodavce, obuka za sticanje ključnih vještina, promovisanje informisanja, savjetovanja i cjeloživotnog učenja;
- Ostvarivanje saradnje između Ministarstva prosvete sporta, Unije poslodavaca, škola, Centra za stručno obrazovanje i Lokalne samouprave u cilju sagledavanja potreba za kadrovima i definisanje upisne politike u skladu sa potrebama tržišta rada i Strateškim planom Opštine i Države;
- Intezivnija inkluzija marginalizovanih grupa u obrazovni proces;
- Stipendiranje studenata za deficitarne kadrove u osnovnom i srednjem obrazovanju;
- Utvrđivanju uzroka opadanja broja učenika u osnovnim i srednjim školama znatno više od opadanja broja stanovnika i otklanjanje tih uzroka.

Indikatori uspješnosti u unapređenju obrazovnog sistema su:

- Povećanje obuhvatnosti djece vaspitanjem i obrazovanjem;
- Povećanje prosječne ocjene u školama osnovnog i srednjeg obrazovanja;
- Povećanje broja svršenih studenata na svim visokim i višim školama.

Projekti koji se planiraju realizovati u okviru ovog prioriteta imenovani su u Spisku projekata od 3.2.1.-3.2.20.

3.3. Poboljšanje uslova za razvoj kulturne i sportske djelatnosti

Vrste kulturnih i sportskih aktivnosti biće zastupljene sledećim sadržajem:

- Nastavak održavanja tradicionalnih kulturnih manifestacija;
- Organizovanje određenih kulturnih manifestacija na turističkim destinacijama Opštine;
- Zaštita spomenika kulture;
- Nastavak održavanja sportakih manifestacija kako takmičarskog tako i rekreativnog karaktera sa tendencijom porasta masovnosti i kvaliteta;

- Obezbeđenje tehničkih uslova za razvoj sportskih aktivnosti na urbanom području, u sastavu školskih objekata i u mjesnim zajednicama ruralnog područja (izgradnja sportskih terena, rekonstrukcija sportskih sala u školama);
- Rad na privatizaciji sportskih klubova

Indikatori poboljšanja uslova za razvoj kulturne i sportske djelatnosti su:

- Povećanje broja kulturnih manifestacija i njihovog kvaliteta;
- Povećanje broja klubova, vrsta sportova i poboljšanje njihovog uspjeha u takmičenjima.

Projekti koji se planiraju realizovati imenovani su u spisku projekata od 3.3.1-3.3.16.

SPECIFIČNI CILJ 4

UNAPREĐENJE TEHNIČKE INFRASTRUKTURE

Tehnička infrastruktura predstavlja uslov za ostvarivanje određenih željenih efekata odnosno ostaviravnje osnovnog cilja. Ona neposredno određuje nivo društvenog standarda stanovništva a takođe uslovljava normalno odvijanje procesa proizvodnje i poslovanja od kojeg zavisi i lični standard pojedinca.

Unapređenje poslovnog ambijenta upravo u prvom redu podrazumijeva unapređenje tehničke infrastrukture.

Proglašavanje biznis zona pretpostavlja uveliko izgrađenu tehničku infrastrukturu i već stvorene uslove za privlačenje domaćih i stranih investitora.

Proglašene biznis zona na teritoriji opštine zasnovano je na relativno zadovoljavajućem stanju infrastrukture naročito u industrijskoj zoni. Ipak, radi potpunijeg sadržaja i višeg nivoa kvaliteta postojeće infrastrukture, za početak će se uložiti u osposobljavanje biznis zona za prihvat investitora oko 1 mil €.

Sistem mjera u pogledu olakšica koje su krajem prošlog perioda korišćene od strane investitora zadržaće se i u periodu 2017-2021 uz mogućnost dograđivanja u usavršavanja.

Radikalnije popravljjanje stanja tehničke infrastrukture u periodu do 2021 godine predviđeno je spiskom projekata po prioritetima:

4.1. Izgradnja i rekonstrukcija električne mreže;

Snadbijevanje električnom energijom predstavlja nezamenjivu potrebu svakog domaćinstva i svakog poslovnog subjekta. Stoga ovaj prioritet mora biti u vrhu spiska prioriteta. Za naredni srednjoročni period mnoga područja Opštine iskazala su nezadovoljstvo sigurnošću u snadbijevanju električnom energijom tako da će biti potrebno izgraditi značajan broj trafostanica i izvršiti rekonstrukciju dalekovodne i niskonaponske mreže.

Indikator : Smanjenje procenta vremena i broja prekida u snadbijevanju potrošača električnom energijom;

Projekti koji se planiraju realizovati imenovani su u „spisku projekata“ 3.4.1-3.4.21.

4.2. Izgradnja i rekonstrukcija vodovodne mreže;

Snadbijevanje vodom iz izvora potoka i rijeka zahvatanjem posudama i donošenjem do mjesta potrošnje jeste već daleka prošlost ali za kvalitet savremenog načina snadbijevanja u određenim područjima ima izvesnih problema i nedostataka pa se zahtjevi koji odražavaju realne potrebe rezultiraju u projektima za realizaciju u narednom srednjoročnom periodu.

Indikator : Povećanje procenta obuhvatnosti stanovništva organizovanim vodosnadbijevanjem

Projekti koji se planiraju realizovati imenovani su u „spisku projekata“ 3.5.1-3.5.29.

4.3. Rekonstrukcija lokalnih puteva;

Putna mreža predstavlja značajan element standarda svakog dijela lokalne zajednice. Kvalitet komunikacije selo-grad u velikom broju slučajeva uticao je na odseljavanje u grad ili čak u drugu sredinu izvan lokalne zajednice ili Crne Gore.

Zahtjevi za kvalitetnom putnom mrežom bili su brojni pred planiranjem razvoja u svakom vremenskom periodu i uvijek iznad realnih mogućnosti. I za naredni srednjoročni period zahtjev je izražen za asfaltiranjem 238 km lokalnih puteva kao i za probijanjem novih. Stoga se takav zahtjev morao svesti u realne okvire a to je da se prosječno godišnje asfaltira 20 km odnosno ukupno 100 km.

Raspored ove aktivnosti će se izvršiti na teritorije srazmjerno broju stanovnika uz podjednako izražen kvalitet sadašnjeg stanja putne mreže i uključivanje mjesnih zajednica radi postizanja određenih potrebnih kompromisa. Uporedo sa izgradnjom autoputa Bar-Boljare, radiće se na utvrđivanju načina i mjesta priključka teritorije opštine Bijelo Polje na ovu saobraćajnicu.

Indikator: Dužina rekonstruisanih puteva;

Ostali projekti koji se planiraju realizovati imenovani su u „spisku projekata“ 3.6.1-3.6.21.

4.4. Rekonstrukcija i izgradnja komunalnih i stambenih objekata;

Korišćenje usluga iz oblasti stambeno komunalne djelatnosti biće podignuto na viši nivo unapređenjem ove djelatnosti.

Indikator: - Povećanje broja korisnika komunalnih usluga i

- Povećanje broja domaćinstava sa riješenim stambenim pitanjem

Projekti koji se planiraju realizovati imenovani su u spisku projekata od 3.7.1-3.7.15

4.5. Adaptacija, rekonstrukcija i izgradnja objekata za društveni život na selu i u gradu.

Značaj investicionih aktivnosti na poboljšanju tehničkih uslova za društveni život u gradu i na selu koji istovremeno znače i jačanje administrativnih kapaciteta u prostorno tehničkom smislu zapostavljan je u prethodnim planskim periodima ali nije nikada izostavljen u vrijeme planiranja.

U nedostatku sredstava za zadovoljavanje ostalih potreba uvijek se odlučivalo na račun pozicije investicionih sredstva za ove namjene.

Obzirom da je i u prethodnom periodu bio primjetan nedostatak visokostručnih ali kreativnih kadrova pristupiće se aktivnostima ne samo na školovanju već i na privlačenju takvih kadrova za izradu, programa i projekata po osnovu kojih se koriste sredstva evropskih fondova.

Opština Bijelo Polje je kandidat za uključivanje u Program sertifikacije lokalnih samouprava po BFC SEE programu.

Uključenost u Program sertifikacije lokalnih samouprava po BFC SEE programu, podrazumijeva spremnost lokalne samouprave za reformske napore koji će imati za posljedicu kreiranje biznis ambijenta po mjeri privrede. BFC SEE je Program sertifikacije lokalnih samouprava jugoistočne Evrope koji podrazumijeva uspostavljanje jednakih standarda u radu lokalne samouprave u širem administrativnom postupanju prema privredi a u svrhu podsticanja ekonomskog razvoja.

Pribavljanje sertifikata za lokalnu samoupravu je od značaja za širenje mreže lokalnih samouprava koje posjeduju sertifikat i ukazuju da će investitori u njima naći pouzdane partnere. Investitori odluku o ulaganju donose posmatrajući region kao jedno tržište i zato, uključenost u BFC SEE Program, čini lokalnu samoupravu atraktivnijom na regionalnoj investicionoj mapi.

Indikatori: - Povećanje broja adaptiranih ili rekonstruisanih ili izgradjenih domova za društveni život;

-Razlika u kvalitetu funkcionisanja Skupštine i njenih tijela.

Projekti koji se planiraju realizovati prikazani su u poglavlju „spisak projekata“ 3.8.1-3.8.9.

Tabela 37: Spisak projekata

Rb	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir (faza realizacije)	Planirana investicija/ulaganje za 2017-2021 godinu (u E)	Izvor finansiranja Budžet CG (U E)	Izvor finansiranja: JLS (U E)	Izvor finansiranja Donacija (u E)	Izvor finansiranja EU fondovi (u E)	Izvor finansiranja : Privatni kapital (u E)	Izvor finansiranja Kredit (u E)	Nadležna institucija
2	Prioritetne privredne djelatnosti									
2.1	Razvoj poljoprivrede	2017-2021	Po projektima individualnog sektora							Poljoprivredni proizvođači OpBP
2.2	Razvoj turizma	2017-2021								
2.2.1	Nastavak radova na Ski centru "Bjelasica"	2017-2021	20.000.000	20.000.000						DJR i OpBP
2.2.2	Nastavak radova na "Đalovića Pećini"	2018-2020	12.000.000	12.000.000						DJR CG OpBP
2.2.3	Uređenje izvorišta II ljevakovite mineralne vode i sportskih sadržaja izletišta „Kisjele Vode“	2018	20.000		10.000	10.000				Akva Vita
2.2.4	Sportsko turističke manifestacije biciklizma (putevima	2018-2021	60.000	7.500	10.000	43.500				Ciklomo

	kralja Nikole i Međugranični MRT maraton)									nt
	Svega. 2.2.1-2.2.4	32.081.000	32.007.500	20.000	53.500					
2.3	Stvaranje uslova za razvoj industrije i usluga									
2.3.1	Opremanje biznis zona	2018-2021	1.000.000		1.000.000					OpBP
2.3.2	Rekonstrukcija autobuske stanice	2018	200.000		200.000					OpBP
2.3.3	Fasadno zatvaranje pijace	2018	600.000	600.000						Komuna Ino „Lim“
2.3.4	Izgradnja stočnih pijaca u Bistrici i Vraneškoj dolini	2018-2019	100.000		100.000					
2.3.5	Geološka istraživanja	2019	500.000		250.000		250.000			OpBp
	Svega:2.3.1- 2.3.5		2.400.000	600.000	1.550.000		250.000			
3.1	Unapređenje zdravstvene i socijalne zaštite i zaštite životne sredine									
3.1.1	Izgradnja I faze kolektora sa uređajem za prečišćavanje otpadnih voda	2017-2021	10.000.000						10.000.000	OpBP
3.1.2	Projektovanje i									

	izgradnja dijela glavnog kolektora sa obalo utvrdom dužine 500 m pored Lima	2017-2021	800.000						800.000	OpBP
3.1.3	Projektovanje i rekonstrukcija kanalizacione mreže za I fazu kolektora u gradskoj i industrijskoj zoni	2017-2021	800.000						800.000	OpBP
3.1.4	Izgradnja pristupnog puta do regionalne deponije	2018	400.000		200.000				200.000	OpBP
3.1.5	Izgradnja regionalne deponije	2019-2021	10.000.000						10.000.000	OpBP
3.1.6	Nabavka opreme za sakupljanje, sortiranje i presovanje otpada	2018	872.000						872.000	Doo Lim
3.1.7	Izgradnja objekata za selekciju otpada	2018	1.680.000						1.680.000	Doo Lim
3.1.8	Izgradnja objekata i nabavka opreme za kompostiranje otpada	2021	680.000						680.000	Doo Lim
3.1.9	Otkup zemljišta za izgradnju objekata zaštite životne sredine	2018	420.000		420.000					OpBP
3.1.10	Izgradnja azila za		400.000	200.000	200.000					OpBP

	napuštene životinje	2021								
3.1.11	Izgradnja potpornih zidova	2019-2021	500.000		500.000					OpBP
	Svega 3.1.1-3.1.11		26.702.000	200.000	1.470.000				25.032.000	
3.2	Unapređenje vaspitno obrazovnog sistema									
3.2.1	Izgradnja nove školske zgrade OŠ "Dušan Korać"	2018-2021	6.000.000	5.800.000	200.000					MP CG OpBP
3.2.2	Izgradnja zgrade dječijeg vrtića u Gornjem gradu	2019-2021	2.100.000	1.000.000	100.000	1.000.000				JU Dušo Basekić
3.2.3	Izgradnja zgrade dječijeg vrtića u Rasovu	2020	100.000	75.000	25.000					
3.2.4	Izgradnja zgrade dječijeg vrtića u Ravnoj Rijeci	2019	100.000	75.000	25.000					
3.2.5	Rekonstrukcija zgrade OŠ "Marko Miljanov"	2021	280.000	210.000	70.000					MP CG OpBP
3.2.6	Rekonstrukcija zgrade OŠ "Krstoradojević" u Tomaševu	2021	40.000	30.000	10.000					MP CG OpBP
3.2.7	Postavljanje postrešnice i fasade na zgradi OŠ "Milovan Jelić" u	2021	16.000	12.000	4.000					MP CG OpBP

	Pavinom Polju									
3.2.8	Zamjena krova, postavljanje fasade i nabavka kombi vozila za đake u OŠ "Braća Ribar" u Zatonu	2021	60.000	45.000	15.000					MP CG OpBP
3.2.9	Rekonstrukcija zgrade OŠ "Rifat Burdžović Tršo" u Loznoj i izgradnja zgrade područnog odjeljenja u Trubini	2021	134.000	100.000	34.000					MP CG OpBP
3.2.10	Rekonstrukcija zgrade OŠ "21 Maj" u Goduši i uređenje sale u Crhlju	2021	54.000	40.000	14.000					MP CG OpBP
3.2.11	Zamjena kotlova u OŠ "Risto Ratković" i Izgradnja zgrade područnog odjeljenja Pripčići	2017-2020	86.000	65.000	21.000					MP CG OpBP
3.2.12	Zamjena stakala na sali OŠ "V.Ribnikar" u Rasovu	2020	20.000	15.000	5.000					MP CG OpBP
3.2.13	Rekonstrukcija zgrade OŠ "Pavle Žižić" u Njegnjevu	2020	193.000	145.000	48.000					MP CG OpBP
3.2.14	Zamjena krova na zgradi OŠ "Vuk	2020	20.000	15.000	5.000					MP CG

	Karadžić" u Bistrici									OpBP
3.2.15	Rekonstrukcija zgrade OŠ "Mladost" Kanje, izgradnja zgrada područnih odjeljenja u Dobrakovu i Mioču (završetak)	2019	127.000	95.000	32.000					MP CG OpBP
3.2.16	Rekonstrukcija zgrade OŠ "Aleksa Bećo Đilas" u Ravnoj Rijeci	2019	53.000	40.000	13.000					MP CG
3.2.17	Izgradnja sportske sale u zgradi OŠ "Nedakusi"	2021	150.000	120.000	30.000					MP CG
3.2.18	Postavljanje međuspratne ploče i patosa u zgradi Elektroekonomske škole	2018	170.000	170.000						MP CG
3.2.19	Izgradnja balon sale i nabavka kompjutera za Gimnaziju "Miloje Dobrašinović"	2018	50.000	40.000		10.000				MP CG
3.2.20	Otvaranje male škole biciklizma	2018-2021	80.000	40.000	40.000					
	Svega:3.2.1-3.2.20		9.833.000	8.132.000	691.000	1.010.00				
3.3.	Poboljšanje uslova za razvoj kulturne i sportske									

	djelatnosti									
3.3.1	Rekonstrukcija zgrade zavičajnog Muzeja	2018-2019	400.000	200.000	200.000					MK CG Muzej
3.3.2	Rekonstrukcija bioskopa, galerije, prostora za knjižaru i nabavka opreme za hor	2020-2021	203.000		203.000					CZK OpBP
3.3.3	Izgradnja spomen doma Avdu Međedoviću	2019-2020	200.000	50.000	100.000	50.000				OpBP
3.3.4	Riznica sa duhovnim centrom za Miroslavljevo jevanđelje	2019-2021	1.000.000	200.000	200.000	600.000				OpBP
3.3.5	Valorizacija Spomen kuće Miodraga Bulatovića	2019-2020	100.000	-	100.000					CZK OpBP
3.3.6	Izgradnja sportskog objekta za kajakaški Rafting i paraglajding sport	2021	200.000		100.000		100.000			CZSiR OpBP
3.3.7	Izgradnja sportsko-rekreativnog centra "Otoka"	2018-2020	350.000		175.000	175.000				CZSR i OpBP
3.3.8	Zamjena busena i drenažnih cijevi na stadionu	2021	100.000		100.000					CZSR i OpBP
3.3.9	Rekonstrukcija atletske staze	2021	200.000		100.000	100.000				CZSR i OpBP

3.3.10	Uređenje gradskih plaža	2018-2020	50.000		50.000					OpBP
3.3.11	Završetak stadiona u Kukuljama	2018	10.000		10.000					MZ i OpBP
3.3.12	Izgradnja sportskih terena u Ivanju, Kovrenu, Bliškovu, Podima, Ribarevinama i Rakonjama	2019-2021	230.000		230.000					CZSpR OpBP
3.3.13	Izgradnja bazena za plivanje	2020-2021	3.000.000					1.500.000	1.500.000	JPP
3.3.14	Natkrivanje zapadne tribine	2021	500.000	250.000	250.000					CZSR i OpBP
3.3.15	Izgradnja sportskih terena na ušću Bistrice	2020	100.000		100.000					LTO CZSPR OPBP
3.3.16	Izgradnja sportskog terena u Lješnici	2020	250.000		250.000					CZSR OpBP
	Svega: 3.3.1-3.3.16		6.893.000	700.000	2.168.000	925.000	100.000	1.500.000	1.500.000	
3.4	Rekonstrukcija električne mreže									
3.4.1	Izgradnja DTS 10/04 KV „Voljavac	2017	59.700					59.700		CEDS
3.4.2	Izgradnja DTS 10/04 KV „Loznice“	2017	77.000					77.000		CEDS
3.4.3	Izgradnja STS 10/04 KV „Majstorovina	2017	114.550					114.550		CEDS
3.4.4	Izgradnja STS 10/04 KV „Kanje“	2018	32.050					32.050		CEDS

3.4.5	Izgradnja STS 10/04 KW „Milovo“	2018	39.050					39.050		CEDS
3.4.6	Izgradnja DTS 10/04 KVA „Lješnica“	2018	59.780					59.780		CEDS
3.4.7	Izgradnja STS 10/04 KV „Bistrica-Žiljak“ 2	2019	26.300					26.300		CEDS
3.4.8	Izgradnja DTS 10/04 KV Rasovo-Rastoka Boljanina,Zminac, Resnik	2017	262.000					262.500		CEDS
3.4.9	Izgradnja DTS 10/04 KV „Kruševo“	2021	67.000					67.000		CEDS
3.4.10	Izgradnja STS 10/04 KV „Slijepač Most“	2021	46.300					46.300		CEDS
3.4.11	Izgradnja STS 10/04 KVA u Čeoču	2019	39.000					39.000		CEDS
3.4.12	Izgradnja STS 10/04 KVA u Ponikvicama	2020	39.000					39.000		CEDS
3.4.13	Izgradnja NN vodova iz DTS „Nedakusi Peštan“-podzemno	2017	12.600					12.600		CEDS
3.4.14	Izgradnja NN vodova iz NOTS „Nikoljac“ podzemno	2017	19.030					19.030		CEDS
3.4.15	Rekonstrukcija nadzemnog voda Crnča-Ivanje	2017	71.585					71.585		CEDS
3.4.16	Izgradnja 10 KV voda MBTS Potkrajci „A“ stub	2018	58.000					58.000		CEDS

	STS Potkrajci- Čabarkape- podzemno									
3.4.17	Izgradnja 10 KV voda iz MBTS „Sutivan“	2018	54.000					54.000		CEDS
3.4.18	Izgradnja 10 KV voda iz STS „Lukoil- Konatari“	2021	54.000					54.000		CEDS
3.4.19	Rekonstrukcija nisko naponske mreže u Centru grada	2017	62.930					62.930		CEDS
3.4.20	Rekonstrukcija niskonaponske mreže na selu	2017-2021	2.882.000					2.882.000		CEDS
3.4.21	Ugradnja reklozera na 10 KV u: -Gubavač, -Tomaševo, -Pavinom Polju, -Ivanju, -Srđevcu	2017 2017 2018 2018 2018	116.000 140.000 120.000 160.000 100.000					116.000 140.000 120.000 160.000 100.000		CEDS
	Svega:3.4.1-3.4.21		4.861.875					4.861.875		
3.5	Rekonstrukcija i izgradnja vodovodne mreže									
3.5.1	Izgradnja glavnog rezervoara na gradskom Vodovodu “Bistica”	2018	60.000				60.000			OpBP Vodovo d Bistrica
3.5.2	Rekonstrukcija									

	gradskog vodovoda Ø 300 od hlorne stanice Ravna Rijeka do starog bazena na Kulini	2019-2021	2.500.000	1.250.000	250.000				1.000.000	OpBP Vodovod Bistrica
3.5.3	Izgradnja glavnog cevovoda Ø 500 od izvorišta Bistrice (nove kaptaže) do nove hlorne stanice u Ravnoj Rijeci	2019-2021	1.200.000	600.000	120.000		480.000			OpBP Vodovod Bistrica
3.5.4	Rekonstrukcija gradske i prigradske mreže gradskog vodovoda	2019-2021	140.000		140.000					OpBP Vodovod Bistrica
3.5.5	Izmještanje dijelova mreže gradskog vodovoda od Kruševa do Rakonja i na Popovom prlu	2019-2021	360.000	180.000	180.000					OpBP Vodovod Bistrica
3.5.6	Prespajanje vodovodne mreže u Nedakusima i Strojtanici	2019-2021	120.000		120.000					OpBP Vodovod Bistrica
3.5.7	Izgradnja vodovoda na Medanovićima	2018	25.000		25.000					OpBP Vodovod Bistrica
3.5.8	Nastavak izgradnje									OpBP i

	vodovoda u Zatonu	2017-2019	6000.000	300.000	300.000					MZ
3.5.9	Izgradnja vodovoda Kanje-Metanjac-Dobrakovo-Granični prelaz	2018-2021	169.000		169.000					OpBP i MZ
3.5.10	Završetak vodovoda za Boljaninu, Crvioče, Zminac i Rastoku	2018	173.000	15.000	158.000					OpBP i MZ
3.5.11	Rekonstrukcija vodovoda u Sokolcu	2019	65.000		65.000					OpBP i MZ
3.5.12	Izgradnja vodovoda u Baricama	2020	20.000	10.000	10.000					OpBP i MZ
3.5.13	Izgradnja vodovoda u Grabu, Dautima, Biokovcu i Pavinom Polju	2018	42.000	15.000	27.000					OpBP i MZ
3.5.14	Rekonstrukcija Vodovoda u Trubini, Studencu, Paločaku, Karapotoku	2018	25.000		25.000					OpBP i MZ
3.5.15	Izgradnja II faze vodovoda Ravna Rijeka- Slijepač Most	2021	50.000		50.000					OpBP i MZ
3.5.16	Izgradnja vodovoda za Kradenik, Županajc	2021	183.000	20.000	33.000	130.000				OpBP i MZ
3.5.17	Izgradnja vodovoda za Negobratinu	2020	30.000	15.000	15.000					OpBP i MZ
3.5.18	Izgradnja vodovoda									OpBP i

	4 Babića Brijeg 4	2021	241.000		241.000					MZ
3.5.19	Rekonstrukcija vodovoda na Bjelasici	2021	110.000	55.000	55.000					OpBP i MZ
3.5.20.	Izgradnja vodovoda u Cerovu	2021	10.000		10.000					OpBP i MZ
3.5.21	Izgradnja vodovoda na Obrovu	2019	581.000	50.000	481.000	50.000				OpBP i MZ
3.5.22	Izgradnja vodovoda Gubavač-Bijela voda	2018	11.000		11.000					OpBP i MZ
3.5.23	Izgradnja vodovoda u Bistrici		30.000	10.000	10.000	10.000				OpBp i MZ
3.5.24	Rekonstrukcija vodovoda Radičko i Sefersko vrelo		35.000	10.000	20.000	5.000				OpBp i MZ
3.5.25	Rekonstrukcija vodovoda za Kostiće, Torine, Femića rupe i Lokvu	2019	30.000	10.000	10.000	10.000				OpBp i MZ
3.5.26	Izgradnja vodovoda u Kukaljama		40.000	10.000	20.000	10.000				OpBp i MZ
3.5.27	Izgradnja bazena za vodu na Trumbarinama		50.000	15.000	15.000	20.000				OpBp i MZ
3.5.28	Izgradnja vodovoda u Podima	2019	50.000	25.000	25.000					OpBp i MZ
3.5.29	Rekonstrukcija kaptaze u Bioču i završetak bazena u Gojevićima	2018	15.000	-	15.000					OpBp i MZ

3.5.30	Izgradnja vodovoda u Žurenima	20201	30.000	15.000	15.000					OpBp Mpor
	Svega:3.5.1-3.5.29		6.995.000	2.605.000	2.615.000	235.000	540.000		1.000.000	
3.6	Rekonstrukcija putne mreže									
3.6.1	Izgradnja mosta za pješake Potkrajci-Njegnjevo	2018	300.000	300.000						DJR
3.6.2	Rekonstrukcija puta Srđevac-Sušica 19,4 km	2017-2021	1.164.000	582.000	582.000					OpBP DJR
3.6.3	Rekonstrukcija puta Šćepanica-Godijevo 8,2 km	2017-2021	492.000	246.000	246.000					OpBP DJR
3.6.4	Rekonstrukcija puta Rasovo-Bistrica 27,6 km	2017-2021	1.656.000	828.000	828.000					OpBP DJR
3.6.5	Rekonstrukcija puteva Muslići, Selakovići, Pavlovića most-Grančarevo, Čokrlije-Radojevići, Muslići-Novakovića pećina, Čokrlije-Gogići, Pape-Grančarevo 6 km	2017-2021	360.000	180.000	180.000					OpBP DJR
3.6.6	Rekonstrukcija puteva u Pavinom Polju	2017-2021	108.000	54.000	54.000					OpBP DJR

	1,8 km									
3.6.7	Rekonstrukcija puteva u Grabu i Kičavi 2,2 km	2017-2021	132.000	66.000	66.000					OpBP DJR
3.6.8	Rekonstrukcija puteva u Kovrenu 2,2 km	2017-2021	132.000	66.000	66.000					OpBP DJR
3.6.9	Rekonstrukcija puteva u Čeoču 3,9 km	2017-2021	234.000	117.000	117.000					OpBP DJR
3.6.10	Rekonstrukcija puteva u Zatonu 2,9 km	2017-2021	174.000	87.000	87.000					OpBP DJR
3.6.11	Rekonstrukcija puteva u Laholu 0,6 km	2017-2021	36.000	18.000	18.000					OpBP DJR
3.6.12	Rekonstrukcija puteva u Ravnoj Rijeci 3,0 km	2017-2021	180.000	90.000	90.000					OpBP DJR
3.6.13	Rekonstrukcija puteva u Cerovu 1,0 km	2017-2021	60.000	30.000	30.000					OpBP DJR
3.6.14	Rekonstrukcija puteva u Kanjama 3,5 km	2017-2021	210.000	105.000	105.000					OpBP DJR
3.6.15	Rekonstrukcija puta dolina-Krstaš i dolovi- Čafa 2,0	2017-2021	120.000	60.000	60.000					OpBP DJR

3.6.16	Rekonstrukcija puta u Kukuljama 2,8 km	2017-2021	168.000	84.000	42.000					OpBP DJR
3.6.17	Rekonstrukcija puta od nadvožnjaka do kapele u Orahovičkoj rijeci i Orahovička rijeka-Orahovica 6,0 km	2017-2021	360.000	180.000	180.000					OpBP DJR
3.6.18	Rekonstrukcija puta Tomaševo-Potrk 2,7 km	2017-2021	162.000	81.000	81.000					OpBP DJR
3.6.19	Rekonstrukcija puta Tomaševo-Barice preko Lijeske 2,6 km	2017-2021	156.000	78.000	78.000					OpBP DJR
3.6.20	Rekonstrukcija gradskih i prigradskih saobraćajnica 10 km	2017-2021	1.000.000	500.000	500.000					OpBP DJR
3.6.21	Probijanje puta Novakovića pećina-Sokolac 5 km	2017-2021	60.000	30.000	30.000					OpBP DJR
3.6.22	Nastavak izgradnje puta Vodovod-Pećarska – Sjeničke bare	2021	390.000	195.000	195.000					OpBP DJR
3.6.23	Rekonstrukcija puta Tomaševo-Stožer (19,5 km)	2021	1.267.500	633.750	633.750					OpBP DJR
3.6.24	Izrada trotoara uz magistralni put od									OpBP DJR

	Ribarevina do Ravne Rijeek (2 km)	2021	50.000	25.000	25.0000					
3.6.25	Izrada trotoara uz magistralni put u Zatonu (3,5 km)	2021	87.500	43.750	43.750					OpBP DJR
3.6.26	Izrada trotora uz regionalni put u Tomaševu 0,400 km	2021	10.000	-	10.000					OpBP
3.6.27	Izgradnja mosta na Ljubovići u Čokrljama	2021	25.000	-	25.000					
	Svega:3.6.1-3.6.21		9.094.000	4.529.500	4.564.500					
3.7	Rekonstrukcija i izgradnja komunalnih i stambenih objekata									
3.7.1	Završavanje izgradnje objekata od komunalnog značaja započetih u prethodnom periodu	2017	587.500		587.500					DJR i OpBP
3.7.2	Rekonstrukcija centralnog gradskog trga	2017	700.000	300.000		400.000				OpBP
3.7.3	Izgradnja šetališta (keja) od Vatrogasne jedinice do Komunalnog „Lim“	2019-2021	500.000		500.000					DJ OpBP
3.7.4	Izgradnja javne									OpBP i

	rasvjete na zaobilaznici	2017	350.000	175.000	175.000					MZ
3.7.5	Zamjena rasvjete rasvjetom sa led sijalicama	2018	1.000.000						1.000.000	Op BP
3.7.6	Izgradnja javne rasvjete u Lipnici, Gornjim Loznicama, Njegnjev u, Pavinom Polju, Kovrenu, Bliškovu i Gubavču	2019,2020, 2021	245.000		245.000					OpBP i MZ
3.7.7	Izgradnja javne rasvjete na Ribarevinama i do škole u Ravnoj Rijeci	2018	168.000	84.000	84.000					OpBP i MZ
3.7.8	Izgradnja javne rasvjete u Rasovu	2018	80.000		80.000					OpBP i MZ
3.7.9	Izgradnja autostajališta od Dobrakova do Sl.Mosta	2018-2019	391.200	391.200						OpBP i MZ
3.7.10	Izgradnja komunalnih obejkata manjeg značaja ukupne vrijednosti do 10.000 €	2017-2021	350.000		350.000					MZ i OpBP
3.7.11	Izgradnja javnog toaleta	2018	40.000		40.000					OpBP
3.7.12	Otkup zemljišta za									

	groblje u Loznicama	2018	600.000		600.000					OpBp
3.7.13	Završetak stambenog objekta "Solidarnost" u Nikoljcu	2017	30.000		30.000					OpBP i FSOL
3.7.14	Izgradnja stambenog objekta od 8 stanova za socijalne slučajeve na Ribarevinama	2018	150.000	150.000						MR i SS
3.7.15	Izgradnja stambenih objekata za izmještanje Romskog naselja u Rakonjama	2020-2021	320.000	160.000	160.000					Mr i SS i Op BP
3.7.16	Izgradnja javne rasvjete uz magistralni put u Zatonu	2021	191.000	-	191.000					OpBp
	Svega:3.7.1-3.7.16		5.352.700	1.085.200	2.867.500	400.000			1.000.000	
3.8	Adaptacija, rekonstrukcija i izgradnja objekata za društveni život na selu i u gradu									
3.8.1	Rekonstrukcija sale SO-e	2018	300.000	150.000	150.000					DJR i OpBP
3.8.2.	Rekonstrukcija sale za sastanke SO-e	2018	40.000		40.000					OpBP
3.8.3	Izgradnja objekata									MZ i

	za mjesni centar Potkrajci	2020-2021	100.000		100.000					OpBP
3.8.4	Izgradnja omladinskog doma u Mjesnom centru Tomaševo	2020-2021	100.000		100.000					MZ i OpBP
3.8.5	Izgradnja omladinskog doma u mjesnom centru Lozna	2020-2021	100.000		100.000					MZ i OpBP
3.8.6	Rekonstrukcija omladinskog doma u Mjesnom centru Ravna Rijeka	2018	10.000		2.000					MZ i OpBP
3.8.7	Rekonstrukcija omladinskog doma u Pavinom Polju	2019	30.000		30.000					MZ i OpBP
3.8.8	Sanacija postrojenja za proizvodnju i distribuciju toplotne energije za organe Lokalne samouprave i Sudske organe	2018	130.000	65.000	65.000					Crna Gora i OpBP
3.8.9	Adaptacija prostorija za društveni život u Gubavču	2018	30.000		30.000					OpBP i MZ
	Svega: 3.8.1-3.8.9		840.000	215.000	625.000					
	Ukupno		105.052.575	50.074.200	16.571.500	2.623.500	890.000	6.361.875	28.532.000	

Struktura investicionih ulaganja po djelatnostima i izvorima sredstava prikazana je u spisku projekata strana 91-107.

Budžet Crne Gore i budžet Opštine su najrealniji odnosno najsigurniji izvori sredstava ukoliko se ostvaruju planovi Budžetskih prihoda što je dosadašnje iskustvo u ostavri vanju tih planova i potvrđivalo.

Donacije, EU fondovi, sredstva investitora i krediti pružaju neograničene mogućnosti finansiranja kvalitetnih projekata.

Međutim, kriterijumi za korišćenje sredstava iz ovih izvora su veoma oštri i ponekad izgledaju nepremostivi. Stoga je potrebno da na programima i projektima koji se oslanjaju na ove izvore rade veoma stručni i posebno obučeni kadrovi. Treba imati u vidu da se planirani projekti, bez ovih izvora sredstava, nebi u većini mogli realizovati.

U ovom poglavlju će se dati samo osvrt na mogućnosti finansiranja projekata u čijem finansiranju učestvuje budžet Opštine. Obzirom da su budžetski prihodi u proteklom planskom periodu 2012-2016 godine iznosili 57,1 mil a u periodu 2008-2012 godina 48,7 mil, bilo bi realno očekivati da budžetski prihodi u narednom petogodišnjem periodu ne budu manji od 67 mil € tj da porastu 17,2 % ili prosječno godišnje 3,5 %. Pošto se predviđaju dinamičnije investicione aktivnosti u narednom nego u prethodnom periodu, naročito u privrednim sektorima, mogu se očekivati samo veći budžetski prihodi. Istina, jedan dio rasta prihoda potiče od prodaje imovine u zadnjoj godini (2016) planskog perioda (2,2 mil €) ali se prihodi po tom osnovu očekuju i početkom ovog planskog perioda (2017g).

Planirana struktura izvora finansiranja investicija za period 2017-2021 godine predstavlja potrebu za učešćem budžeta Opštine od 15,3 mil €. Ako se uz to uzme u obzir godišnja otplata kredita od 1.557,000 € iz budžeta po ugovoru o reprogramu dugova onda iznos kapitalnog budžeta i otplate dugova od 23.117.500 € čini 34,3 % ukupnog budžeta za planirani petogodišnji period 2017-2021 godine.

Ako se ima u vidu da je u proteklom srednjoročnom periodu za kapitalne izdatke i otplatu dugova izdvojeno 28,2 mil € ili 49,4 % ukupnih budžetskih sredstava onda za ove namjene ima prostora u sredstvima budžeta narednog perioda.

Ostala budžetska potrošnja moraće se odvijati u racionalnim okvirima jer to pretpostavljaju mjere najavljene štednje i stabilizacije finansija.

Lična potrošnja biće održiva na nivou rasta u proteklom planskom periodu od 1,4 % prosječno godišnje sa očekivanim povećanjem na 1,9 - 2,4 %.

SPECIFIČNI CILJ 5

DALJI RAZVOJ DEMOKRATSKIH ODNOSA, DIJALOGA, TOLERANCIJE, MULTIKULTURALNIH I MEĐULJUDSKIH KOMŠISKIH ODNOSA

5.1 Razvoj demokratskih odnosa

Demokratija je oblik vladavine ali i način društvenog življenja i odnosa u društvu. To je sistem vladavine većine naroda ali koji ima izvjesne principe iz kojih izvire princip većine. U historiji postoji mnogo primjera u kojima "tiranija većine" nije bila ništa bolja od "tiranije manjine". Nema demokratije bez demokrata. Demokratijom se naziva onaj politički sistem u kojem svi građani imaju slobode, politička prava i svi su jednaki pred Zakonom.

Demokratske vrijednosti i načela treba da budu osnovni princip i vladajućih stranaka i opozicije, kako u izbornoj utakmici tako i u odnosu na biračko tijelo. Izborni raspleti u demokratijama pretpostavljaju tolerantan odnos većine prema manjinama uz racionalno uvažavanje manjinskih prava i interesa. Demokratija nije sistem koji treba sprovesti nego način življenja koji treba usvojiti.

Politička mudrost demokratije je u tome da svi učestvuju u upravljanju državom. Međutim, i u politici kao i drugdje važi pravilo da odluke donose sposobni stručnjaci. Bez obrazovanja i prosvjećivanja demokratija postaje opasna stvar i sredstvo u rukama vještih agitatora.

Demokratija kao politički sistem štiti i prava manjinskih grupa, bilo političke, vjerske, etničke ili neke druge prirode. Zato je zadatak demokratije ne samo da štiti pravo na izražavanje slobodnog mišljenja već i da Zakonski sankcioniše i uskraćuje pravo javnog govora svima onima koji šire govor mržnje i na taj način otvoreno pokazuju da ne poštuju prava drugih i pravo na različito mišljenje.

Sušтина demokratije jeste u razgovoru (dijalogu) i uzajamnom razumijevanju i poštovanju. Pružena ruka je znak odricanja od svoje premoći a i ljevica i desnica služe istom životu.

Indikator razvoja demokratskih odnosa je stepen decentralizacije funkcije upravljanja.

5.2. Unapređenje dijaloga i tolerancije

Dijalog je istinska potreba slobodnog čovjeka i njegovih demokratskih uvjerenja da se do rješenja problema jedino dolazi uvažavanjem nužne mjere kulture razlika i posebnosti. Prisustvo svijesti o dijalogu je potreba za razgovorom a ne naredjenjem kojim se uskraćuje pravo na različitost misli. Dijalog je kontinuirano traganje za bliskošću mogućeg i objektivnog

koje ljude okuplja oko zajedničkih interesa i potreba. U dijalogu se traži i dolazi do istine i to otvorenim procesom i stalnom provjerom svojih stavova i mišljenja.

Partnerstvo u dijalogu podrazumijeva kulturu, racionalnost, toleranciju i kompromis. Dijalog je formula za rješavanje sporova i sukoba, pronalaženje mogućih rješenja u različitosti.

Njegujući i poštujući dijalog uz spremnost i strpljenje da se sasluša drugi, demokratske civilizacije afirmišu zajednički život, multikulturu i bogastvo potreba uz uvažavanje razlika, bez potresa i sukoba u traganju za zajedničkim dobrom.

Kultura i kvalitet dijaloga podrazumijevaju ravnopravne sagovornike odnosno partnere koji će uz međusobno uvažavanje, toleranciju i argumente, dijalog učiniti civilizacijskom potrebom. Neprijateljstvo u dijalogu je nedostatak kulture, tolerancije, kompromisa, nezrelosti za javno sučeljavanje suprotnosti u cilju pronalaženja novih, boljih, mogućih i realnih rješenja. Dijalog sa atmosferom neprijateljstva je korak ka sukobu i novim udaljavanjima od moderne otvorene komunikacije. Bježanje od argumentovne rasprave i međusobnog uvažavanja put je ka napuštanju demokratskih sloboda i konkurencije ideja i znanja. Put do civilizacionog i demokratskog društva nemoguć je bez javne debate i bez dijaloga. A, dijalog kao aktivnog kritičkog stava nema bez pouzdane argumentacije i potpune ravnopravnosti svih koji učestvuju u dijalogu.

Dijalog ne proizvodi pobjednike i poražene. Od pomirljivog i topljivog kulturnog razgovora svaki učesnik podjednako dobija.

Samo trpeljiv razgovor afirmiše istinu koja ne može biti monopol jednog učesnika, jedne misli. Bogastvo je u različitosti koja donosi sklad, uzajamnost i poštovanje sagovornika, odnosno određene zajednice.

Tolerancija je dinamična kategorija odbrane različitosti i važan preduslov za rješavanje pitanja društvenih konflikata.

Tolerancija kao i demokratija nije jednom postignut rezultat već zadatak koji stalno i ponovno treba rješavati.

Istorisko iskustvo mnogih naroda pokazuje da je uvažavanje različitosti i izgradnje tolerantnog društva vrlo složen proces te da zajednica treba da dostigne zrelost da bi te vrijednosti usvojila. Obaveza na toleranciju nije isključivo obaveza manjine, nego prevashodno većine. Čak je obaveza na toleranciju veća onoga ko je mnogo jak i konstantno može da zabrani, da spriječi, da ne dozvoli, da uskrati itd.

Tolerancija kao potreba posebno je vrednovana u multikulturalizmu odnosno pluralizmu u više kultura i religija. Multikulturalizam je standard savremenih društava koje odlikuje postojanje više zajednica od kojih svaka ima posebnu kulturu.

Njegovanje svih kultura u multinacionalnim zajednicama znači mogućnost njihovog međusobnog, prožimanja i zajedničkog napredovanja. U suprotnom kao posledica javlja se agresivni nacionalizam i monokulturalnost. O posledicama ove vrste agresivnosti dosta je primjera viđeno kroz istoriju. Svako vrijeme je za pouku, a za toleranciju posebno.

Indikator unapređenja dijaloga i tolerancije je povećanje učešća većine u donošenju odluka u SO-e i njenim tijelima.

5.3. Unapređenje multikulturalnih, međuljudskih i komšijskih odnosa

Na ovu temu kao na problem nekada nije trebalo trošiti riječi. Međutim, sada je primjetno da se komšije sve manje posjećuju. Ne održavaju se nekadašnje susjedske veze, javljaju se sve više suzdržano čak i hladno. Rijetko se komunicira, i to kad se čini, čini se bez poželjne i potrebne emocije, bez one srdačnosti koja je nekada krasila kulturu komšijskih odnosa ovih prostora.

Vremena se mijenjaju a sa njima kulture i običaji. U svijetu osvojenih novih sloboda, ubrzane digitalizacije i kulture samodovoljnosti dominira život bez emocija. Na privatnom planu gotovo da nema više druženja. Umjesto senzibiliteta za čovjeka i njegove probleme na sceni je surovi animozitet sa svim svojim isključivostima i bezobzirnostima.

Koliko do juče komšija je bio svetinja a više skoro niko nema vremena, ne za komšiju nego ni za sebe. Ne vidimo se, ne čujemo se, ne posjećujemo se pa sve češće i ne javljaju se jedni drugima ili kad to čine onda to čine hladno i namršteno nekulturnim klimoglavima.

Međutim, potreba za komšijom traži da ne pokidamo sve veze sa našom prošlošću, mentalitetskim crtama. Ona ni u modernom vremenu nebi trebalo da bude suspendovana ili žrtvovana radi samoljublja, egoizma, opijenosti, slavom, moći i novcem.

Povratak toj dobroj tradiciji humanizuje naše živote, čini ih smislenijim, toplijim i bogatijim za onaj prisni ljudski kontakt a obesmišljava da se nasuprot toj komšijskoj i ljudskoj potrebitosti dešavaju pred nama ružne stvari od kojih okrećemo glavu.

Indikatori unapređenja multikulturalnih, međuljudskih i komšijskih odnosa su izjave i ankete koje ukazuju na unapređenje.

V POGLAVLJE

AKCIONI PLAN ZA SPROVOĐENJE STRATEŠKOG PLANA RAZVOJA 2017-2021 U 2017 GODINI

Naziv projekta	Očekivani efekti	Indikatori	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u sprovođenju projekta	Ukupna potrebna sredstva u 2017 godinu	Učešće budžeta Opštine	Učešće budžeta Crne Gore	Ostali izvori finansiranja
Nastavak radova na Ski centru „Bjelasica“	Zaposleno oko: 200 radnika	Broj zaposlenih i broj posjetilaca	2017-2021	Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	-	4.000.000		4.000.000	-
Izvođenje Svete biciklističke trke međugranični MRT maraton	Promocija Bijelog Polja kao sredine pogodne za razvoj cikloturizma	Odziv cikloturista za posao	2017-2021	Biciklistički klub „Ciklomont“ Branko Hajduković	-	5.000 (godišnje)	2.500	2.500	-
Nabavka opreme	Sprovođenje lokalnog plana upravljanja otpadom	Količina selektivnog otpada	2017	„Komunalno Lim“ Radenko Vujošević	Opština Bijelo Polje	250.000			250.000
Zamjena kotlova za grijanje	Normalizovan rad škole	Broj radnih dana u školskoj godini bez	2017	Osnovna škola „Risto Ratković“ Sinan Spahić	Ministarstvo prosvjete Crne Gore	11.000	-	11.000	-

		produžetka							
Izgradnja I faze kolektora	Odvođenje otpadnih voda do postrojenja za prečišćavanje	Provjera funkcionisanja	2017-2021	Vodovod „Bistrica“ Milan Bulatović	Opština Bijelo Polje	2.000.000	-	-	2.000.000
Izgradnja DTS 10/04 KV „Voljavac“	Poboljšanje snadbijevanja električnom energijom	Provjera kvaliteta snadbijevanja u odnosu na prethodno stanje	2017	Crnogorski elektrodistributivni sistem Miloš Konatar		59.700			59.700
Izgradnja DIS 10/04 KV „Loznice“	Poboljšanje snadbijevanja električnom energijom	Provjera kvaliteta snadbijevanja u odnosu na prethodno stanje	2017	Crnogorski elektrodistributivni sistem Miloš Konatar		77.000			77.000
Izgradnja STS 10/04 KV „Majstorovina“	Poboljšanje snadbijevanja električnom energijom	Provjera kvaliteta snadbijevanja u odnosu na prethodno stanje	2017	Crnogorski elektrodistributivni sistem Miloš Konatar		114.550			114.550
Izgradnja DTS 10/04 KV „Rasovo-Rastoka“	Poboljšanje snadbijevanja električnom energijom	Provjera kvaliteta snadbijevanja u odnosu na prethodno stanje	2017	Crnogorski elektrodistributivni sistem Miloš Konatar		65.500			65.500
Izgradnja NN	Poboljšanje	Provjera		Crnogorski					

vodova iz DTS „Nedakusi-Peštan“- (podzemno)	snadbijevanja električnom energijom	kvaliteta snadbijevanja u odnosu na prethodno stanje	2017	elektrodistributivni sistem Miloš Konatar		12.600			12.600
Izgradnja NN vodova iz NEOTS „Nikoljac“ (podzemno)	Poboljšanje snadbijevanja električnom energijom	Provjera kvaliteta snadbijevanja u odnosu na prethodno stanje	2017	Crnogorski elektrodistributivni sistem Miloš Konatar		19.030			19.030
Rekonstrukcija nadzemnog voda „Crnča-Ivanje“	Poboljšanje snadbijevanja električnom energijom	Provjera kvaliteta snadbijevanja u odnosu na prethodno stanje	2017	Crnogorski elektrodistributivni sistem Miloš Konatar		71.585			71.585
Rekonstrukcija NN mreže u centru grada	Poboljšanje snadbijevanja električnom energijom	Provjera kvaliteta snadbijevanja u odnosu na prethodno stanje	2017	Crnogorski elektrodistributivni sistem Miloš Konatar		62.930			62.930
Rekonstrukcija niskonaponske mreže na selu	Poboljšanje snadbijevanja električnom energijom	Provjera kvaliteta snadbijevanja u odnosu na prethodno stanje	2017	Crnogorski elektrodistributivni sistem Miloš Konatar		576.400			576.400
Ugradnja reklozera na 10	Poboljšanje snadbijevanja	Provjera kvaliteta		Crnogorski elektrodistributi					

KV u: -Gubavač -Tomaševo	električnom energijom	snadbijevanja u odnosu na prethodno stanje	2017	vni sistem Miloš Konatar		116.000 140.000			116.000 140.000
Završetak izgradnje objekata započetih u prethodnom periodu	Poboljšan kvalitet komunalnih usluga	Broj potrošača komunalnih usluga	2017	Direkcija javnih radova Crne Gore	Direkcija za saobraćaj Crne Gore	587.500	-	587.500	-
Rekonstrukcija centralnog gradskog trga	Promocija grada kao urbane sredine	Veće prisustvo građana na ulici u toku čitavog dana, posebno uveče	2017	Opština Bijelo Polje Dejan Luković Milanko Minić	-	700.000	-	-	700.000
Izgradnja rasvjete na zaobilaznici	Osvijetljen put kroz gradsko područje	Povećan broj korisnika zaobilaznice	2017	Opština Bijelo Polje Dejan Luković	-	350.000	175.000	175.000	-
Završetak stambenog objekta „Solidarnost“	Riješena stambena pitanja lica bez stana	Broj stambeno obezbijeđenih	2017	Opštinski sindikat, Mup, Privatni investitori	-	30.000	30.000	-	-
Izgradnja komunalnih objekata manjeg značaja	Poboljšanje snadbijevanja komunalnim uslugama	Broj korisnika usluga	2017	Opština Bijelo Polje Dejan Luković	Mjesne zajednice	70.000	70.000	-	-
Sanacija postrojenja za proizvodnju i	Obezbeđenje uslova za pružanje	Broj postrojiva za zagrijavanje		Opština Bijelo Polje	Viši sud i Osnovni	130.000	65.000	65.000	-

distribuciju toplote energije za organe lokalne samouprave i sudske organe	usluga zagrijavanja poslovnih prostorija		2017	Načelnik Žarko Šebek	sud				
Rekonstrukcija Vodovoda u Pavinom Polju	Snadbijevanje vodom naselja Pavino Polje	Broj domaćinstva	2017	Opština Bijelo Polje Džafer Gusinajc	MZ	15.000	15.000	-	-
Rekonstrukcija vodovoda Županjac	Snadbijevanje vodom naselja Županajc	Broj domaćinstva	2017	Opština Bijelo Polje Džafer Gusinajc	MZ	13.500	13.500	-	-
Završetak izgradnje vodovoda u Zmincu	Snadbijevanje vodom naselja Zminac	Broj domaćinstva	2017	Opština Bijelo Polje Džafer Gusinajc	MZ	5.000	5.000	-	-
Svega:						9.482.295	376.000	4.841.000	4.265.295

**Projekti
za realizaciju Akcionog plana razvoja opštine
Bijelo Polje u 2017.godini**

Projektna ideja:	Valorizacija planine Bjelasice kao turističke destinacije
Područje i nivo prioriteta	Razvoj turizma kao prioritne privredne djelatnosti
Uskladjenost sa nacionalnom politikom-Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014-2020 Prioritet 1.2. Cilj 1. Prioritet 2.2. Cilj 2.	-Povećanje zaposlenosti stanovništva i invalida preko 15 % investiranjem u nove kapacitete -Povećanje zaposlenosti stanovništva godina starosti i invalida preko 15 % -Razvoj turizma -Razvoj prioritetnih privrednih djelatnosti
Opis projekata:	Izgradnja puta Jasikovac-Smiljače, mosta u Ravnoj Rijeci preko Ljubovidje, žičara (4) i hotelskih kapaciteta i bungalova od 1800 ležajeva
Namjena i cilj programa	Privlačenje turista u zimskom i ljetnjem periodu na planinu Bjelasicu, povećanje broja privrednih društava, porast zaposlenosti i porast prihoda u privredi i u budžetu J.I.C

Aktivnosti:	Projektovanje (izrada glavnih projekata, elektro i vodosnadbijevanja i puta od Jasikovca do Smiljače (10 km), žičara i smještajnih kapaciteta, raspisivanje tendera, izvodjenje radova
Projektni ishod , očekivani rezultat	Zaposlenost preko 200 radnika i povećanje broja posjetilaca i noćenja za 15000 za U 5 godina (posjetilaca) i 5000 u 5 godina (noćenja)
Izlazni indikatori	Broj zaposlenih na turističkoj destinaciji i broj posjetilaca i broj noćenja turista koji se zadržavaju na destinaciji „Smiljače“
Odgovorna strana	Opština Bijelo Polje -Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj -LTO
Ukupni budžet i izvor finansiranja -za 5 godina -za 2017 godinu	-20.000.000 e (budžet Crne Gore) -4.000.000 e (budžet Crne Gore)
Ciljne grupe	Stanovnici od 8-50 godina ljubitelji prirode i sporta
Period implementacije	5 godina
Monitoring i evaluacija	1 godina nakon početka eksploatacije-korišćenja destinacije, organizovano snimanje (prebrojavanje i uvid u poslovne knjige poslodavaca)
Projektna ideja	Izvodjenje svete biciklističke trke medjunarodni MRT
Područje i nivo prioriteta	Razvoj prioritetnih privrednih djelatnosti
Uskladenost sa nacionalnom politikom-	

Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore 2014-2020 Prioritet 2.2. Cilj 2.	-Razvoj turizma -Razvoj prioritetnih privrednih djelatnosti
Opis projekta	Takmičenje u biciklizmu u muškoj konkurenciji u kategoriji Elite-UNDER-23 i juniori uz mogućnost učešća reprezentativnih i profesionalnih ekipa i nacionalnih selekcija
Namjena i cilj programa	Sportska, kulturna i privredna manifestacija Bijelog Polja i najnepostrednija manifestacija planinskog i kulturnog turizma
Aktivnosti	Održavanje trke 19.08.2017. godine u režiji Organizacionog komiteta i Direkcije trke. Start je manastir Kumanica, Sjeničke Bare, Bistrica, Voljavac, Gubavač, Oluja, Njegnjevo, Strojtanica, Rasovo, Boljanina, Radulići. Zaton, Ribarevine, Pripčiče, Nikoljac, Rakonje i Bijelo Polje=82 km. Prolazak kroz dvije susjedne države pored istorijskih spomenika: manastir Kumanica, džamija u Bistrici, manastir sv.Bogorodice u Voljavcu, Djalovića klisura, Selim pašina džamija, Kameni most u Loznoj Luci, manastir sv. Jovana Krstitelja u Zatonu, gradska Jusufova džamija, crkva sv.Nikole u Nikoljcu i sv Petra u Bijelo Polju; Podjela nagrada
Projektni ishod, očekivani rezultat	Promocija Bijelog Polja i višestruki efekti od nje
Izlazni indikatori	Inicijative za nove slične manifestacije na ovom području
Odgovorna strana	-Organizacioni Komitet

	-Direkcija trke -LTO
Ukupni budžet i izvor finansiranja	-5.000 e godišnje -2.500 e budžet Crne Gore -2.500 e budžet Opštine
Ciljne grupe	-učesnici trke -turističko ugostiteljski radnici -JLC
Period implementacije	19.08.2017.godine
Monitoring i evaluacija	Broj ekipa, broj takmičara, intervjui
Projektna ideja	Nabavka opreme za sakupljanje, transport i odlaganje komunalnog otpada
Područje i nivo prioriteta	Zaštita životne sredine
Uskladenost sa nacionalnom politikom- Nacionalnim planom upravljanja otpadom 2016-2020 godina Prioritet 3.1. Cilj 3.	-Unapredjenje zdravstvene, socijalne zaštite i zaštite životne sredine -Unapredjenje društvenih djelatnosti
Opis projekta	Nabavka kontejnera, kamiona kiper, grajfera, kombinirke, kamioneta, montirke i prikolica za traktore
Namjena i cilj programa	Proširenje djelatnosti sakupljanja komunalnog otpada i zamjena dotrajale opreme
Aktivnosti	Prikupljanje ponuda putem tendera, izbor najpovoljnijeg ponudjača, obezbjedjenje kreditnih sredstava i nabavka opreme
Projektni ishod , očekivani rezultat	Povećanje obuhvatnosti domaćinstava pružanjem usluga sakupljanja i transporta komunalnog otpada kao i efikasnosti pružanja usluga do sada obuhvaćenim domaćinstvima i

	pravnim licima
Izlazni i indikatori	Povećan broj domaćinstava obuhvaćenih sakupljanjem i transportom i učestalost pružanja usluga u odnosu na dosadašnju
Odgovorna strana	Doo „Komunalno-Lim“
Ukupni budžet i izvor finansiranja	250.000,00 e (kredit)
Ciljne grupe	Domaćinstva (5300) i pravna lica (498)
Period implementacije	Avgust-decembar 2017
Monitoring i evaluacija	1 mjesec nakon implementacije
Projektna ideja	Zamjena kotlova za zagrijavanje prostorija u OŠ „Risto Ratković“
Područje i nivo prioriteta	Unapredjenje društvenih djelatnosti i zaštite životne sredine
Uskladenost sa nacionalnom politikom-Strategijom razvoja osnovnog obrazovanja i vaspitanja 2011-2017 godine. Prioritet 3.2. Cilj 3.	-Unapredjenje vaspitno-obrazovnog sistema -Unapredjene društvenih djelatnosti i zaštite životne sredine
Opis projekta	Zamjena oštećenih kotlova za zagrijavanje prostorija u OŠ „Risto Ratković“
Namjena i cilj programa	Obezbjedjenje uslova za odvijanje nastave u zimskim mjesecima u OŠ „Risto Ratković“
Aktivnosti	Raspisivanje tendera, prikupljanje ponuda, izbor najpovoljnijeg ponudjača, obezbjedjenje sredstava i nabavka i izgradnja kotlova
Projektni ishod , očekivani rezultat	Normalizacija nastave u zimskim mjesecima u OŠ „Risto Ratković“
Izlazni indikatori	Broj ostvarenih radnih dana u zimskim mjesecima nakon sprovođenja aktivnosti
Odgovorna strana	OŠ „Risto Ratković“ i Ministarstvo prosvjete

Ukupan budžet i izvori finansiranja	11.000e (Ministarstvo prosvjete)
Ciljne grupe	Učenici, nastavno i drugo osoblje škole (546)
Period implementacije	20.01-31.01.2017.godine
Monitoring i evaluacija	5 dana posle implementacije provjerom funkcionisanja kotlova
Projektna ideja	Izgradnja prve faze kolektora i sekundarne kanalizacione mreže
Područje i nivo prioriteta	Zaštita životne sredine
Uskladenost sa nacionalnom politikom-Strategijom regionalnog razvoja CG 2014-2020 godine Prioritet 3.1 Cilj 3.	-Unapredjenje zdravstvene, socijalne i zaštite životne sredine -Unapredjenje društvenih djelatnosti i zaštita životne sredine
Opis projekta	Izgradnja kolektora Ø 400- Ø800 i sekundarne kanalizacione mreže za odvod otpadnih voda od grada do Strojtanice (3 km), odnosno do postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda
Namjena i cilj programa	Sprečavanje ispuštanja otpadnih voda u rijeku Lim i njihovo prečišćavanje
Aktivnosti	Izvodjenje radova po obezbijedjenom projektu u prethodnoj 2016. godini
Projektni ishod, očekivani rezultat	Spriječeno ispuštanje otpadnih voda u rijeku Lim
Izlazni indikator	Onemogućeni ispusti otpadnih voda u rijeku Lim prije prečišćavanja
Odgovorna strana	Doo „Vodovod“ Bistrica i Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj
Ukupni budžet i izvori finansiranja	10.000 000 e od toga u 2017. godini 2.000 000 e (kredit)

Ciljne grupe	Stanovništvo i pravna lica (15000)
Period implementacije	2017-2021. godina
Monitoring i evaluacija	3 mjeseca nakon puštanja u upotrebu
Projektna ideja	Izgradnja DTS 10/04 KVA „Voljavac“
Područje i nivo prioriteta	Unapredjenje tehničke infrastrukture
Uskladenost sa nacionlanom politikom-Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2025 godine Prioritet.4.1. Cilj 4.	-Rekonstrukcija električne mreže -Unapredjenje tehničke infrastrukture
Opis projekta	Izgradnja trafostanice DTS 10/04 KVA u „Voljavcu“
Namjena i cilj programa	Poboljšanje kvaliteta snabdjevenosti Voljavca i dotičnih naselja električnom energijom
Aktivnosti	Izgradnja objekta u režiji CEDES-a
Projektni ishod, očekivani rezultat	Poboljšan kvalitet snadbijevanja ekektričnom energijom Voljavca i dotičnih naselja
Izlazni indikator	Poboljšan kvlalitet snadbijevanja električnom energijom u odnosu na vrijeme prije izgradnje trafostanice
Odgovorna strana	CEDES
Ukupni budžet i izvori finansiranja	59.700 e(CEDES)
Ciljna grupa	Stanovništvo naselja Voljavac (215)
Period implementacije	Septembar-novembar 2017.god
Monitoring i evaluacija	1 mjesec nakon implementacije
Projektna ideja	Izgradnja DTS 10/04 KVA „Loznice“
Područje i nivo prioriteta	Unapredjenje tehničke infrastrukture
Uskladenost sa nacionlanom politikom-Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2025 godine Prioritet.4.1.	-Rekonstrukcija električne mreže

Cilj 4.	-Unapredjenje tehničke infrastrukture
Opis projekta	Izgradnja trafostanice DTS 10/04 KVA u „Loznica“
Namjena i cilj programa	Poboljšanje kvaliteta snabdjevenosti Loznice i dotičnih naselja električnom energijom
Aktivnosti	Izgradnja trafostanice u režiji CEDES-a
Projektni ishod, očekivani rezultat	Poboljšan kvalitet snadbijevanja električnom energijom Loznica i dotičnih naselja
Izlazni indikator	Poboljšan kvalititet snadbijevanja električnom energijom u odnosu na vrijeme prije izgradnje trafostanice
Odgovorna strana	CEDES
Ukupni budžet i izvori finansiranja	77.000 e(CEDES)
Ciljna grupa	Stanovništvo naselja Loznice (1678)
Period implementacije	Septembar-novembar 2017.god
Monitoring i evaluacija	1 mjesec nakon implementacije
Projektna ideja	Izgradnja DTS 10/04 KVA „Majstorovina“
Područje i nivo prioriteta	Unapredjenje tehničke infrastrukture
Uskladenost sa nacionalnom politikom-Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2025 godine Prioritet.4.1. Cilj 4.	-Rekonstrukcija električne mreže -Unapredjenje tehničke infrastrukture
Opis projekta	Izgradnja trafostanice STS 10/04 KVA u „Majstorovina“
Namjena i cilj programa	Poboljšanje kvaliteta snabdjevenosti Loznice i dotičnih naselja električnom energijom
Aktivnosti	Izgradnja objekta u režiji CEDES-a
Projektni ishod, očekivani rezultat	Poboljšan kvalitet snadbijevanja električnom energijom Majstorovine i dotičnih naselja
Izlazni indikator	Poboljšan kvalititet snadbijevanja električnom

	energijom u odnosu na vrijeme prije izgradnje trafostanice
Odgovorna strana	CEDES
Ukupni budžet i izvori finansiranja	114.550 e(CEDES)
Ciljna grupa	Stanovništvo naselja Majstorovine (313)
Period implementacije	Septembar-novembar 2017.god
Monitoring i evaluacija	1 mjesec nakon implementacije
Projektna ideja	Izgradnja DTS 10/04 kva „Rasova - Rasoka“
Područje i nivo prioriteta	Unapredjenje tehničke infrastrukture
Uskladenost sa nacionlanom politikom-Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2025 godine Prioritet.4.1. Cilj 4.	-Rekonstrukcija električne mreže -Unapredjenje tehničke infrastrukture
Opis projekta	Izgradnja trafostanice DTS 10/04 KVA „Rasovo-Rastoka“
Namjena i cilj programa	Poboljšanje kvaliteta snadbjevenosti Rasova, Rastoke i dotičnih naselja električnom energijom
Aktivnosti	Izgradnja objekta u režiji CEDES-a
Projektni ishod , očekivani rezultat	Poboljšan kvalitet snadbijevanja ekektričnom energijom Rasova, Rastoke i dotičnih naselja
Izlazni indikator	Poboljšan kvlalitet snadbijevanja električnom energijom u odnosu na vrijeme prije izgradnje trafostanice
Odgovorna strana	CEDES
Ukupni budžet i izvori finansiranja	65.500 e (CEDES)
Ciljna grupa	Stanovništvo naselja Rasova i Rastoke (751)
Period implementacije	Septembar-novembar 2017.god
Monitoring i evaluacija	1 mjesec nakon implementacije
Projektna ideja	Izgradnja niskonaponskih vodova iz DTS

	„Nedakusi- Peštan“ (podzemno)
Područje i nivo prioriteta	Poboljšanje snadbijevanja električnom energijom
Uskladenost sa nacionalnom politikom-Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2025 godine Prioritet 4.1. Cilj 4.	-Rekonstrukcija električne mreže -Unapredjenje tehničke infrastrukture
Opis projekta	Izgradnja niskonaponskih vodova (podzemno) iz DTS 10/04 KVA „Nedakusi-Peštan“
Namjena i cilj programa	Unapredjenje rješenja u izgradnji niskonaponske mreže
Aktivnosti	Izvođenje radova u režiji CEDES-a
Projektni ishod, očekivani rezultat	Omogućavanje i bolje korišćenje prostora i lakše intervencije na NN mreži
Izlazni indikator	Smanjen broj intervencija na NN mreži
Odgovorna strana	CEDES
Ukupni budžet i izvori finansiranja	12.600 e(CEDES)
Ciljna grupa	CEDES I JLS
Period implementacije	Septembar –novembar 2017.god
Monitoring i evaluacija	Jedna godina nakon implementacije
Projektna ideja	Rekonstrukcija nadzemnog voda Crnčalvanje
Područje i nivo prioriteta	Poboljšanje snadbijevanja električnom energijom
Uskladenost sa nacionalnom politikom-Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2025 godine Prioritet 4.1. Cilj 4.	-Rekonstrukcija električne mreže -Unapredjenje tehničke infrastrukture
Opis projekta	Rekonstrukcija nadzemnog voda Crnčalvanje

Namjena i cilj programa	Poboljšanje snadbijevanja električnom energijom naselja Crnča i Ivanje
Aktivnosti	Izvođenje radova na rekonstrukciji nadzemnog voda u režiji CEDES
Projektni ishod, očekivani rezultat	Poboljšanje sigurnosti u napajanju električnom energijom naselja Crnča i Ivanje
Izlazni indikator	Smanjenje broja kvarova na dalekovodnoj mreži u naseljima Crnča i Ivanje
Odgovorna strana	CEDES
Ukupni budžet i izvori finansiranja	71.585 e(CEDES)
Ciljna grupa	Stanovništvo naselja Crnča i Ivanje (817)
Period implementacije	Septembar –novembar 2017.god
Monitoring i evaluacija	Jedna godina nakon implementacije
Projektna ideja	Rekonstrukcija niskonaponske mreže u centru grada
Područje i nivo prioriteta	Poboljšanje snadbijevanja električnom energijom
Uskladenost sa nacionalnom politikom-Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2025 godine Prioritet 4.1. Cilj 4.	-Rekonstrukcija električne mreže -Unapređenje tehničke infrastrukture
Opis projekta	Rekonstrukcija nadzemnog voda Crnča-Ivanje
Namjena i cilj programa	Poboljšanje snadbijevanja električnom energijom centra grada
Aktivnosti	Izvođenje radova na rekonstrukciji niskonaponske mreže u režiji CEDES
Projektni ishod, očekivani rezultat	Poboljšanje sigurnosti u napajanju električnom energijom centra grada
Izlazni indikator	Smanjenje broja kvarova na niskonaponskoj mreži u centru grada

Odgovorna strana	CEDES
Ukupni budžet i izvori finansiranja	62.930 e (CEDES)
Ciljna grupa	Stanovništvo centra grada(3241)
Period implementacije	Septembar –novembar 2017.god
Monitoring i evaluacija	Jedna godina nakon implementacije
Projektna ideja	Rekonstrukcija niskonaponske mreže na selu
Područje i nivo prioriteta	Poboljšanje snadbijevanja električnom energijom
Uskladenost sa nacionalnom politikom-Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2025 godine Prioritet 4.1. Cilj 4.	-Rekonstrukcija električne mreže -Unapređenje tehničke infrastrukture
Opis projekta	Rekonstrukcija niskonaponske mreže na selu
Namjena i cilj programa	Poboljšanje kvaliteta i sigurnosti snadbijevanja električnom energijom na selu
Aktivnosti	Izvođenje radova na rekonstrukciji niskonaponske mreže u režiji CEDES
Projektni ishod , očekivani rezultat	Poboljšanje sigurnosti u napajanju električnom energijom na selu
Izlazni indikator	Smanjenje broja kvarova na niskonaponskoj mreži na selu
Odgovorna strana	CEDES
Ukupni budžet i izvori finansiranja	587.500 e (CEDES)
Ciljna grupa	Stanovništvo sela(20515)
Period implementacije	01.01-31.12. 2017.god
Monitoring i evaluacija	Jedna godina nakon implementacije
Projektna ideja	Ugradnja reklozera na 10 KV vodovima u Gubavču i Tomaševu
Područje i nivo prioriteta	Poboljšanje snadbijevanja električnom

	energijom
Uskladjenost sa nacionalnom politikom-Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2025 godine Prioritet 4.1. Cilj 4.	-Rekonstrukcija električne mreže -Unapredjenje tehničke infrastrukture
Opis projekta	Ugradnja reklozera na 10 KV vodovima u Gubavču i Tomaševu
Namjena i cilj programa	Lociranje uticaja prekida snadbijevanja na manji prostor
Aktivnosti	Nabavka i ugradnja reklozera
Projektni ishod, očekivani rezultat	Smanjenje uticaja kvarova i svodjenje na uži prostor
Izlazni indikator	Izbjegnuta uticaj kvarova na širem prostoru
Odgovorna strana	CEDES
Ukupni budžet i izvori finansiranja	256.000 e (CEDES)
Ciljna grupa	Stanovništvo naselja u kojima je moglo doći do uticaja kvara bez upotrebe reklozera
Period implementacije	Maj-oktobar 2017
Monitoring i evaluacija	Jedna godina nakon implementacije
Projektna ideja	Rekonstrukcija gradskog trga
Područje i nivo prioriteta	Unapredjenje tehničke infrastrukture
Uskladjenost sa nacionalnom politikom-Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014-2020. godina Prioritet 4.5. Cilj 4.	-Izgradnja i rekonstrukcija stambeno komunalnih objekata -Unapredjenje tehničke infrastrukture
Opis projekta	Rekonstrukcija centralnog trga – ul Slobode i prostora ispred spomenika zamjenom betonske podloge mermernim pločama (200m)

Namjena i cilj programa	Uredjenje centra grada radi stvaranja povoljnijeg ambijenta za boravak i zadržavanje u njemu
Aktivnosti	Raspisivanje tendera za izvodjače radova, izbor najpovoljnijeg izvodjača radova, nadzor
Projektni ishod , očekivani rezultat	Poboljšanje životnog ambijenta u centru grada
Izlazni indikator	Povećanje broja posjetilaca u ugostiteljskim objektima i zadržavanje stanovništva
Odgovorna strana	Sekretarijat za komunalno stambene poslove i saobraćaj i Direkcija za izgradnju i investicije
Ukupni budžet i izvori finansiranja	700.000 e (donacija)
Ciljna grupa	Posjetioci centra grada
Period implementacije	Mart-avgust 2017.godine
Monitoring i evaluacija	Jedna godina nakon implementacije
Projektna ideja	Izgradnja javne rasvete na zaobilaznici
Područje i nivo prioriteta	Unapredjenje tehničke infrastrukture
Uskladenost sa nacionalnom politikom-Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014-2020. godina Prioritet 4.4.	-Rekonstrukcija i izgradnja stambeno komunalnih objekata
Cilj 4.	-Unapredjenje tehničke infrastrukture
Opis projekta	Izgradnja javne rasvete duž zaobilaznice (5,5 km)
Namjena i cilj programa	Unapredjenje životnog ambijenta u gradskom području
Aktivnosti	Raspisivanje tendera po već izradjenom projektu, izbor najpovoljnijeg ponudjača radova, nadzor
Projektni ishod, očekivani rezultat	Stvoreni uslovi za korišćenje trotoara na zaobilaznici za ljubitelje noćnog korzoa i ostale

	prolaznike
Izlazni indikator	Broj noćnih prolaznika zaobilaznicom (trotoarom)
Odgovorna strana	Sekretarijat za komunalno stambene poslove i saobraćaj i Direkcija za izgradnju i investicije
Ukupni budžet i izvori finansiranja	350.000e (50% budžet Crne Gore i 50 % budžet JLS)
Ciljna grupa	Gradsko stanovništvo
Period implementacije	Septembar-decembar 2017.godine
Monitoring i evaluacija	Jedna godina nakon implementacije
Projektna ideja	Završetak stambenog objekta u Nikoljcu
Područje i nivo prioriteta	Izgradnja i rekonstrukcija stambeno komunalnih objekata
Uskladenost sa nacionalnom politikom-Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014-2020. godina Prioritet 4.4. Cilj 4.	-Izgradnja i rekonstrukcija komunalno stambenih objekata -Unapredjenje tehničke infrastrukture
Opis projekta	Izgradnja saobraćajnice od stambenog objekta do zaobilaznice (150m)
Namjena i cilj programa	Povezivanje izgrađenog stambenog objekta sa zaobilaznicom
Aktivnosti	Projektovanje, raspisivanje tendera, izbor najpovoljnijeg izvodjača, izgradnja i nadzor
Projektni ishod, očekivani rezultat	Uključivanje stanara stambene zgrade saobraćajnicom u javni saobraćaj
Izlazni indikator	Broj stanara u stambenom objektu
Odgovorna strana	Sekretarijat za komunalno stambene poslove i saobraćaj i Direkcija za izgradnju i investicije
Ukupni budžet i izvori finansiranja	30.000 e (JLS)

Ciljna grupa	Stanari stambene zgrade (600)
Period implementacije	Septembar-novembar 2017.godine
Monitoring i evaluacija	Odmah nakon implementacije
Projektna ideja	Sanacija postrojenja za proizvodnju i distribuciju toplotne energije za organe uprave i sudske organe
Područje i nivo prioriteta	Unapredjenje tehničke infrastrukture
Uskladenost sa nacionalnom politikom-Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014-2020. godina Prioritet 4.4. Cilj 4.	-Izgradnja i rekonstrukcija komunalno stambenih objekata -Unapredjenje tehničke infrastrukture
Opis projekta	Zamjena dotrajalog kotlovskeg postrojenja za zagrijavanje prostorija organe uprave i sudstva
Namjena i cilj programa	Obezbjedjenje uslova za rad organa uprave i sudstva u zimskim mjesecima
Aktivnosti	Raspisivanje tendera, izbor najpovoljnijeg ponudjača opreme, izvodjenje radova i nadzor
Projektni ishod, očekivani rezultat	Obezbjedjenje uslova za rad organa lokalne uprave i sudstva u zimskim mjesecima
Izlazni indikator	Prisustvo na poslu u zimskim mjesecima radnika u organima uprave i sudstva
Odgovorna strana	JLS i Vlada Crne Gore
Ukupni budžet i izvori finansiranja	130.000 e 50% budžet JLS i 50 % budžet CG
Ciljna grupa	Radnici organa Uprave u zgradi u ul.Slobode i radnici sudskih organa (426)
Period implementacije	Septembar-oktobar 2017.god
Monitoring i evaluacija	Odmah nakon implementacije
Projektna ideja	Rekonstrukcija vodovoda u Pavinom Polju
Područje i nivo prioriteta	Unapredjenje tehničke infrastrukture

Uskladenost sa nacionalnom politikom-Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014-2020. godina Prioritet 4.2.	-Rekonsrukcija vodovodne mreže i izgradnja novih vodovoda -Unapredjenje tehničke infrastrukture
Cilj 4.	
Opis projekta	Rekonstrukcija vodovoda u Pavinom Polju
Namjena i cilj programa	Osposobljavanje vodovoda za uredno snadbijevanje vodom 762 stanovnika Pavinog Polja
Aktivnosti	Nabavka materijala, raspisivanje tendera za izvodjenje radova, izbor najpovoljnijeg ponudjača, izvodjenje radova i nadzor
Projektni ishod, očekivani rezultat	Osposobljen vodovod za uredno snadbijevanje stanovništva Pavinog Polja
Izlazni indikator	Broj stanovnika Pavinog Polja uredno snadbjevenih vodom iz rekonstruisanog vodovoda
Odgovorna strana	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Direkcija za izgradnju i investicije
Ukupni budžet i izvori finansiranja	30.000 e 50% budžet JLS i 50% budžet CG
Ciljna grupa	Stanovništvo Pavinog Polja (762)
Period implementacije	Septembar-oktobar 2017.godine
Monitoring i evaluacija	Mjesec dana nakon implementacije
Projektna ideja	Završetak izgradnje vodovoda u Zmincu
Područje i nivo prioriteta	Unapredjenje tehničke infrastrukture
Uskladenost sa nacionalnom politikom-Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014-2020. godina Prioritet 4.4.	-Rekonsrukcija vodovodne mreže i izgradnja novih vodovoda

Cilj 4.	-Unapredjenje tehničke infrastrukture
Opis projekta	Završetak izgradnje vodovoda u Zmincu
Namjena i cilj programa	Uredno snadbijevanje vodom stanovnika naselja Zminac (250)
Aktivnosti	Završavanje vodovoda angažovanjem izvodjača koji je prethodno bio angažovan na izgradnji
Projektni ishod, očekivani rezultat	Uredno snadbijevanje vodom stanovnika naselja Zminac
Izlazni indikator	Broj stanovnika koji se snadbijevaju vodom iz završenog vodovoda
Odgovorna strana	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Direkcija za izgradnju i investicije
Ukupni budžet i izvori finansiranja	5.000e (budžet CG)
Ciljna grupa	Broj stanovnika koji se snadbijevaju iz završenog vodovoda (250)
Period implementacije	Septembar-novembar 2017.godine
Monitoring i evaluacija	Mjesec dana nakon završetka vodovoda
Projektna ideja	Rekonstrukcija vodovoda „Županjac“
Područje i nivo prioriteta	Unapredjenje tehničke infrastrukture
Uskladenost sa nacionalnom politikom-Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014-2020. godina Prioritet 4.4.	-Rekonstrukcija vodovodne mreže i izgradnja novih vodovoda
Cilj 4.	-Unapredjenje tehničke infrastrukture
Opis projekta	Rekonstrukcija vodovoda u Županjac
Namjena i cilj programa	Osposobljavanje vodovoda za uredno snadbijevanje vodom stanovnika Županjca
Aktivnosti	Nabavka materijala, raspisivanje tendera za izvođenje radova, izbor najpovoljnijeg

	ponudjača, izvođenje radova i nadzor
Projektni ishod, očekivani rezultat	Osposobljen vodovod za uredno snadbijevanje stanovništva Županjca
Izlazni indikator	Broj stanovnika sela Županjac uredno snadbjevenih vodom iz rekonstruisanog vodovoda
Odgovorna strana	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Direkcija za izgradnju i investicije
Ukupni budžet i izvori finansiranja	13.500 e 50% budžet JLS
Ciljna grupa	Stanovništvo Županjca (300)
Period implementacije	oktobar – novembar 2017.godine
Monitoring i evaluacija	Mjesec dana nakon implementacije

AKCIONI PLAN ZA SPROVOĐENJE STRATEŠKOG PLANA RAZVOJA 2017-2021 U 2018 GODINI

Naziv projekta	Očekivani efekti	Indikatori	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u sprovođenju u projekta	Ukupna potrebna sredstva u 2018 godinu €	Učešće budžeta Opštine €	Učešće budžeta Crne Gore €	Ostali izvori finansiranja €
Nastavak radova na Ski Centru „Bjelasica“	Zaposlenje oko 200 radnika	Broj zaposlenih i broj posjetilaca	2017-2021	Novo privredno društvo	Služba biznis zona Opštine Bijelo Polje	4.000.000		4.000.000	-
Nastavak radova na „Đalovića Pećini“	Povećan broj posjetilaca	Broj posjetilaca	2017-2021	Novo privredno društvo	Služba biznis zona Opštine Bijelo Polje	4.000.000		4.000.000	-
Uređenje izvorišta mineralne ljekovite vode i sportskih sadržaja izletišta Kisjele vode	Veliki broj posjetilaca i sportista, zaposlenje 3-5 radnika	Broj zaposlenih i broj posjetilaca	2018	NVO „Akva Vita“ Branko Hajduković	Opština Bijelo Polje	19.750	10.000	-	10.000
„Trend Triks“ biciklistička trka „Putevima Kralja Nikole“	Razvoj sportskog turizma	Broj učesnika u trci i porast interesovanja	2018-2020	„Ciklomont“ Bijelo Polje Branko Hajduković	-	12.000	-	-	12.000
Izvođenje velike Svete biciklističke trke međunarodni HRT maraton	Razvoj sportskog turizma	Broj učesnika i porast interesova	2017-2021	„Ciklomont“ Bijelo Polje Branko Hajduković	Biciklistički savez Crne Gore	5.000	1.500	2.000	1.500

		nja							
Opremanje biznis zona	Razvoj srednjih i malih preduzeća	Broj preduzeća, broj zaposlenih u njima	2018-2021	Služba za biznis zone Slobodan Jelić	Opština Bijelo Polje	250.000	250.000	-	-
Rekonstrukcija autobuske stanice	Razvoj putničkog saobraćaja	Broj dolazaka i odlazaka autobusa i broj zaposlenih	2018	Opština Bijelo Polje Fahrudin Begović	-	200.000	200.000	-	-
Izgradnja I faze kolektora	Odvođenje otpadnih voda do postrojenja za prečišćavanje	Provjera funkcionisanja	2017-2021	Opština Bijelo Polje Fahrudin Begović	-	2.000.000	-	-	2.000.000
Izgradnja pristupnog puta do deponije otpada	Obezbeđenje pristupa do deponije	Provjera funkcionisanja	2018	„Komunalno Lim“ Radenko Vujošević	Opština Bijelo Polje Dejan Luković	400.000	200.000	-	200.000
Nabavka opreme za sakupljanje, sortiranje i presovanje otpada	Obezbeđenje uslova za korišćenje otpada kao sirovine	Provjera funkcionisanja	2018	„Komunalno Lim“ Radenko Vujošević i Senad Pačariz	Opština Bijelo Polje, Dejan Luković	872.000	-	-	872.000
Izgradnja objekta za selekciju otpada	Obezbeđenje uslova za selekciju	Provjera funkcionisanja	2018	„Komunalno Lim“ Radenko	Opština Bijelo Polje	1.680.000	-	-	1.680.000

	otpada			Vujošević	Milanko Minić				
Otkup zemljišta za izgradnju objekata zaštite životne sredine	Obezbeđenje uslova za izgradnju objekata zaštite životne sredine	Provjera zakonitosti otkupa	2018	Opština Bijelo Polje Ljubomir Sošić	-	420.000	-	420.000	-
Izgradnja nove školske zgrade za OŠ „Dušan Korać“	Poboljšanje uslova za nastavno obrazovni proces	Broj učenika i broj nastavnog osoblja	2018-2021	OŠ „Dušan Korać“	Direkcija javnih radova	1.500.000		1.500.000	-
Postavljanje međuspratne ploče i patosa u zgradi Elektroekonomske škole	Poboljšanje uslova za nastavno obrazovni proces	Broj učenika i broj nastavnog i ostalog osoblja	2018	Elektro ekonomska škola Miloš Marić	Ministarstvo prosvjete Crne Gore	170.000		170.000	-
Izgradnja balon sale i nabavka kompjutera za gimnaziju „Miloje Dobrašinović“	Poboljšanje uslova za nastavno obrazovni proces	Broj učenika, broj nastavnog osoblja	2018	Gimnazija Milko Kovačević	Ministarstvo prosvjete Crne Gore	50.000		50.000	-
Izgradnja STS 10/04 KV „Kanje“	Poboljšanje uslova snadbijevanja električnom energijom	Provjera funkcionisanja	2018	Crnogorski elektrodistributivni sistem Miloš Konatar		32.050			32.050
Izgradnja STS 10/04 KV „Milovo“	Poboljšanje uslova snadbijevanja	Provjera funkcionisanja	2018	Crnogorski elektrodistributivni sistem		39.050			39.050

	električnom energijom			Miloš Konatar					
Izgradnja DTS 10/04 KV A „Lješnica“	Poboljšanje uslova snadbijevanja električnom energijom	Provjera funkcionisanja	2018	Crnogorski elektrodistributivni sistem Miloš Konatar		59.780			59.780
Izgradnja 10 KV voda iz MBTS Potkrajci „A“ stub STS Potkrajci-Čabarkape (podzemno)	Poboljšanje uslova snadbijevanja električnom energijom	Provjera funkcionisanja	2018	Crnogorski elektrodistributivni sistem Miloš Konatar		58.000			58.000
Izgradnja 10 KV voda iz MBTS Sutivan	Poboljšanje uslova snadbijevanja električnom energijom	Provjera funkcionisanja	2018	Crnogorski elektrodistributivni sistem Miloš Konatar		54.000			54.000
Ugradnja reklozera na 10 KV u: -Pavinom Polju, -Ivanju -Srđevcu	Poboljšanje uslova snadbijevanja električnom energijom	Provjera funkcionisanja	2018	Crnogorski elektrodistributivni sistem Miloš Konatar		120.000 160.000 100.000			120.000 160.000 100.000
Rekonstrukcija NN mreže na selu	Poboljšanje uslova snadbijevanja električnom energijom	Provjera funkcionisanja	2018	Crnogorski elektrodistributivni sistem Miloš Konatar	-	576.400	-	-	576.400
Izgradnja glavnog rezervoara na gradskom	Poboljšanje uslova za snadbijevanje	Provjera funkcionisanja	2018	„Vodovod“ Bistrica Milan Bulatović	-	60.000	-	-	60.000

Vodovodu	vodom								
Nastavak izgradnje vodovoda u Zatonu	Snadbijevanje Zatona vodom	Provjera funkcionisanja	2017-2019	Opština Bijelo Polje Milanko Minić	Mjesna zajednica Zaton	217.000	110.000	107.000	-
Izgradnja vodovoda Kanje, Metanjac, Dobrakovo-Granični prelaz	Snadbijevanje vodom	Provjera funkcionisanja	2018-2021	Opština Bijelo Polje Milanko Minić	Mjesna zajednica Kanje	12.500	12.500	-	-
Završetak Vodovoda za Zminac i Rastoku	Snadbijevanje vodom	Provjera funkcionisanja	2018	Opština Bijelo Polje Milanko Minić	Mjesna zajednica Rasovo	15.000	15.000	-	-
Asvaltiranje gradskih saobraćajnica i lokalnih puteva	Poboljšanje gradskih komunikacija i odnosa sa selom kao i života na selu	Provjera kvaliteta	2018-2021	Opština Bijelo Polje Dejan Luković	Mjesne zajednice	1.816.000	908.000	908.000	-
Izgradnja mosta za pješake Potkrajci-Njegnjevo	Omogućavanje prelaska putnika i đaka	Broj prelazaka u toku dana	2018	Opština Bijelo Polje Milanko Minić	-	300.000	-	300.000	-
Rekonstrukcija Muzeja	Poboljšanje uslova za rad Muzeja	Povećanje broja posjetilaca	2018-2019	Zavičajni muzej Željko Raičević	-	200.000	200.000	-	-
Izgradnja sportsko rekreativnog centra „Otoka“	Obezbeđenje uslova za treninge	Broj sportista koji	2018-	Opština Bijelo Polje Damjan	-	175.000	87.500	-	87.500

	sportista	treniraju u „Otoci“	2020	Knežević Milanko Minić					
Uređenje gradskih plaža	Obezbeđenje uslova za korišćenje Lima za kupališni turizam	Broj korisnika plaže u julu i avgustu	2018-2020	Opština Bijelo Polje Milanko Minić	-	16.600	16.600	-	-
Završetak stadiona u Kukuljama	Obezbeđenje uslova za Sportski život u Mjesnoj zajednici Kukulje	Broj sportista koji koriste Stadion	2018	Opština Bijelo Polje Milanko Milanko	Mjesna Zajednica Kukulje	10.000	10.000	-	-
Zamjena rasvjete rasvjetom sa led sijalicama	Poboljanje ekonomičnosti rasvjete	Broj kilovata utrošenih za mjesec dana prije i poslije zamjene	2018	Opština Bijelo Polje Dejan Luković	-	1.000.000	-	-	1.000.000
Izgradnja stambenog objekta za socijalne slučajeve	Zbrinjavanje socijalno ugroženih lica	Broj zbrinutih socijalno ugroženih lica	2018	Ministarstvo rada i socijalnog staranja Crne Gore	-	150.000	-	150.000	-
Izgradnja javnog toaleta	Stvaranje higijenskih uslova za kretanje građana na javnom mjestu	Broj korisnika usluga	2018	Opština Bijelo Polje Dejan Luković	-	40.000	-	40.000	-

Otkup zemljišta za groblje u Loznicama	Stvaranje uslova za sahranjivanje posmrtnih ostataka	Broj grobnih mjesta	2018	Opština Bijelo Polje Ljubomir Sošić	-	600.000	600.000	-	-
Rekonstrukcija Sale SO-e	Poboljšanje uslova za rad lokalnog parlamenta	Izjave odbornika o uslovima rada	2018	Opština Bijelo Polje Milanko Minić	-	300.000	150.000	150.000	-
Rekonstrukcija sale za sastanke	Poboljšanje uslova za rad radnih tijela	Izjave o uslovima rada od učesnika na sastancima	2018	Opština Bijelo Polje Milanko Minić	-	40.000	40.000	-	-
Rekonstrukcija omladinskog doma u Ravnoj Rijeci	Stvaranje uslova za održavanje sastanaka u Mjesnoj zajednici	Broj održanih sastanaka u toku godine	2018	Opština Bijelo Polje Milanko Minić	Mjesna zajednica Ravna Rijeka	10.000	10.000	-	-
Izgradnja autostajališta na magistralnom putu Dobrakovo-Sl.Most (9)	Stvaranje uslova za lakši prevoz putnika	Izjave o prednostim a većeg broja stajališta	2018	Opština Bijelo Polje Dejan Luković		98.000		98.000	
Izgradnja stočne pijace u Bistrici	Stvaranje uslova za djelovanje tržišta	Broj prodatih grla stoke	2018	Opština Bijelo Polje Džafer Gusinjac		50.000	50.000		
Svega:						22.410.380	2.821.100	12.467.000	7.122.280

**POGLAVLJE VI
PRAĆENJE I KONTROLA SPROVOĐENJA STRATEŠKOG PLANA RAZVOJA**

Specifični strateški cilj	Indikatori	Izvor verifikacije	Početna vrijednost	Ciljani ishod
Specifični cilj 1 Povećanje zaposlenosti radno sposobnih lica i invalida preko 15 %				
<u>Prioritet 1.1</u> Utvrđivanje broja stvarno nezaposlenih po profilima i stepenima stručnosti	Broj nezapsolenih koji su brisani-skinuti sa evidencije nezaposlenih	Zavod za zapošljavanje Biro rada Bijelo Polje	4507	4.300
<u>Prioritet 1.2</u> Unapredjenje zapošljivosti nezaposlenih lica	Broj preduzetih aktivnosti	Zavod za zapošljavanje Biro rada Bijelo Polje	7609	8750+
<u>Prioritet 1.3</u> Aktivnosti na smanjenju rada na crno u korist regularnog zapošljavanja	Broj zapisnika o utvrdjenim slučajevima rada na crno	Inspekcija rada	1	50
Specifični cilj 2 Razvoj prioritetnih privrednih djelatnosti				
<u>Prioritet 2.1</u> Razvoj poljoprivrede i ruralnih područja	-Povećanje površina pod zasadima -Povećanje stočnog fonda -Rast neto rezultata	-Regionalni centar za biljnu proizvodnju -Regionalni centar za selekciju u stočarstvu -Centralna banka CG	-45.646 grla +2.000.000 e	25 ha -50.210 grla 3.300.000 e

	-Rast broja zaposlenih	-Ministarstvo poljoprivrede	-485 poljoprivrednika	-585 poljoprivredn.
<u>Prioritet 2.2</u> Razvoj turizma	-Rast neto rezultata Sektora usluga smjestaja i ishrane -Rast broja zaposlenih	Centralna banka CG Monstat	190.000 e -522	+2.000.000 e -870
<u>Prioritet 2.3</u> Razvoj industrije i usluga	-Rast neto rezultata -Rast broja zaposlenih	Centralna banka CG Monstat	440.000	2.500.000
Specifičan cilj 3 Unapređenje društvenih djelatnosti i zaštite životne sredine				
<u>Prioritet 3.1</u> Unapređenje zdravstvene i socijalne zaštite i zaštite životne sredine	-Smanjenje smrtnosti odojčadi; -Smanjenje smrtnosti djece do 5 godina; -Povećanje broja preventivnih pregleda; -Povećanje broja patronažnih posjeta bolesnicima; -Povećanje iznosa naknade za socijalne slučajeve; Povećanje obuhvatnosti stanovništva socijalnim davanjima; -Povećanje procenta obuhvatnosti teritorije ili pravnih lica i domaćinstava	Dom Zdravlja i Opšta Bolnica Centar za socijalni rad Doo „Komunalno Lim“	Utvrđiti bazu Utvrđiti bazu	-8 % -8,5 % +2,5 % +30 %

	sakupljanjem, odvozom, recikliranjem i odlaganjem komunalnog otpada.			
<u>Prioritet 3.2</u> Unapređenje vaspitno obrazovnog sistema	-Povećanje obuhvatnosti djece vaspitanjem i obrazovanjem; -Povećanje Ø ocjene u osnovnom i srednjem obrazovanju; -Povećanje % svršenih studenata na višim i visokim školama	Dječiji vrtić „Dušo Basekić“ Osnovna škola (17) Zavod za zapošljavanje	Utvrđiti bazu	+10 %
<u>Prioritet 3.3</u> Poboljšanje uslova za razvoj kulture i sportske djelatnosti	-Povećanje broja kulturnih manifestacija i njihovog kvaliteta; -Povećanje broja klubova, vrsta sportova i poboljšanje njihovog uspjeha u takmičenjima	Centar za kulturu Zavičajni muzej Centar za sport i rekreaciju	Utvrđiti bazu	+40 % +10 %
Specifični cilj 4 Unapređenje tehničke infrastrukture				
<u>Prioritet 4.1</u> Rekonstrukcija električne mreže	Smanjenje % vremena i broja prekida u snadbijevanju potrošača električnom energijom	CEDIS	Utvrđiti bazu na osnovu evidencije CEDIS-u	-10 %
<u>Prioritet 4.2</u> Rekonstrukcija vodovodne mreže i izgradnja novih vodovoda	Povećanje procenta obuhvatnosti stanovništva	Sekretarijat za komunalno stambene	Utvrđiti bazu na osnovu evidencije u	+10 %

	organizovanim vodosnadbijevanjem	poslove i saobraćaj	MZ	
<u>Prioritet 4.3</u> Rekonstrukcija lokalne putne mreže	Dužina rekonstruisanih puteva	Sekretarijat za komunalno stambene poslove i saobraćaj	306 km	100 km
<u>Prioritet 4.4</u> Rekonstrukcija i izgradnja komunalnih i stambenih objekata	Povećanje broja korisnika	Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj	Popisati korisnike postojećih objekata prije investiranja	+ 5 %
<u>Prioritet 4.5</u> Adaptacija, rekonstrukcija i izgradnja domova za društveni život	-Broj adaptiranih, rekonstruisanih, izgradjenih domova	Sekretarijat za lokalnu samoupravu	Utvrđiti bazu na osnovu evidencije u MZ	+6 %
<u>Specifičan cilj 5</u> Dalji razvoj demokratskih odnosa, dijaloga, tolerancije, multikulturalnih međuljudskih i komšijskih odnosa				
<u>Prioritet 5.1</u> Razvoj demokratskih odnosa	Povećanje zastupljenosti društvenih činilaca u donošenju odluka	Savjet za zaštitu lokalne samouprave	Utvrđiti bazu	Povećan broj činilaca preko 10% u odnosu na početno stanje
<u>Prioritet 5.2</u> Unapređenje dijaloga i tolerancije	Broj donesenih odluka većom većinom u SO-e	Služba SO-e	Utvrđiti bazu	Preko 20% glasova iznad 50 %+1 za Odluke donesene u Skupštini opštine
<u>Prioritet 5.3</u> Unapređenje multikulturalnih, međuljudskih i komšijskih odnosa	Izjave i ankete	Mediji i NVO	Utvrđiti bazu	Ocijeniti sa: loš, zadovoljavajući i dobri

LEGENDA

OPBP – Opština Bijelo Polje

MPRR – Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

NVO- Nevladine organizacije

DJR- Direkcija javnih radova

MPCG- Ministarstvo prosvjete Crne Gore

JU – Javna ustanova

MKCG – Ministarstvo kulture Crne Gore

CZSiR – Centar za sport i rekreaciju

MZ – Mjesna zajednica

CEDES – Crnogorski elektro distributivni sistem

MRSSCG – Ministarstvo rada i socijalnog staranja Crne Gore

OŠ- Osnovna škola

PRILOZI

Crna Gora
OPŠTINA BIJELO POLJE
- P r e d s j e d n i k -

Br.01- 9692

Bijelo Polje, 08.11.2016.god.

Na osnovu Čl 57 stav 1 tačka 11 Zakona o lokalnoj samoupravi (»Sl.list RCG« 042/03, 028/04, 075/05, 013/06, »Sl.list CG« br. 088/09, 003/10, 038/12, 010/14, 057/03/16), Čl 8 i Čl 26 Zakona o regionalnom razvoju (»Sl.list CG« br. 020/11, 026/11, 020/15) na osnovu Pravilnika o metodologiji za izradu Strateškog plana razvoja jedinica lokalne samouprave (»Sl.list CG« br. 68/16), Čl 63 stav 6 i Čl 60 stav 1 tačka 14 Statuta Opštine Bijelo Polje („Sl.list RCG–opštinski propisi“, br.25/04, 33/06, „Sl.list CG–opštinski propisi“, br. 18/04, 32/13), predsjednik Opštine **d o n o s i**:

R J E Š E N J E

o formiranju Radne grupe za izradu Prijedloga Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje za period 2017 – 2021. godine

Imenuje se Radna grupa u sastavu:

1. Petar Smolović, potpredsjednik Opštine, koordinator,
2. Rešad Nuhodžić, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, član;
3. Milorad Rmandić, član Socijalnog savjeta Opštine Bijelo Polje, član,
4. Slobodan Jelić, rukovodilac Službe menadžera biznis zona, član
5. Dejan Luković, sekretar Sekretarijata za stam. – komun. poslove i saobraćaj, član,
6. Milanko Minić, direktor Direkcije za izgradnju i investicije, član,
7. Saida Čikić, sekretarka Sekretarijata za lokalnu samoupravu, član,
8. Marija Raičević, sam.savjetnik u Službi menadžera, član,
9. Fazila Polumenta, sam.savjetnik u Sekretarijatu za preduz. i ekonomski razvoj, član,
10. Violeta Obradović, direktorica Turističke organizacije Bijelo Polje, član,
11. Abaz Dizdarević, vd direktora JU Centar za djelatnosti kulture Bijelo Polje, član,
12. Damjan Knežević, direktor Centra za sport i rekreaciju Bijelo Polje, član,

13. Maida Dobardžić, direktorica JU Dom zdravlja Bijelo Polje, član,
14. Biserka Bulatović, direktorica JU Opšta bolnica Bijelo Polje, član,
15. Miloš Marić, direktor Mješovite srednje škole Bijelo Polje, član,
16. Žarko Šebek, direktor ZZZCG PJ Bijelo Polje, član;
17. Admir Mustajbašić, direktor JU Centar za socijalni rad Bijelo Polje, član.

Zadatak Radne grupe je da:

- Prikuplja podatke i informacije u vezi sa postojećim stanjem razvoja opštine Bijelo Polje i ostale potrebne podatke i dostavlja iste Konsultativnoj grupi za izradu Prijedloga Strateškog plana;
- Prikuplja podatke za izradu Nacrta SWOT analize i dostavlja iste Konsultativnoj grupi za izradu Prijedloga Strateškog plana;
- Priprema inicijalne verzije poglavlja Strateškog plana razvoja;
- Prikuplja i analizu komentara od strane Konsultativne grupe i unosi izmjene;
- Obavlja stručno – administrativne poslove i druge poslove za Konsultativnu grupu.

Obrazloženje

Zakonom o regionalnom razvoju (»Sl.list CG« br. 020/11, 026/11, 020/15), propisano je da je jedinica lokalne samouprave dužna da donese Strateški plan razvoja Opštine, na period do sedam godina, nakon dobijanja saglasnosti o usklađenosti sa Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore od nadležnog Ministarstva.

Opština Bijelo Polje je u obavezi da donese novi Strateški plan razvoja za nasupajući period 2017-2021. godine, te je Predsjednik Opštine, shodno ovlašćenjima iz Čl 60 stav 1 tačka 14 Statuta Opštine Bijelo Polje („Sl.list RCG–opštinski propisi“, br.25/04, 33/06, „Sl.list CG–opštinski propisi“, br. 18/10, 32/13), i shodno Pravilniku o metodologiji za izradu Strateškog plana razvoja jedinica lokalne samouprave (»Sl.list CG« br. 68/16), Rješenjem br.01-9692 od 08.11.2016. godine, imenovao Konsultativnu grupu za izradu Strateškog plana razvoja opštine za period 2017-2021. godine.

Za potrebe rada te Konsultativne grupe, predsjednik Opštine je, shodno navedenom Pravilniku i pomenutim ovlašćenjima iz Statuta Opštine Bijelo Polje, imenovao i Radnu grupu za izradu Prijedloga Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje za period 2017-2021. godine, kao u dispozitivu Rješenja.

**Predsjednik
Aleksandar Žurić**

Crna Gora
OPŠTINA BIJELO POLJE
- P R E D S J E D N I K -

Br.01- 9691

Bijelo Polje, 08.11.2016.god.

Na osnovu Čl 57 stav 1 tačka 11 Zakona o lokalnoj samoupravi (»Sl.list RCG« br. 042/03, 028/04, 075/05, 013/06, »Sl.list CG« br. 088/09, 003/10, 038/12, 010/14, 057/14, 003/16), Čl 8 i Čl 26 Zakona o regionalnom razvoju (»Sl.list CG« br. 020/11, 026/11, 020/15), Čl 63 stav 6 i Čl 60 stav 1 tačka 14 Statuta Opštine Bijelo Polje („Sl.list RCG–opštinski propisi“, br.25/04, 33/06, „Sl.list CG–opštinski propisi“, br. 18/10, 32/13), predsjednik Opštine **d o n o s i**:

R J E Š E N J E

o formiranju Konsultativne grupe za izradu Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje za period 2017 – 2021. godine

Imenuje se Konsultativna grupa u sastavu:

1. Petar Smolović, potpredsjednik Opštine, koordinator;
2. Nemša Omerhodžić, potpredsjednica Opštine, član;
3. Prof.dr Ana Lalević Filipović, profesor Ekonomskog fakulteta u Podgorici, član;
4. Prof.dr Velimir Rakočević, dekan Pravnog fakulteta u Podgorici, član;
5. Prof.dr Milivoje Radović, profesor Ekonomskog fakulteta u Podgorici, član;
6. Rešad Nuhodžić, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, član;
7. Fahrudin Begović, menadžer Opštine Bijelo Polje, član;
8. Slobodan Jelić, rukovodilac Službe menadžera biznis zona, član;
9. Džafer Gusinjac, sekretar Sekretarijata za preduzetništvo i ekonomski razvoj, član;
10. Dejan Luković, sekretar Sekretarijata za stam.komunalne poslove i saobraćaj, član;
11. Milanko Minić, direktor Direkcije za izgradnju i investicije, član;
12. Alida Nuhodžić, sekretarka Sekretarijata za finansije, član;

13. Saida Čikić, sekretarka Sekretarijata za lokalnu samoupravu, član;
14. Aleksandra Bošković, sekretarka Sekretarijata za uređenje prostora, član;
15. Jasmin Ćorović, sekretar Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj, član;
16. Violeta Obradović, direktorka Turističke organizacije Bijelo Polje, član;
17. Miloš Konatar, direktor Elektro distribucije Bijelo Polje, član;
18. Milan Bulatović, direktor Doo Vodovod »Bistrica« Bijelo Polje, član;
19. Radenko Vujošević, direktor Doo Komunalno preduzeće »Lim« Bijelo Polje, član;
20. Abaz Dizdarević, vd direktora Centra za djelatnosti kulture Bijelo Polje, član;
21. Damjan Knežević, direktor Centra za sport i rekreaciju Bijelo Polje, član;
22. Dragić Rabrenović, direktor JU »Radio B.Polje«, član,
23. Hilmija Franca, direktor Doo »Meso – promet« Bijelo Polje, član;
24. Jezdimir Vujičić, direktor Doo »Eko Meduza« Bijelo Polje, član;
25. Ljubiša Bošković, direktor Doo »Sistem MNE« Bijelo Polje, član;
26. Hasan Ramović, direktor Doo »Put – Gross« Bijelo Polje, član;
27. Dejan Zejak, koordinator NVO« Centar za razvoj agrara«, član;
28. Željko Đukić, direktor NVO »Multimedijal Montenegro«, član;
29. Miloš Marić, direktor Mješovite srednje škole Bijelo Polje, član;
30. Sadik Šahman, direktor OŠ«R.B.Tršo« Lozna i predsjednik aktiva direktora škola, član;
31. Ida Četković, direktorica JU Dječiji vrtić »Dušo Basekić«, član,
32. Maida Dobardžić, direktorica JU Dom zdravlja Bijelo Polje, član;
33. Biserka Bulatović, direktorica JU Opšta bolnica Bijelo Polje, član;
34. Žarko Šebek, direktor ZZZCG PJ Bijelo Polje, član;
35. Admir Mustajbašić, direktor JU Centar za socijalni rad Bijelo Polje, član;
36. Edin Ćeranić, NLB banka, član;
37. Nusret Džogović, član Sindikata Opštine Bijelo Polje, član.

Zadatak Konsultativne grupe je da:

- Nakon prikupljanja podataka u vezi sa postojećim stanjem razvoja opštine Bijelo Polje izanalizira i ocijeni prikupljene podatke;
- Nakon izrade Nacrta SWOT analize, ocijeni kvalitet izvršene analize i da prijedlog za njenu konačnu verziju;
- Utvrdi opšti cilj razvoja i strateške ciljeve sa prioritetima, mjerama i smjernicama za ostvarivanje Prijedloga strateškog plana;
- Odredi orijentaciona sredstva za sprovođenje Prijedloga Strateškog plana, način njihovog obezbjeđivanja i druga pitanja od značaja za razvoj;
- Odobri Prijedlog Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje, nakon diskusija i sastanaka;
- Prati implementaciju Strateškog plana razvoja Opštine nakon usvajanja istog na sjednici Skupštine opštine Bijelo Polje.

Obrazloženje

Zakonom o regionalnom razvoju (»Sl.list CG« br. 020/11, 026/11, 020/15), propisano je da je jedinica lokalne samouprave dužna da donese Strateški plan razvoja Opštine, na period do sedam godina, nakon dobijanja saglasnosti o usklađenosti sa Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore od nadležnog Ministarstva.

Kako Strateški plan razvoja opštine Bijelo Polje za period 2012-2016. godine ističe sa završetkom 2016. godine, opština Bijelo Polje je u obavezi da donese novi Strateški plan razvoja za nasupajući period 2017-2021. godine, to predsjednik Opštine, shodno odredbama člana 60 stav 1 tačka 24 Statuta Opštine Bijelo Polje („Sl.list RCG–opštinski propisi“, br.25/04, 33/06, „Sl.list CG–opštinski propisi“, br. 18/10, 32/13), ima ovlašćenje da obrazuje stručna radna tijela za poslove iz svog djelokruga.

U skladu sa naprijed navedenim, predsjednik Opštine je imenovao Konsultativnu grupu za izradu Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje za period 2017 – 2021. godine, kao u dispozitivu ovog Rješenja.

***Predsjednik
Aleksandar Žurić***

ZAPISNIK SA I SASTANKA RADNE GRUPE ODRŽANOG 19.05.2017. GODINE

Sastanku su prisustvovali: Petar Smolović, Rešad Nuhodžić, Milorad Rmandić, Slobodan Jelić, Dejan Luković, Saida Čikić, Fazila Polumenta, Violeta Obradović, Miloš Marić, Majda Dobaržić, Biserka Bulatović, Žarko Šebek.

Član radne grupe Milorad Rmandić u uvodnoj riječi objasnio je potrebu izrade Strateškog plana razvoja Opštine za period 2017-2021 godine i novi Pravilnik o metodologiji za izradu Strateškog plana razvoja jedinice lokalne samouprave.

Iznio je kraći rezime po svim djelovima Analize postojećeg stanja koju je pripremao od donošenja rješenja od strane predsjednika opštine o formiranju radne grupe za izradu Strateškog plana, ukazujući na potrebu uključivanja prisutnih u izradu analize. Saopštio je postupak pribavljanja podataka prezentirajući da je odgovore dobio od skoro svih mjesnih zajednica, svih škola i drugih institucija a niz podataka dobijao i iz neposrednih kontakata sa relevantnim ličnostima: Monstata, Zavoda za zapošljavanje, Centralne banke i subjekata Javnog i Realnog sektora.

U radu su učestvovali:

Nuhodžić Rešad:

- Predlaže da se primijeni model Evropske unije jer ovaj je skoro 80 % isti kao i naš pa bi mogao malo da se preuredi.
- Trebalo više posvetiti pažnje uskladenosti sa Nacionalnim strategijama bar u uvodnom dijelu,
- Trebalo sami sebi da postavimo pitanja koji su to projekti koji će poboljšati novi Strateški plan u smislu kvaliteta života i novog zapošljavanja.
- Bolje obraditi dio što se tiče Djalovića pećine i planine Bjelasice-malo je rečeno!
- Da indeks razvijenosti naše Opštine bude polazište za razvijanje cilja.
- Kako postaviti cilj da povećamo zaposlenost za 20 % ako ne poradimo na projektima?
- Početi da se baziramo na Nacionalnom planu i strategijama.

Begović Fahrudin:

- Ubaciti u Plan investicija izgradnju I faze kolektora od 10 mil.E do kraja 2019. Godine i Vlada je obećala još 2 mil.
- Ako je moguće revidirati Strateški plan nakon prve, druge ili treće godine jer postoje neke situacije koje se u momentu kreiranja Strateškog plana ne znaju ili se ukaže neka neočekivana donacija ili nastane neka druga promjena.
- Ubaciti u Plan održavanje postojećih čeličnih mostova.
- U Plan pored izgradnje ubaciti i asfaltiranje + izgradnja lokalnih puteva.
- Za vodovod u Zatonu planirati glavni vod
- Ubaciti pored izgradnje Osnovne škole „Dušan Korać“ i izgradnju drugih školskih objekata.

-Predvidjeti otkup zemljišta za regionalnu deponiju i naći lokaciju.

Šebek Žarko:

-Povećao se broj nezaposlenih jer su se majke koje nijesu bile na evidenciji masovno počele prijavljivati zbog naknada.

-Navodi je da je rad na crno veliki problem a ujedno se primaju naknade i to već mijenja realnu sliku o stvarno zapošljenim. Takođe je tražio da se pojača aktivnost inspekcije kako bi se smanjio rad na crno. Problem u obrazovnom programu je što se profili ne mijenjaju i ne uskladjuju sa potrebama tržišta. U školama je problem i nastavno osoblje. Treba naći zanimanja kako bi brže došli do posla. Deficitarna zanimanja su : frizer, obućar, rukovaoc građevinskim mašinama, stolari, radnici u štampariji itd.

-Zavod raspolaže (na nacionalnom nivou) sa 1 mil.e za projekte koji se odnose za osobe sa invaliditetom. Zaposliće se 20 % od ukupnog broja uključenih preko programa obuke.

Marić Miloš:

-Konstatuje da nema planova iz škola koje oni predlažu na sastancima.

Dobardžić Majda:

-Potrebna je nabavka biohemijsko hematološke laboratorije u Domu zdravlja kao glavnom centru za dijagnostiku.

-Traži rješenje od Opštine kako naći način da 5 ljekara koji rade u 5 novootvorenih ambulanati predju u radni odnos. Zasad su samo ugovorom angažovani. Predlaže rebalans budžeta.

Bulatović Biserka:

-Problem u Opštoj bolnici je kadar zbog migracije stanovništva prema Podgorici ili zemljama EU.

-Ubaciti u Plan rekonstrukciju stare zgrade iza bolnice koju su Italijani predložili da se iskoristi za banjski turizam a Kisjele Vode da budu banjsko lečilište.

-Ubaciti Psihijatrijsko odeljenje koje funkcioniše da je oformljeno u ovom periodu.

Jelić Slobodan:

-Za petogodišnji plan treba 1 mil e za Biznis zone.

-Lokaciju Ušće uključiti u Biznis zonu pored lokacije Nedakusi.

Obradović Violeta:

-Hotel In izbaciti jer ne radi.

- Umjesto hotel staviti motel „Durmitor“.
- Hotel „Brskovo“ promijeniti u hotel „Bijela Rada“.
- Ubaciti broj noćenja za 2016 godinu.
- Malo više reći o projektima Bjelasice i Djalovića pećine.
- Cmiljača je devastirana.
- Ubaciti kamp naselje – ušće Bistrica
- Zaimovića džamija izmijeniti...treba drugačije
- Turistička organizacija je osnovana 21.03.2012 godine. A ne kako je napisano.

Čikić Saida:

- Trebalo da stoji u planu djeca sa smetnjama u razvoju a ne ometena u razvoju.
- Da se uzmu podaci iz kadrovske službe o broju zaposlenih jer nijesu tačni.
- Ubaciti potrebu izmještanja Roma iz Rakonja na drugu lokaciju.

Begović Fahrudin:

-Sve objekte prilagoditi osobama sa invaliditetom. To je zakonska obaveza jer u svakom trenutku mogu sa potpunim pravom da tuže. Jedino je tu obavezu ispoštovao Dom zdravlja. Za prioritene puteve treba da bude orjentir put do škole i put do groblja to je ono što je najprioritenije. Za ostale puteve ako ima sredstava.

**Bijelo Polje,
19.05.2017.god**

**Zapisnik vodila:
Tatjana Krgušić s.r.**

ZAPISNIK

SA I SASTANKA KONSULTATIVNE GRUPE ODRŽANOG 03.06.2017

Sastanku su prisustvovali: Petar Smolović, Milorad Rmandić, Velimir Rakočević, Rešad Nuhodžić, Fahrudin Begović, Džafer Gusinjac, Alida Nuhodžić, Jasmin Ćorović, Radenko Vujošević, Ljubiša Bošković, Miloš Marić, Žarko Šebek.

Član Radne grupe Milorad Rmandić izložio je rezime analize postojećeg stanja.

Član konsultativne grupe Radenko Vujošević je govorio o šansama koje pruža realizacija lokalnog Plana upravljanja otpadom, za stvaranje nove vrijednosti: recikliranje, prerada, proizvodnja energije. Mišljenja je da za ovo ne treba formirati regionalno preduzeće, dovoljno je lokalno.

Član konsultativne grupe Ljubiša Bošković je podržao predlog Vujoševića a u vezi sa daljom izgradnjom minihidroelektrana. Objasnio je da je Vlada Crne Gore za sada stopirala takvu aktivnost.

Koordinator konsultativne grupe Petar Smolović je istakao da bi u plan trebalo unijeti izgradnju keja-šetališta od mosta na Limu prema Nikoljcu do Pruške lijevom obalom Lima. Takođe smatra da bi Služba zaštite morala biti punkt državne ustanove koja se ovim bavi sa čime se složio Vujošević.

Takođe, je istakao problem čestog nasipanja puteva jer elementarne nepogode pričinjavaju takve štete da je potrebno svake godine nasipati iste puteve te da bi bilo bolje kreditima izfinansirati asfaltiranje puteva kako bi na taj način uštedom od nenasipanja svake godine mogli otplaćivati kredite.

**Zapisnik vodila:
Krgušić Tatjana s.r.**

ZAPSINIK

SA II SASTANKA RADNE GRUPE ZA IZRADU STRATEŠKOG PLANA RAZVOJA OPŠTINE 2017-2021. GODINE ODRŽANOG 26.06.2017. GODINE

Sastanku su prisustvovali : Petar Smolović, Milorad Rmandić, Žarko Šebek, Miloš Marić, Radenko Vujošević, Dejan Luković, Fazila Polumenta.

Na sastanku je član radne grupe Milorad Rmandić saopštio mišljenje Konsultativne grupe sa sastanka održanog 03.06.2017. godine da je analiza postojećeg stanja dobro urađena. Dalje, predložio je da se već ide na ono najvažnije što slijedi. Iznio je spisak projekata na osnovu do sada podnesenih informacija-odgovora na postavljena pitanja od strane komisije pravnim licima.

Takođe je predložio formulaciju osnovnog cilja i specifičnih ciljeva sa prioritetima. Radna grupa je zaključila da se to prosljedi Konsultativnoj grupi pa će se u međuvremenu a i na samom II sastanku Konsultativne grupe iskristalirati pojedini ciljevi i prioriteti a i doći do saznanja o još nekim možda važnim projektima sa kojima će se dopuniti spisak projekata.

**Zapisnik vodila:
Tatjana Krgušić s.r**

ZAPISNIK
SA II SASTANKA KONSULTATIVNE GRUPE ODRŽANOG DANA 03.07.2017.
GODINE

Na sastanku su prisustvovali: Petar Smolović, Rmandić Milorad, Nemša Omerhodžić, Dažfer Gusinjac, Milan Bulatović, Jasmin Ćorović, Miloš Marić, Fahrudin Begović, Milanko Minić, Radenko Vujošević, Žarko Šebek, Violeta Obradović, Rešad Nuhodžić, Admir Mustajbašić, Jezdimir Vujičić, Dejan Luković, Željko Đukić, Ida Ćetković, Miloš Konatar, Sadik Šahman.

Sastanak je otvorio predsjednik Konsultativne grupe Petar Smolović. Dao je riječ izviestiocu Miloradu Rmandiću.

Izvjestilac Rmandić je prezentirao drugu fazu izrade Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje. Saopštio je predlog osnovnog cilja: „Obezbeđenje uslova za kvalitetniji život lokalnog stanovništva“.

I Specifične ciljeve:

1. Povećanje zaposlenosti stanovništva od 19-40 godina i invalida preko 15 %;
2. Razvoj prioritetnih privrednih djelatnosti;
3. Unapređenje društvenih djelatnosti i tehničke infrastrukture;
4. Dalji razvoj demokratskih odnosa, dijaloga, tolerancije, multikulturalnih međuljudskih, komšinskih odnosa.

U okviru specifičnih ciljeva iznio je predviđene prioritete. U okviru prvog specifičnog cilja:

- Utvrđivanje evidencije stvarno zaposlenih;
- Bolje korišćenje postojećih kapaciteta (radi ostvarivanja veće zaposlenosti);
- Izgradnja novih.

U okviru drugog specifičnog cilja:

- Razvoj poljoprivrede;
- Razvoj turizma;
- Razvoj industrije i usluga.

U okviru specifičnog cilja 3:

- Unapređenje zdravstvene i socijalne zaštite;
- Unapređenje zaštite životne sredine;
- Unapređenje obrazovnog sistema;
- Izgradnja i rekonstrukcija električne mreže;
- Izgradnja i rekonstrukcija vodovodne mreže;
- Izgradnja i rekonstrukcija putne mreže;
- Unapređenje uslova za razvoj kulturne i sportske djelatnosti;

- Razvoj komunalno stambene djelatnosti;
- Adaptacija rekonstrukcije i izgradnja domova za društveni život na selu i u gradu.

Prisutni su pozvani da uzmu učešća u raspravi.

Milan Bulatović je istakao da su iznosi predviđeni za investicije u vodovodnu mrežu i u kanalizacionu mrežu dosta mali. Dao je svoj pisani predlog za dopunu i korekciju predviđenih iznosa.

Jasmin Ćorović je mišljenja da treba precizirati ulaganja u putnu mrežu određenim putnim pravcima a ne globalno a da se to čini u toku planskog perioda akcionim planovima.

Petar Smolović, predsjednik konsultativne grupe predložio je da se u oblasti kulture investicije dopune sa 2 projekta:

- Izgradnja spomen doma Avda Međedovića;
- Izgradnja duhovnog centra posvećenog Miroslavljevom Jevanđelju.

Željko Đukić je istakao da nijesmo kvalitetno promovisali biznis zone i benefite za investiranje u njima. Trebalo je raditi na otvaranju zemljoradničkih zadruga, obezbjeđenju interneta na selu, otvoriti ambulante, izgraditi sportske terene kako bi se zaustavilo odseljavanje seoskog stanovništva.

Jezdimir Vujičić se nije složio sa izgradnjom otkupnog centra pored Doo „Eko Meduza“ koja se time bavi samo joj treba obezbiediti obrtna sredstva za to.

Ida Ćetković je predložila da se odmah radi na projektovanju izgradnje zgrade dječijeg vrtića na Zaimovića Livadama u Rasovu i Ravnoj Rijeci jer za to postoje potrebe za oko 360-toro djece ukupuno.

Džafer Gusinjac je primijetio da nije urađena potpuna Swot analiza jer joj nedostaju šanse i prijetnje. Postavio je i pitanje funkcionisanja nekadašnjeg sadržaja na Kisjeloj vodi i šta je sa korišćenjem objekta nove Bolnice, bili se mogao prilagoditi smještajnom kapacitetu za banjski turizam.

Grupa je počela sa radom u 12 a završila u 14:30h.

**Zapisnik vodio
Rmandić Milorad s.r**

**Zapisnik
sa III sastanka Radne grupe za izradu Strateškog plana razvoja Opštine 2017-2021.god
21.07.2017.god**

Radna grupa je razmotrila rezultate javne rasprave održane 17. i 21.07. 2017. Godine i prihvatila zahtjeve učesnika koji su se javili za riječ. Neka izlaganja se nijesu ni odnosila na pitanja Strateškog plana.

Preovladalo je mišljenje da za neke projekte nijesu potrebna tolika sredstva kolika se predviđaju (vodovod Medanovići, sportski teren u Kukuljama i sl.).

Fahrudin Begović je predložio da se uzmu u obzir projekti za koje postoji investiciono tehnička dokumentacija (vodovodi, javna rasvjeta i sl. Rasovo, Rastoka, Boljanina, Zminac).

Radna grupa se saglasila da se poveća broj km putne mreže koju treba asfaltirati i to sa 50 km na 100 km za 5 godina. Takođe se radna grupa složila i sa načinom raspodjele tih 100 km.

Kriterijum je bio broj sstanovnika pojedinih mjesnih zajednica koje traže asfaltiranje puteva na svom području a da ako nekome po tom kriterijumu nije toliko potrebno koliko bi sledovalo da se višak raspodijeli onima kojima po tom kriterijumu nedostaje po istom kriterijumu.

Radna grupa se složila da se predlog koordinatora Smolovića i Begovića o izgradnji stočnih pijaca u Vraneškoj dolini i Bistrici sa po 50.000 € usvoji, kao i da se broj autobuskih stajališta od Dobrakova do granice sa Mojkovcem od 36 ugradi u plan sa projektovanom vrijednošću od 391.200,00 €.

Sa tim je radna grupa završila rad i predložila konačan tekst Plana Konsultativnoj grupi da ga usvoji.

**Zapisnik vodila
Krgušić Tatjana s.r.**

SPISAK

PRISUTNIH UČESNIKA JAVNE RASPRAVE DANA

11. 07. 2017

Br.	Ime i prezime	Institucija	Potpis
1.	Ramona Cvitković	MZ Ravnice	Ramona Cvitković
2.	Maida Omlaković	omnina nino kope	Maida Omlaković
3.	Mustafa Bernarčić	Čuvana Bura Stare	Mustafa Bernarčić
4.	FABRINI BEGOVIĆ	OPS. B. POZE	FABRINI BEGOVIĆ
5.	DRAGAN NEDEJKOV ČVIJKOVIĆ	NOVINAR	DRAGAN NEDEJKOV ČVIJKOVIĆ
6.	ŠKEDIĆ AGOVIĆ	OPŠTINA B. POZE	ŠKEDIĆ AGOVIĆ
7.	HYD. EURDOMOST	HYD	HYD. EURDOMOST
8.	Bećković NUSKE	OPŠTINA	Bećković NUSKE
9.	Mustafa Bernarčić	NOVINAR	Mustafa Bernarčić
10.	PEŠIĆ BERIĆ	MZ RAVNICE	PEŠIĆ BERIĆ
11.	DRAGAN NEDEJKOV ČVIJKOVIĆ	NOVINAR	DRAGAN NEDEJKOV ČVIJKOVIĆ

23
© g m a i l . c o m
dragancvitic@opz.ba

SPISAK

PRISUTNIH UČESNIKA JAVNE RASPRAVE DANA

17. 07. 2014

Br.	Ime i prezime	Institucija	Potpis
1	Šturmija, Jajmedin	Općina Brijuni	Jajmedin Šturmija
2	Daugbald, Miroslav	BRON	Miroslav Daugbald
3	Heinso, Rajko	neznana	Rajko Heinso
4	Blendić, Dubravko	MZ BRZDA	Dubravko Blendić
5	Čuković, Aleks	MZ KORITA	Aleks Čuković
6	Čamić, Krunoslav	M.Z. Dubrava - Brijuni	Krunoslav Čamić
7	Šturmija, Jajmedin	M.P. Brijuni	Jajmedin Šturmija
8	Miranić, Zoran	M.Z. Tuzin	Zoran Miranić
9	Šturmija, Jajmedin	M.Z. Brijuni	Jajmedin Šturmija
10	Bešlić, Zoran	M.Z. Brijuni	Zoran Bešlić
11	Šturmija, Jajmedin	M.Z. Brijuni	Jajmedin Šturmija
12	Čuković, Krunoslav	OPĆINA Brijuni	Krunoslav Čuković
13	Čuković, Krunoslav	OPĆINA Brijuni	Krunoslav Čuković
14	Čuković, Krunoslav	OPĆINA Brijuni	Krunoslav Čuković
15	Čuković, Krunoslav	OPĆINA Brijuni	Krunoslav Čuković
16	Čuković, Krunoslav	OPĆINA Brijuni	Krunoslav Čuković
17	Čuković, Krunoslav	OPĆINA Brijuni	Krunoslav Čuković
18	Čuković, Krunoslav	OPĆINA Brijuni	Krunoslav Čuković
19	Čuković, Krunoslav	OPĆINA Brijuni	Krunoslav Čuković
20	Čuković, Krunoslav	OPĆINA Brijuni	Krunoslav Čuković
21	Čuković, Krunoslav	OPĆINA Brijuni	Krunoslav Čuković
22	Čuković, Krunoslav	OPĆINA Brijuni	Krunoslav Čuković
23	Čuković, Krunoslav	OPĆINA Brijuni	Krunoslav Čuković
24	Čuković, Krunoslav	OPĆINA Brijuni	Krunoslav Čuković

SPISAK

PRISUTNIH UČESNIKA JAVNE RASPRAVE DANA

17.07.2017

Br.	Ime i prezime	Institucija	Potpis
25	NEŠKOVIC MARIJO	M.B. MEDENOVIC	Devedat Šušpić
26	Neodubak Roman	M.7 PRIGLOZI	Neodubak Roman
27	Neodubi KIKOSAO	M.3 POFEXOP	Neodubi KIKOSAO
28	BRANKI PRATES	M.5. TPAB-KUJAZA	Neodubi
29	Goran Drobavac	MZ GRAB-KITAVA	Drobavac
30	BOJAN MIHAIKOVIĆ	ČZPDP	Bojan Mihaić
31	BOJAN MIHAIKOVIĆ	ČZPDP	Bojan Mihaić
32	Boja Dedić	ČZPDP	Boja Dedić
33	Franjo BRITONVIĆ	OPŠTINA SUTVA POJOP	Franjo Britonvić
34	Aldo MILIC	LEPVIŠIĆ SUN	Aldo Milic
35	BRANKI CAJVA	OPŠTINA SUTVA POJOP	BRANKI CAJVA
36	BRANKI CAJVA	OPŠTINA SUTVA POJOP	BRANKI CAJVA
37	BRANKI CAJVA	OPŠTINA SUTVA POJOP	BRANKI CAJVA
38	BRANKI CAJVA	OPŠTINA SUTVA POJOP	BRANKI CAJVA
39	BRANKI CAJVA	OPŠTINA SUTVA POJOP	BRANKI CAJVA
40	BRANKI CAJVA	OPŠTINA SUTVA POJOP	BRANKI CAJVA
41	BRANKI CAJVA	OPŠTINA SUTVA POJOP	BRANKI CAJVA
42	BRANKI CAJVA	OPŠTINA SUTVA POJOP	BRANKI CAJVA
43	BRANKI CAJVA	OPŠTINA SUTVA POJOP	BRANKI CAJVA
44	BRANKI CAJVA	OPŠTINA SUTVA POJOP	BRANKI CAJVA
45	BRANKI CAJVA	OPŠTINA SUTVA POJOP	BRANKI CAJVA
46	BRANKI CAJVA	OPŠTINA SUTVA POJOP	BRANKI CAJVA
47	BRANKI CAJVA	OPŠTINA SUTVA POJOP	BRANKI CAJVA
48	BRANKI CAJVA	OPŠTINA SUTVA POJOP	BRANKI CAJVA

Zapisnik

sa Javne rasprave o Nacrtu Strateskog plana razvoja opštine Bijelo Polje 2017-2021 god. Održane 17.07.2017. godine

Javnoj raspravi prisustvovalo je 56 gradjana iz mjesnih zajednica, nevladinih organizacija i organa lokalne samouprave.

Na početku javne rasprave, član radne grupe za izradu Strateškog plana razvoja Opštine Bijelo Polje, Milorad Rmandić izložio je u jednosatnom trajanju Nacrt strateškog plana razvoja Opštine usvojen na sastanku konsultativne grupe održanom 03.07.2017.godine

Nakon uvodnog izlaganja za riječ su se javili:

MZ Rakonje-Ranko Krkalović i predložio:

- Izgradnju ulične rasvete u Rakonjama;
- Odvođenje atmosferskih i fekalnih voda od Medanovića do Rakonja;
- Izgradnju dječjeg vrtića;
- Izgradnju azila za pse.

Branko Hajduković i predložio:

- Biciklistički hotel je opravdana investicija i većim dijelom je finansirana iz vlastitog budžeta a on bi pored značaja za gradjane Bijelog Polja imao i međunarodni značaj.
- Treba razvijati poljoprivredu i iskoristiti ogromna sredstva od međunarodne zajednice i budžeta Crne Gore.

NVO Euromost- Almer Mekić –Čapo i predložio:

- Da sve mjesne zajednice dostave svoje prijedloge do 20.07 do kad traje javna rasprava.

MZ Kukulje- Striković Hajrudin i konstatovao:

- Mjesne zajednice nemaju osnovne uslove na normalno funkcionisanje, nemaju kancelarijski prostor, kompjutere..
- Sportsko igralište je završeno ali elektro mreža je u lošem stanju . Ono što je prioritet je vodovod i asfalt.

MZ Crhalj -Smailović Mumin i predložio:

- Put da se asfaltira to je najveći problem sela. Pa čak i zemljom da se naspe put ako ne može asfalt.

I konstatovao da:

- Nema kancelarije za Mjesnu zajednicu, nema kompjutera, troškova putovanja.
- Sa svim ovim problemima i poljoprivreda je u lošem stanju.

MZ Gubavač-Dizdarević Elvir i predložio:

-Da se plan donosi realnije ali da se izvršava.

-Poznato mi je da se napr. u Kukuljama izgradio sportski teren. Šta se se to sada traži?

MZ Medanovići -Milisav Radovanović i predložio:

-Put prema Cerovu da se asfaltira potpuno je uništen;

-Da vodovod bude prioritet i traži samo 21 000 e za izgradnju vodovoda u Medanovićima.

MZ Ivanje-Ranko Gagović i predložio:

-Izgradnja sportskog terena;

-Izgradnja hotela, kako bi na lakši način plasirali svoje proizvode.

MZ Čeoče-Blažo Ljujić i konstatovao da je:

-Najveći problem je put i asfalt;

-Loša elektro mreža.

Demokratski centar- Zdravko Janjušević i predložio:

-Da se kuća Miodraga Bulatovića pretvori u spomen kuću u Čeoču;

-Da se planira izgradnja objekta za romsku populaciju.

**Zapisnik vodila
Krgušić Tatjana s.r.**

Zapisnik

sa Javne rasprave povodom Nacrta Strateskog plana razvoja Bijelo Polja od 20.07.2017.god

Raspravi je prisustvovalo 11 građana.

Mervan Gušmirović-Zimovića Livade predlaže:

- Rekonstrukciju radničke ulice kao što je nekada bila sa zanatskim radnjama i da to bude u sklopu turističkog imidza grada;
- Izgradnju puta do gradskog kupališta Sinjavac na obali Lima;
- Izgradnju parking prostora iza Doma zdravlja;

Miko Rudić-Ravna Rijeka predlaže:

- Rekonstrukciju vodovoda fi 500;
- Nastavak ski liftova na Bjelasici;
- Izgradnja dječjeg vrtića u Ravnoj Rijeci;
- Izgradnju postrojenja za preradu starih guma.

Ranko Krkalović-Rakonje predlaže:

- Da se riješi odvod atmosferskih i fekalnih voda od Medanovića do Rakonja;
- Gradjani Rakonja se ne slažu sa izgradnjom zgrade ZIKS-a u Rakonjama.

Dizdarević Elvir-Gubavač predlaže:

- Da se planiraju manji projekti ali da se realizuju;
- rekonstrukciju zgrade, M.Z u Gubaču gdje se nalazi područno odjeljenje Njegnjevo, omladinski dom, ambulanta i adaptacija mjesne kancelarije.

Senada-Gubavač predlaže:

- Da se izgradi sportsko igralište u Gubavču;
- Da se adaptira školska zgrada u Gubavču (ugradi sanitarni čvor);
- Da se uredi dvorište škole kojeg sada nema;
- Da se uradi rasveta do Islamskog centra u Gubavču.

Dragiša Jeremić-Ravna Rijeka predlaže:

- Asfaltiranje puta od Ravne Rijeke do vodovoda Bistrica u Majstorovini;
- Asfaltiranje 3 željeznička stajališta koja nijesu asfaltirana samo je asfaltirano jedno u Kruševu.

Mustafa Bektašević-Rasovo

- Da se izgradi zelena pijaca u Rasovu koja je nakada bila planirana.

Vesković Mirko-Medanovići predlaže:

- Da se otpadne vode kanlišu kanalom do Lima.
- Asfaltiranje 1050 m2 puta ka Cerovu;
- da se sanira put od Medanovića prema Opštoj bolnici jer je u katastrofalnom stanju, oštećen od kamiona koji su radili na proširenju puta;

**Zapisnik vodila
Krgušić Tatjana s.r.**

Zapisnik
Sa III sastanka Konsultativne grupe održanog 24.07.2017. godine.

Sastanku su prisustvovali: Milorad Rmandić, Nemša Omerhodžić, prof.dr Velimir Rakočević, Fahrudin Begović, Džafer Gusinjac, Alida Nuhodžić, Jasmin Ćorović, Milan Bulatović, Radenko Vujošević, Željko Đukić, Žarko Šebek.

Član radne grupe, Rmandić Milorad izvršio je prezentaciju rezultata javne rasprave koji su ugrađeni u konačnu verziju-Predlog kao i učinak radne grupe sa njenog III sastanka. Takođe je pročitao izvještaj Stručnog konsultanta Dragane Radević koju je Ministarstvo ekonomije angažovalo kao tehničku podršku. Istakao je da su sve njene primjedbe i sugestije prihvaćene i sprovedene u ovaj dokument. Kazao je da više nema razloga da se na ovom sastanku nešto novo predlaže, ako nije mnogo bitno ili ako nije nešto ispušteno, odnosno zaboravljeno.

Za riječ su se javljali: Milan Bulatović, Fahrudin Begović, Radenko Vujošević, Željko Đukić, Velimir Rakočević, Alida Nuhodžić (tražila ispravku datuma potpisivanja ugovora o reprogramu) i svi su kazali da je dokument urađen veoma dobro i predložili da se kao takav proslijedi gđi Radević i Ministarstvu ekonomije na mišljenje i ocjenu.

Sastanak je počeo u 11h a završio se u 12 h.

Zapisnik vodila:
Krgušić Tatjana s.r.

Crna Gora
Ministarstvo ekonomije

Broj: 002-42/2017-2
Podgorica, 28.08.2017. godine

OPŠTINA BIJELO POLJE
n/r predsjednika Opštine, gospodina Aleksandra Žurića

Na osnovu člana 8 Zakona o regionalnom razvoju, a u vezi Vešeg akta broj 01/1-7798 od 01.08.2017. godine, kojim ste na saglasnost dostavili Prijedlog strateškog plana razvoja Vaše Opštine, Ministarstvo ekonomije daje

SAGLASNOST

**na Prijedlog strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje
za period 2017-2021. godina**

Ministarstvo ekonomije razmotrilo je predmetni Prijedlog strateškog plana razvoja i prije svega izvršilo provjeru usklađenosti dokumenta sa Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore, 2014-2020. godina.

Strateškim planom razvoja definisan je opšti cilj koji se odnosi na obezbeđivanje uslova za kvalitetniji život lokalnog stanovništva, a u svrhu ostvarivanja navedenog cilja dalje su definisani specifični strateški ciljevi i prioriteti. Predloženi opšti cilj, specifični strateški ciljevi i prioriteti usklađeni su sa vizijom, ciljevima, prioritetnim oblastima i mjerama razvoja na nacionalnom nivou, kao i prioritetima i mjerama razvoja na nivou Sjevernog regiona, kojem pripada opština Bijelo Polje, a definisanim Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore, 2014-2020. godina.

Strateški plan razvoja sadrži Akcioni plan kojim su definisani konkretni projekti u svrhu postizanja opšteg cilja. Istim su pored sredstava državnog budžeta i budžeta lokalne samouprave planirani i ostali izvori finansiranja, a ukupan planirani broj projekata i njihova vrijednost za 2017. godinu je realna. Tačnije, posmatrajući realizaciju projekata, odnosno finansijskih sredstava u prethodnom periodu, sredstva planirana kroz Akcioni

plan za 2017. godinu i Indikativni akcioni plan za 2018. godinu, na realnom su nivou. Međutim, stepen realizacije Plana zavisiće od obezbjeđivanja planiranih sredstava i uspješnosti realizacije projekata, što će biti predmet izrade godišnjih Izvještaja o realizaciji Strateškog plana razvoja.

Takođe, predmet razmatranja Prijedloga strateškog plana razvoja jeste i usklađenost strukture dokumenta sa strukturom definisanom Pravilnikom o metodologiji za izradu Strateškog plana razvoja jedinice lokalne samouprave, koji je u skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju donijelo Ministarstvo ekonomije. Sa tog aspekta, Prijedlog strateškog plana sasvim ispunjava uslove, odnosno izrađen je u skladu sa predviđenom strukturom dokumenta.

Na osnovu navedenog, Ministarstvo ekonomije je saglasno da se Prijedlog strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje za period 2017-2021. godina uputi Skupštini Opštine na usvajanje.

MINISTARKA

Dragica Sekulić

Na osnovu člana 34 stav 1 tačka 2 i 3 Statuta Opštine Bijelo Polje Statuta Opštine Bijelo Polje, ("Sl.list RCG-opštinski propisi", br. 25/04 i 33/06 i "Sl.list CG- opštinski propisi", br. 18/10 i 32/13), Skupština opštine Bijelo Polje, na sjednici održanoj dana 06.11.2017.godine, donijela je

O D L U K U

o donošenju Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje za period 2017-2021

Član 1

Donosi se Strateški plan razvoja opštine Bijelo Polje za period 2017-2021 godine.

Član 2

Sastavni dio ove Odluke je Strateški plan iz člana 1 Odluke.

Član 3

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom listu Crne Gore-opštinski propisi.

Broj: 02-11212
Bijelo Polje, 06.11.2017. godine

Skupština opštine Bijelo Polje

Predsjednik,
Džemal Ljušković,s.r.